

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

Een integrale (beleids)benadering

Status van de nota

In deze nota wordt de stand van zaken weergegeven terzake van de verantwoordelijkheid van de gemeente Middelharnis te komen tot het voeren van een algemeen en integraal beleid gericht op het bevorderen van de zelfredzaamheid van de mensen in hun participeren in de samenleving.

Het gaat hier enerzijds om een informatieve nota die de stand van zaken weergeeft en anderzijds om een nota die probeert de 'samenhang der dingen' te schetsen en als zodanig kan er gesproken worden van "een integrale (beleids)benadering van de Wmo". Met dit stuk als vertrekpunt kan een beleidsvisie Wmo worden opgesteld.

Vervolgens geeft de nota een beeld van de complexiteit van deze Wmo uitdaging en van de capaciteit die gevraagd wordt alle plannen uit te werken en te implementeren. Er zullen prioriteiten moeten worden gesteld. In deze nota worden daartoe enkele voorzetten – in de vorm van een globaal stappenplan – gedaan (in meerjarig perspectief).

Tenslotte kan deze nota - in het kader van de actieve informatieplicht - worden gezien als een verantwoording van het college richting de gemeenteraad terzake van het (uit)gevoerde beleid en de tot nu toe geleverde inspanningen rond de Wmo.

En als laatste bevat deze nota wellicht enkele bouwstenen voor de door de raad op te stellen strategische toekomstvisie gemeente Middelharnis.

In de onderhavige nota zijn verwerkt alle beleidsvoornemens op het brede terrein van de maatschappelijke ondersteuning zoals opgenomen in het raadsprogramma en het college akkoord 2006 - 2010.

Inhoudsopgave

0. Leeswijzer	3
1. Doel van de Wmo	5
2. Kwaliteit van de samenleving	8
3. Een conceptueel model	11
4. Prestatievelden Wmo	15
4.1 Prestatieveld 1: sociale samenhang en leefbaarheid	15
4.1.1 Inleiding	15
4.1.2 Beleid	15
4.2 Prestatieveld 2: opvoedingsondersteuning	24
4.3 Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntbegeleiding	26
4.4 Prestatieveld 4: mantelzorg en vrijwilligers	28
4.4.1 Mantelzorgbeleid	28
4.4.2 Vrijwilligersbeleid	28
4.5 Prestatieveld 5: deelname aan maatschappelijk verkeer	29
4.6 Prestatieveld 6: voorzieningen	30
4.7 Prestatieveld 7: maatschappelijke opvang	31
4.8 Prestatieveld 8: openbare geestelijke gezondheidszorg	31
4.9 Prestatieveld 9: verslavingsbeleid	32
5. Regie	34
5.1 Sturen	34
5.2 Netwerken	35
5.3 Projectmatig werken	36
5.4 Eén-loket benadering	37
6. Financiën	38
7. Overzicht van gerealiseerde en nog te realiseren nota's	39
 Bijlagen (opgenomen in een afzonderlijk bijlagenboek)	
1. Overzicht van het bestaande sociaal-cultureel werk	3
2. Producten en kostprijs Stichting Companen	7
3. Inventarisatie bestaande netwerken rond "Jeugd en Gezin"	14
4. Het ISGO vergadercircuit (met name in relatie tot de RAS)	16
5. Werkafspraken plan van aanpak Wmo/RAS	18
6. Notitie akkomodatie beleid gemeente Middelharnis	24
7. Notitie de buurt aan zet	43
8. Notitie buitenschoolse opvang	55
9. Stand van zaken opleidingscentrum GO	65
10. Notitie sluitende aanpak	67
11. Beschouwing Centrum voor jeugd en gezin	78
12. Notitie mantelzorg	82
13. Stand van zaken regionale beleidsnota OGGZ+	94
14. Inleiding conferentie 'kansen voor kinderen'	97
15. Overzicht informatietelefoons, meldpunten, enz.	100

0. Leeswijzer

Op 1 januari 2007 is de Wet op de Maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in werking getreden. In onderdeel 1 wordt nader ingegaan op het doel van deze wet en de opdracht c.q. de uitdaging die in deze wet bij de gemeente is neergelegd.

Van belang en eerste prioriteit was er voor te zorgen dat op 1 januari 2007 de gemeente gereed was de wettelijke taken op het terrein van hulp bij huishouden, voorzieningen en vervoer geregeld te hebben en uit te kunnen voeren. Daar waren verordeningen voor nodig en de uitdaging was ook te blijven binnen de beschikbaar gestelde budgetten.

De eerste inzet van de gemeente was er dan ook op gericht vanuit **financieel en juridisch perspectief** te komen tot een zo goed mogelijke invoering van de Wmo en dat op eilandelijk niveau.

Het college kiest voor een brede interpretatie en benadering (en dus uitvoering) van de Wmo (zie onderdeel 1). Een keuze dus voor een geïntegreerde benadering van alle aspecten die verbonden kunnen worden aan het thema 'kwaliteit van de samenleving'. Vanuit **bestuurlijk perspectief** ziet het college de Wmo dan ook als een geweldige kans en uitdaging voor nu en voor de toekomst. Een en ander is nader uitgewerkt in onderdeel 4 (uitwerking van de Wmo prestatievelden).

De Wmo is gericht op maatschappelijke participatie van alle burgers. In deze wet gaat het dus om de kwaliteit van (het deelnemen aan) de samenleving. Welke eisen stellen de burgers aan die kwaliteit en welke visie hebben (professionele) organisaties werkzaam op dat terrein en welke visie heeft de gemeente? In het college akkoord 2006 – 2010 zijn passages opgenomen over de leefbaarheid van Middelharnis. In het regeerakkoord 2007 wordt nader ingegaan op de eisen te stellen aan sociale samenhang.

In onderdeel 2 wordt hierop nader ingezoomd. Het college kiest voor een benadering en uitvoering van de Wmo vanuit **maatschappelijk perspectief**. Het zal duidelijk zijn dat deze aanpak – gelet op de uitgangspositie van de gemeente – nog de nodige tijd, energie en capaciteit vraagt van alle betrokkenen.

Als het gaat om de kwaliteit van de samenleving zijn veel partijen betrokken. Dat geeft verschillende krachtvelden. Duidelijk is dat het hier gaat om een zeer complex thema. In de Wmo is een regietaak bij de gemeente neergelegd. Maar hoe kun je daar in zo'n ingewikkelde samenleving vorm en inhoud aan geven? Kun je die complexe werkelijkheid 'vangen' in een simpel (conceptueel) model? In onderdeel 3 is daartoe een poging gedaan.

Dit model maakt zichtbaar dat er sprake is van een verschuiving in het denken over de samenleving en de rol van de overheid daarin. Maar ook in de rol van (professionele) organisaties als sociaal culturele instellingen en zorgaanbieders. Deze verschuiving wordt ook wel aangeduid als een paradigma verschuiving (waarbij het begrip paradigma staat voor een manier van kijken, een manier van benaderen). Ook hierop wordt in onderdeel 3 nader ingegaan.

De Wmo legt de regietaak bij de gemeente. Maar wat houdt dat in en wat zijn de gevolgen? In onderdeel 5 wordt de regietaak nader geanalyseerd. De gevolgen voor de organisatie zijn reeds zichtbaar (in de zogenaamde één-loket benadering). En op termijn zal dit nog meer gevolgen hebben voor de ambtelijke organisatie. In bijv. de notitie "de wijk en de buurt aan zet" zijn de gevolgen van de in die notitie gedane keuzes voor de ambtelijke organisatie (en structuur) uiteengezet.

Het college wil de invoering c.q. implementatie van de Wmo dan ook nadrukkelijk in een **organisatorisch perspectief** plaatsen.

De invoering van de Wmo heeft financiële consequenties en die zijn bij de gemeenten gelegd (ook al ontvangen zij daarvoor een uitkering uit het gemeentefonds). De implementatie van de Wmo vraagt derhalve ook een herijking van het bestaande subsidiebeleid (zoals ook

vastgelegd in het raadsprogramma 2006 – 2010) dat al vele jaren is gebaseerd op de Welzijnswet (en de laatste jaren geen echte wijzigingen meer heeft ondergaan). In onderdeel 6 wordt een eerste aanzet voor een discussie (over dit **financiële perspectief**) gegeven.

In onderdeel 7 is een overzicht gepresenteerd van de in deze raads- en collegeperiode gereed gekomen nota's en van de nota's die nog dit jaar zullen verschijnen. Tevens is een doorkijk gegeven van de nota's die gepland staan voor de jaren 2008 en 2009. Daarmee is dit overzicht tevens een meerjaren actie programma.

Opmerking

Op dit moment is er sprake van het uitwerken van deelaspecten van de Wmo op beleidsniveau. Omdat het om veel aspecten gaat, is er sprake van een groot aantal nota's (gerealiseerd en nog te realiseren). De verschillende nota's buitelen als het ware over elkaar heen. Bij het opstellen van dergelijke nota's en dus ook bij het opstellen van een Wmo visie zal echter steeds centraal moeten staan de vraag welke bijdrage de verschillende beleidsnota's (afzonderlijk en in onderlinge samenhang) leveren aan het bevorderen van de zelfredzaamheid en de participatie van de burger en de kwaliteit van de samenleving (leefbaarheid).

In deze nota wordt verwezen naar diverse bijlagen die zijn verzameld in een afzonderlijk bijlagenboek. De meeste van deze bijlagen zijn bekend bij de leden van de raad omdat ze al eerder zijn gepubliceerd dan wel behandeld in een raadsvergadering. Het gaat hier om bijlagen die specifiek vanuit de gemeente Middelharnis tot stand zijn gekomen.

In de tekst vinden ook verwijzingen plaats naar eilandelijke nota's en nota's die door derden zijn tot stand gebracht. Deze nota's zijn niet opgenomen in het (of een afzonderlijk) bijlagenboek.

De verschillende in dit onderdeel vetgedrukte perspectieven zijn onlosmakelijk verbonden aan de Wmo beleidsontwikkeling zoals samengebald in deze nota.

Tenslotte. Het is alles bij elkaar een nota geworden met een behoorlijke omvang (ondanks de vele verwijzingen naar de diverse bijlagen) en voorzien van heel veel en veelal ook feitelijke informatie. Maar het gaat hier wel om een breed en complex beleidsterrein. Eigenlijk gaat het in deze nota om de essentie van de gemeentelijke opdracht: er zijn voor de burger in zijn/haar participeren in de samenleving.

1. Doel van de Wmo

Zelfredzaamheid en participatie

In de startnotitie “invoering Wmo Goeree-Overflakkee” (in december 2005 ter kennisname aan de gemeenteraad aangeboden) is de doelstelling van de Wmo als volgt omschreven: “Het bevorderen van de zelfredzaamheid, mensen toerusten om maatschappelijk te participeren en daarvoor op lokaal niveau de voorwaarden te scheppen. Uitgangspunt is de kwaliteit van de zorg en de maatschappelijke ondersteuning (bij huishoudelijke hulp, vervoer, welzijn zoals maaltijden en recreatie) aan kwetsbare burgers verbeteren, zodat ze zo lang mogelijk zelfstandig kunnen functioneren. Mensen moeten mee kunnen doen; ze zijn zelf verantwoordelijk en moeten zelf doen wat men zelf kan. De gemeente biedt alleen ondersteuning in die situaties die iedereen herkent als logisch en noodzakelijk”.

Opmerking

Dit vraagt van de gemeente wel inzicht in de huidige mate van zelfredzaamheid van onze burgers. De verschillende in het afgelopen jaar gehouden enquêtes (onder de jeugd en gericht op de leefbaarheid onder alle inwoners) en de diverse rapporten van “professionals” geven daarvan wel een beeld. Maar dat beeld is zeker niet volledig.

De belangrijkste doelstelling van de Wmo is het bevorderen van de maatschappelijke participatie. De Wmo is een participatiewet. Maatschappelijke ondersteuning en dienstverlening staan in het teken van het langer zelfstandig kunnen wonen en participeren (meedoen). Eén van de (neven)doelstellingen van de rijksoverheid is dat door de Wmo het beroep op intramurale AWBZ voorzieningen afneemt en daarmee de uitgavengroei van de AWBZ wordt beperkt. Maatschappelijke ondersteuning vereist maatwerk. Dat maatwerk komt tot stand door meer samenhang tussen wonen, welzijn en zorg. De gemeente krijgt de regie om deze samenhang ook daadwerkelijk te realiseren.

Het eindperspectief van de Wmo is een samenhangend lokaal beleid op het gebied van maatschappelijke ondersteuning en aangrenzende terreinen.

Het doel van de Wmo is – met andere woorden – dus het mogelijk te maken dat iedere burger volwaardig kan deelnemen aan de samenleving. De uitgangspunten van de wet zijn:

- eerst komt de eigen verantwoordelijkheid van de burger voor zichzelf
- daarna de solidariteit: actieve burgers zijn medeverantwoordelijk voor elkaar en doen dat in de vorm van onder andere mantelzorg, vrijwilligerswerk en verenigingsactiviteiten
- tenslotte de gemeente die ondersteuning biedt en die regelt algemene en specifieke voorzieningen om eigen verantwoordelijkheid en solidariteit mogelijk te maken.

Verantwoordelijkheid gemeente

Op grond van de Wmo heeft de gemeente derhalve twee verantwoordelijkheden: enerzijds het voeren van een algemeen beleid gericht op de bevordering van zelfredzaamheid van de burgers, hun maatschappelijke participatie en de leefbaarheid van hun woonomgeving en anderzijds het leveren van individueel geïndiceerde voorzieningen van maatschappelijke zorg aan mensen die daarop zijn aangewezen voor deelname aan de samenleving

Opmerking: aan deze laatste verantwoordelijkheid hebben de gemeenten op Goeree-Overflakkee gezamenlijk vorm en inhoud gegeven in het Besluit maatschappelijke ondersteuning (behandeld in de raadsvergadering van september 2006) dat per 1 januari 2007 in werking is getreden, een nieuwe opzet van het Collectief vraagafhankelijk vervoer zoals dat per 1 januari 2007 is vernieuwd (behandeld in de raadsvergadering van juli 2006) en de invoering per 1 januari 2007 van het nieuwe systeem van Hulp bij huishouden (op basis van een terzake gevoerde aanbestedingsprocedure (bij brief van 20 december 2006 is de raad nader geïnformeerd).

In deze notitie zal het met name gaan om de eerstgenoemde verantwoordelijkheid: de beleidsverantwoordelijkheid. De basis daarvoor is neergelegd in de eilandelijke Kadernota Wmo van mei 2006 zoals vastgesteld in de raadsvergadering (medio 2006). Het opstellen van een visie is één. Het uitwerken van die visie in concrete beleidsvoornemens en het implementeren van die voornemens en de doorwerking daarvan in de samenleving is van een heel andere orde. Daarvoor zullen enkele jaren nodig zijn. Het proces van beleidsontwikkeling kan echter niet worden losgekoppeld van het implementatieproces. Beide processen kunnen en zullen elkaar beïnvloeden.

Prestatievelden

De Wmo definieert maatschappelijke ondersteuning in negen prestatievelden:

1. Sociale samenhang en leefbaarheid

Het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten.

2. Opvoedingsondersteuning

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en hun ouders met problemen met opvoeden.

3. Informatie en advies en cliëntbegeleiding

Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.

4. Mantelzorg en vrijwilligers

Het ondersteunen van mantelzorgers, daaronder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers (vrijwilligers in de meest brede betekenis van het woord).

5. Deelname maatschappelijk verkeer

Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem.

6. Voorzieningen

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem, ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

7. Maatschappelijke opvang

Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd.

8. Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.

9. Verslavingsbeleid

Het bevorderen van verslavingsbeleid.

De gemeenten zijn vrij om zelf invulling te geven aan een prestatieveld. Met andere woorden: de regie is bij de gemeenten belegd. Beleid, inzet (middelen, capaciteit, enz.) en prioritering zijn de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Maar er komt wel een vorm van toezicht. De gemeenten zijn verplicht mee te werken aan een onderlinge benchmark (die door het rijk zal worden opgezet).

Lokaal en regionaal perspectief

De invoering van de Wmo is een gemeentelijke aangelegenheid en moet plaatsvinden binnen de specifieke situatie van de gemeente (en de dorpen en de kernen binnen de gemeente) en binnen de politieke context van de gemeente (zoals bijv. vastgelegd in een college akkoord of een raadsprogramma).

Het opstellen van een totaal visie Wmo is dan ook in beginsel een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Uiteraard zal de inzet van Middelharnis erop gericht zijn tot komen tot een eilandelijk breed gedragen gemeenschappelijke visie. Op tal van onderdelen van het beleid zal

het streven gericht zijn op eilandelijk afstemming en te komen tot eilandelijk beleid en tot een eilandelijke en uniforme uitvoering van (delen van) de Wmo.

Bij de uitvoering en implementatie van de Wmo speelt ook de zgn RAS (regionale agenda samenleving) in samenhang met de nota Vitale Regio. De RAS en de Wmo agenda zijn niet één op één hetzelfde.

In deze nota zijn alle zogenaamde RAS-thema's ondergebracht bij de verschillende prestatievelden volgens de Wmo.

2. Kwaliteit van de samenleving

College akkoord

In het college akkoord 2006 – 2010 van de gemeente Middelharnis ('een ambitieus bestuur voor een betrokken burger') wordt de leefbaarheid van Middelharnis als volgt gedefinieerd:

"Het platteland waartoe Middelharnis behoort met zijn grote en kleine dorpskernen is een prachtig landschap met allure. Het vereist specifieke aandacht voor kwaliteit van wonen, werken en welbevinden. Kwaliteiten niet alleen voor onszelf, maar ook voor anderen die wij gastvrij willen ontvangen.

In Middelharnis werken we samen aan de ruimte voor burgers om te groeien en zich te ontwikkelen. Met mensen om ons heen zijn we actief binnen het verenigingsleven, de kerk, de school of thuis in alle rust.

Middelharnis moet een bovengemiddeld aantrekkelijke gemeente zijn om in te wonen, te werken en te recreëren. Tegenover de 'stedelijke' dynamiek van de kernen Middelharnis en Sommelsdijk staat de hoge omgevingskwaliteit van de omringende dorpen. Deze sluiten elkaar niet uit, maar vullen elkaar aan. De mogelijkheden van zowel de dorpskernen als het landelijk gebied moeten ten volle worden benut. Dat houdt onder meer in dat er ook in het landelijk gebied ruimte moet zijn voor nieuwe initiatieven op het gebied van wonen en werken en zorg en welzijn. Het voorzieningenniveau naar aard en schaal moet op peil worden gehouden. Waar mogelijk wordt samenwerking gezocht met publieke en private partners om maatschappelijke initiatieven een grotere kans van slagen te geven.

In de komende periode zal het college accenten leggen op ontwikkelingen in het centrum van Middelharnis, extra aandacht voor de culturele voorzieningen en het jeugdbeleid.

We willen woningbouw voor doelgroepen in de dorpskernen. We zetten een extra accent op de relatie tussen het bestuur en zijn inwoners.

Essentiële overheidstaken zoals de zorg voor veiligheid en milieu en de handhaving van regels dienen een herkenbaar profiel te krijgen. Er is een groot aantal wensen voor verbetering of uitbreiding van welzijns-, culturele en sportvoorzieningen."

Raadsprogramma

In het raadsprogramma van de gemeente Middelharnis 2006 – 2010 zijn t.a.v. sociale voorzieningen, onderwijs, leefbaarheid, participatie, jeugdbeleid, enz. diverse concrete beleidsvoornemens (wat willen we bereiken?) opgenomen. In het raadsprogramma is evenwel geen algemene beschouwing opgenomen over de kwaliteit van de samenleving.

Regeerakkoord

Sociale samenhang is ook een centraal thema in het regeerakkoord van het kabinet (zie het regeerakkoord van 2007). Bij sociale samenhang gaat het om de onderlinge betrokkenheid die bepalend is voor de kracht en de kwaliteit van de samenleving. In dit verband wordt ook vaak gewerkt met het begrip 'leefbaarheid'. Ook de Wmo stelt betrokkenheid bij en deelname aan de samenleving centraal als het gaat om de kwaliteit van de samenleving (zijnde een vitale samenleving).

Onder het hoofdstuk "sociale samenhang" zijn in het coalitieakkoord van 7 februari 2007 van het nieuwe kabinet de volgende passages opgenomen:

"De kracht en de kwaliteit van de samenleving worden bepaald door onderlinge betrokkenheid. Betrokkenheid begint bij het meedoen. In een betaalde baan, in het vrijwilligerswerk, in de zorg voor anderen. Sociaal is het niet aanvaardbaar dat mensen buiten de samenleving staan, economisch is het niet verantwoord."

"Het gezin is een belangrijke bron voor het kweken van betrokkenheid bij de samenleving. Een gezinsvriendelijk beleid draagt eraan bij dat kinderen van jongs af aan zelfvertrouwen, weerbaarheid en verantwoordelijkheidsgevoel meekrijgen."

"In onze samenleving is arbeid meer dan een middel om inkomen te verwerven. Het biedt de mogelijkheid om 'bij te blijven' in een veranderende samenleving, een gelegenheid om nieu-

we kennis en vaardigheden op te doen. Meer nog dan inkomen is werk een middel tot ont-plooiing, zingeving en integratie.”

“Participatie komt eveneens tot uitdrukking in zorg voor elkaar, in vrijwilligerswerk en in mantelzorg. Het is van belang dat het beleid ook deze vormen volwaardige aandacht geeft.”

“Er staan nog steeds te veel mensen langs de kant, zoals bijstandsgerechtigden, langdurig werklozen, gedeeltelijk arbeidsgeschikten, herintredende vrouwen, jongeren zonder start-kwalificaties en ouderen met onvoldoende perspectief op een baan.”

“Samenleven, gemeenschapszin, gedeelde waarden en normen en solidariteit zijn essentiële kwaliteiten om als nationale gemeenschap kansen te realiseren en weerbaar te zijn in een open, internationale samenleving. Sociale cohesie vraagt een blijvende inzet voor een kli-maat van zekerheid, verantwoordelijkheid en participatie. Maatschappelijke integratie is daarvoor noodzakelijk. Dat is niet alleen een kwestie van individuen die hun plaats vinden in het maatschappelijk bestel, maar ook van wederzijdse afhankelijkheid, respect voor elkaar en verdraagzaamheid tussen personen en de gemeenschappen waarin zij leven.”

“De straat, de wijk, de buurt zijn, buiten het directe leefverband thuis en op het werk, de so-ciale gemeenschap waarin we dagelijks leven. De kwaliteit van de leefomgeving en de wijze waarop we daarin met elkaar omgaan, bepaalt vaak mede de wijze waarop we overigens in de samenleving staan.”

Meedoen

Het kabinet is dan ook voornemens op al deze aspecten nieuw beleid ontwikkelen. En de ro-de draad hierin is het begrip “sociale samenhang” (ook wel ‘leefbaarheid’ genoemd). Er is al-leen sprake van leefbaarheid als er ook sprake is van samenhang, van meedoen.

En ‘meedoen’ is het centrale thema in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).

Het uitvoering geven in de komende jaren aan de in de Wmo opgelegde taken en verplich-tingen zal dus mede worden beïnvloed door het nog te ontwikkelen kabinetsbeleid.

‘Meedoen’: het devies van de Wmo. Meedoen over de volle breedte van de Nederlandse be-volking: jong en oud, ongeacht iemands maatschappelijke of economische positie, ongeacht beperkingen. Voor veel mensen is deelnemen aan de samenleving en zich inzetten voor an-deren een vanzelfsprekendheid.

Soms lukt dat meedoen niet op eigen kracht. Dit kan omdat burgers de weg niet weten, de regie kwijt zijn, problemen hebben met het opgroeien of met het opvoeden van hun kinderen. Soms gaat het om mensen die zelf de hulpverlening niet weten te vinden: ouderen in een isolement, mensen die zich ervoor schamen zorg te vragen of mensen die geen zorg willen vragen, terwijl ze dat eigenlijk wel nodig hebben (‘zorgwekkende zorgmijders’). Anderen hebben enige mate van ondersteuning nodig, omdat ze sommige dingen vanwege een be-perking niet zelf kunnen.

Mensen indien nodig ondersteunen in hun bijdrage aan de samenleving, het bevorderen van de zelfredzaamheid, mensen toerusten om maatschappelijk te participeren, dáár gaat het om.

Maar de gemeente kan deze taak niet alleen aan. De Wmo doet dan ook een beroep op de “civil society”. Onder dit begrip vallen alle sociale verbanden waar mensen vrijwillig deel van uitmaken, zoals vriendennetwerken, buurtnetwerken, geloofsgemeenschappen en sportver-enigingen. De geachte hierachter is dat iemand met goede sociale contacten meer steun zal ervaren in moeilijke tijden en minder snel geïsoleerd zal raken. Een neveneffect daarvan is dat ook minder snel een beroep gedaan hoeft te worden op professionele ondersteuning. De Wmo is daarom in wezen een wet voor alle burgers: zowel voor degenen die ondersteuning nodig hebben als voor degenen die anderen ondersteuning kunnen bieden (vrijwilligers en mantelzorgers).

De gemeente heeft in de Wmo een belangrijke regie functie gekregen als het gaat om die kwaliteit van de samenleving. Maar dat vraagt inzicht in de complexiteit van onze samenle-

ving en het vraagt een beeld van hoe en vanuit welke invalshoeken regie (sturing) vorm en inhoud kan worden gegeven.

In het navolgende onderdeel 3 wordt die complexiteit zichtbaar gemaakt in een conceptueel model; d.w.z. een model dat op eenvoudige en abstracte wijze de complexiteit probeert tot uitdrukking te brengen en zichtbaar te maken.

3. Een conceptueel model

Gemeentelijke context

Op het brede terrein van de leefbaarheid, de sociale samenhang heeft de gemeente te maken met: aanbieders van zorg (lokaal en regionaal), aanbieders van educatie/onderwijs (lokaal, regionaal en landelijk) en aanbieders van sociaal-culturele 'producten' (lokaal en regionaal).

Maar de gemeente heeft ook te maken met de volgende domeinen die elk een eigen dynamiek kennen: het gezin (de thuissituatie), de school, de vrije tijd en het werk.

Vervolgens heeft de gemeente te maken met vele doelgroepen zoals onder meer genoemd kunnen worden: jongeren, ouderen, vrijwilligers, mantelzorgers, beperkt arbeidsgeschikten, bijstandsgerechtigden, arbeidzoekenden; dak- en thuislozen, gehandicapten, psychiatrische patiënten, mensen met financiële problemen, mensen in de schuldhulpverlening.

De gemeente moet voorts rekening houden met taken en bevoegdheden voortvloeiende uit verschillende wet- en regelgeving als daar onder meer zijn: de Wmo (wet maatschappelijke ondersteuning), WWB (wet werk en bijstand), WSW (wet sociale werkvoorziening), Wet collectieve preventie volksgezondheid (WCPV), Wet op de Jeugdzorg en met tal van bestaande nota's vanuit rijk en provincie.

Tenslotte heeft de gemeente te maken met de volgende 'levensterreinen' die ook een geheel eigen dynamiek kennen: religie/geloofsbeleving (incl. wereldbeschouwing), sport (en bewegen) en kunst en cultuur.

En als laatste heeft de gemeente te maken met al jaren bestaande organisaties, verenigingen, netwerken gericht op de oplossing van specifieke problemen (zie in dit verband Bijlage 1 waarin een overzicht is opgenomen van het bestaande sociaal cultureel werk en de organisaties die op dat terrein actief zijn).

Wat is de samenhang in dit alles en wat betekent dat voor de gemeentelijke regie?

Paradigmaverschuiving

Hoewel elk (conceptueel) model dat probeert de samenhang in het genoemde complexe veld inzichtelijk te maken beperkingen kent, wordt hierna toch zo'n model gepresenteerd. Dit model – hoe beperkt dus ook – maakt duidelijk hoe complex het veld is en hoe complex dus ook de regie, de sturing is en zal zijn.

Daarnaast moet het model geplaatst worden in het geheel van de paradigmaverschuivingen die gaande zijn:

- De aanbieders van zorg en educatie (als pijler). Er vindt een verschuiving plaats in de positionering van deze aanbieders. Zorgaanbieders zijn marktpartij geworden of moeten dat nog worden en zijn niet zeker meer van contracten voor de lange(re) termijn (een verschuiving **van zorgaanbod naar zorgvraag**).
Aanbieders van educatie hebben te maken met opvang en (opvoedings-) ondersteuning en educatie is meer dan een school(gebouw) geworden (een verschuiving **van school naar educatie en opvoeding**).
- De aanbieders van sociaal culturele activiteiten (als pijler) zijn in het algemeen nog geënt op de oude welzijnswetgeving. Ook bij hen is een transitieproces aan de gang (gericht op de consequenties van de Wmo) of dat proces moet nog op gang komen (een verschuiving **van welzijn naar maatschappelijke ondersteuning**).
- Belangrijke bindmiddelen (als basis) als het gaat om leefbaarheid en sociale samenhang zijn in willekeurige volgorde: levens- en wereldbeschouwing (met name ook religie), sport, kunst en cultuur, werk en familie (deze aspecten bepalen met name de

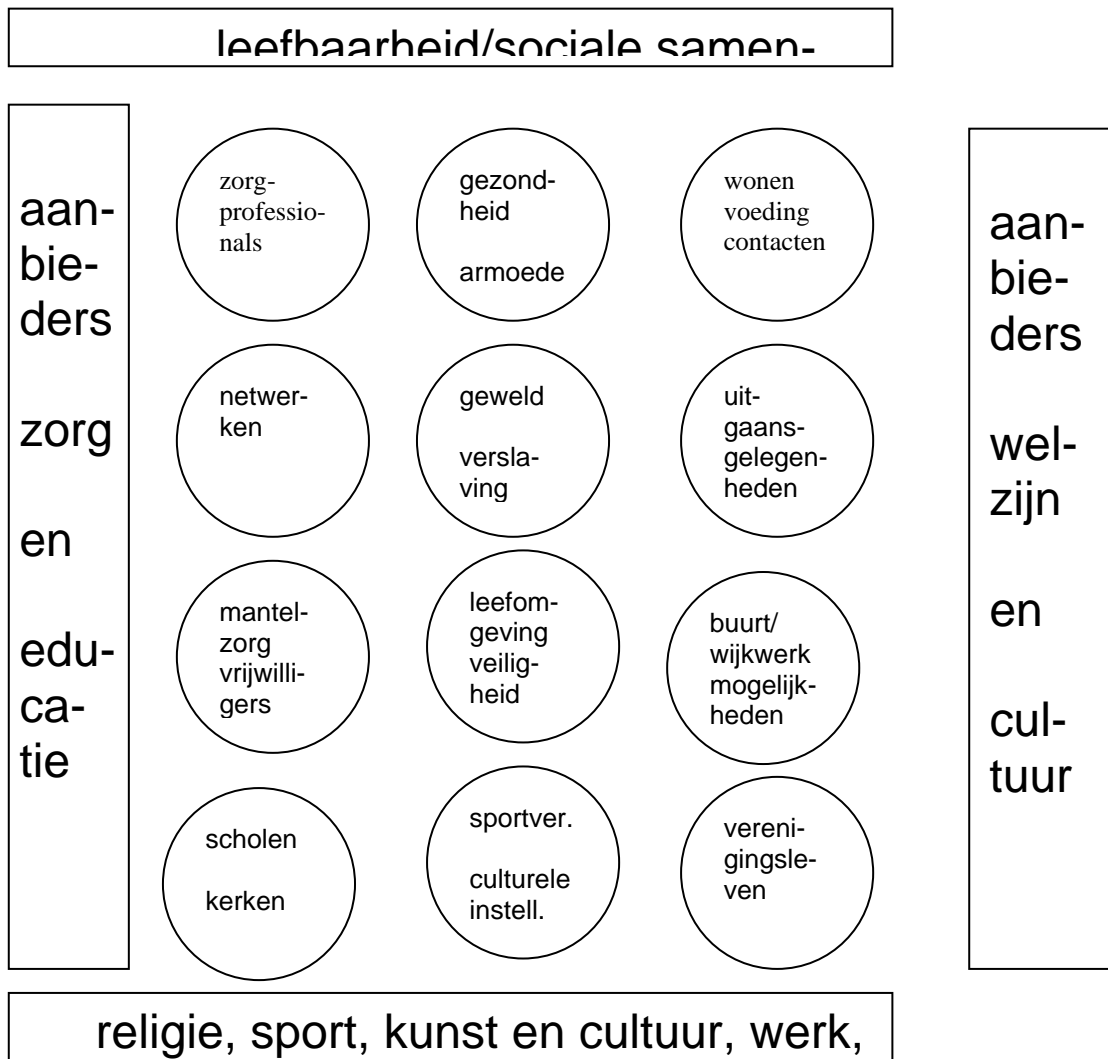
zinggeving als dragend beginsel van onze samenleving). Hier zien we een verschuiving **van minder individualiteit naar meer sociale samenhang**.

- In de Wmo is het zogenaamde compensatiebeginsel opgenomen. Op dit moment is er nog sprake van vrijwel categorale regelingen en is nog geen echte invulling gegeven aan de keuzevrijheid die verbonden is aan dit compensatiebeginsel. Hier is een verschuiving gaande **van zorgplicht naar compensatieplicht**. Hoe gaat de gemeente vorm en inhoud geven aan wat iedereen als logisch en noodzakelijk vindt (als compensatie) en met wie wordt dat besproken en hoe wordt dat bepaald?
- De Wmo is meer dan alleen maar een wet. De komende jaren zullen steeds meer aspecten worden verbonden met dan wel gekoppeld aan de Wmo (werk en bijstand, sociale werkvoorziening, arbeidsparticipatie, enz.). De Wmo is daarom meer dan een wettelijk instrument. Het is een manier van denken, van kijken. En ook dat is een paradigmaverschuiving (**van sectoraal naar integraal**).

Binnen dit krachtenveld van paradigmaverschuivingen opereren diverse partijen (personen en organisaties) en aspecten. Weergegeven door de diverse 'bollen' in het model. Bollen die in de benoemde krachtenvelden een rol spelen in de verschillende domeinen van het leven (thuis, school, werk, vrije tijd) en in de verschillende levensfasen.

Daarbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen behoeften die bepalend zijn voor de mate van 'welbevinden' als element van leefbaarheid; behoeften die: 'casual' zijn (wonen, voeding, contacten), 'critical' zijn (gezondheid, veiligheid, leefomgeving) en 'crucial' zijn (gehoof, familie, zelfontplooiing).

Conceptueel model (schematisch weergegeven)

Dit (conceptuele) model geeft zo op een eenvoudige wijze weer de complexiteit van onze samenleving.

Het zal duidelijk zijn dat een regie die gericht is op het geheel, niet mogelijk zal zijn. Daarvoor is het veld te complex, zijn er te veel spelers, betrokkenen en verantwoordelijken. En dat heeft geleid tot onoverzichtelijkheid, gebrek aan transparantie, de zorg als een “black box”, enz..

Er zal dus ‘geknipt’ moeten worden in hanteerbare ‘brokken’ dan wel in herkenbare vraagstukken. Alleen dan zal het mogelijk zijn de gemeentelijke regie daadwerkelijk handen en voeten te geven. Deze brokken c.q. vraagstukken worden in het volgende onderdeel 4 ‘gelabeld’ aan de 9 prestatievelden van de Wmo.

Maar hier ligt wel een valkuil. De Wmo legt de regie bij de gemeente. De gemeente kan dan de neiging hebben vanuit een traditionele manier van werken om zelf de kar te gaan trekken. Zelf het voortouw nemen. Zelf alles regelen. Zelf dirigeren en sturen. Zelf beleid maken. En dat is nou juist niet de bedoeling van de Wmo. Ook hier is derhalve sprake van een paradigma verschuiving (**van binnen naar buiten**). Waar het echt om gaat is dat de burgers in beweging komen en dat de gemeente die beweging ondersteunt. De gemeente moet de burger in de actie modus brengen. En dat betekent de dialoog aangaan. Met de burger. Met de organisaties in de samenleving. En dat is dus als gemeente “naar buiten treden”. Dit is misschien wel de grootste en moeilijkste uitdaging voor de gemeente.

Gemeentelijke regie

De regietaak van de gemeente kent op grond van het voorgaande de volgende invalshoeken:

- het invulling geven aan de prestatievelden (via beleid en middelen); uitgewerkt in onderdeel 4
- het daadwerkelijk leiding en sturing geven aan de uitvoering en de implementatie; uitgewerkt in onderdeel 5
- het richten van de regietaak op lokaal niveau waar dat moet en op eilandelijk niveau waar dat beter kan
- het mobiliseren van de burgers en de professionals zodat die met elkaar werken aan een vitale samenleving
- het zorgdragen voor processen die gericht zijn op het in de actie modus brengen van de burgers.

De combinatie en vooral de integratie van deze vijf invalshoeken c.q opdrachten in het functioneren van de gemeente (in haar regie verantwoordelijkheid) maakt dat ook hier gesproken kan worden van een paradigmaverschuiving (een transitieproces van een ‘technische’ benadering naar een veel meer proces gerichte benadering van de regie taak).

Daarbij zal per vraagstuk die interventies moeten worden gezocht die bijdragen aan de oplossing voor dat vraagstuk (ongeacht het bestaand aanbod, bestaande subsidierelaties en huidige spelers in het veld).

Uitgangspunten visie

Bij het opstellen van een Wmo visie zullen derhalve de volgende uitgangspunten centraal moeten staan:

- het gaat om de kwaliteit van de samenleving (een vitale samenleving) in de buurten en in de wijken en dan met name gericht op een evenwichtige samenhang op lokaal niveau tussen de voorzieningen wonen, zorg en welzijn
- het gaat om participatie en betrokkenheid van de burgers in die samenleving
- het gaat om een gemeente met een bijzondere (proces) verantwoordelijkheid (vanuit haar regie taak) die erop gericht moet zijn de burger in de actie modus te brengen

- het gaat om een gemeente die de dialoog zoekt en aangaat met haar burgers
- het gaat om de bereikbaarheid van de gemeentelijke overheid voor alle vragen van burgers via de zogenaamde één-loket-benadering
- het gaat om een transparante bereikbaarheid en toegankelijkheid van de zorg, de zorgnetwerken en de zorgvoorzieningen.

4. Prestatievelden Wmo

In dit onderdeel zullen de prestatievelden nader worden uitgewerkt. Uit een oogpunt van informatieverschaffing worden ook activiteiten genoemd die slechts een organisatorisch of financieel juridische betekenis hebben (en die op zich niets zeggen over de vraag welk probleem in het kader van de Wmo al dan niet wordt opgelost) of die van belang zijn voor de beheersing vanuit gemeentelijke optiek.

Ook staat veel van het hierna volgende in het perspectief van het streven naar herziening, aanpassing van bestaande gemeentelijke beleidskaders. Daarmee is nog niets gezegd hoe bijv. het principe van wijk- en buurtgericht werken wordt doorvertaald naar andere aspecten (zoals daar zijn: het activeren van wijkbewoners, het beschikbaar stellen van een budget leefbaarheid voor wijkgroepen, enz.). Veel van de genoemde beleidsterreinen vragen nog een nadere uitwerking in concrete doelstellingen, acties, interventies, enz..

Tenslotte wordt in dit onderdeel nog niet ingegaan op de vraag, de uitdaging hoe het bij de verschillende prestatievelden genoemde krachtenveld kan worden gemobiliseerd (in het aangeven van het problemen, het aandragen van oplossingen en het inzetten van interventie instrumenten).

4.1 Prestatieveld 1: sociale samenhang en leefbaarheid

4.1.1 Inleiding

Prestatieveld 1 is een buitengewoon belangrijk prestatieveld. Een prestatieveld met een eigen en specifieke gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het beleid rondom dit prestatieveld is dan ook in zeer belangrijke mate gemeentelijk beleid (en kan gelet op de verschillen in aard, samenstelling en karakter van de gemeenten niet eilandelijk worden ingevuld).

Met name in dit prestatieveld 1 gaat het om het vorm en inhoud geven aan “de kwaliteit van de samenleving” zoals verwoord in onderdeel 2 van deze nota. En dat betekent weer dat dit prestatieveld een relatie heeft met vrijwel alle gemeentelijke beleidsterreinen (zoals ook weergegeven in het conceptueel model in onderdeel 3 van deze nota).

In het navolgende zullen de volgende aspecten (op beleidsniveau) worden uitgewerkt: wijk- en buurtwerk, welzijn, wonen, zorg en welzijn, gezondheidszorg, maaltijdvoorziening, cultuur, onderwijs, kinderopvang, kinderspeelplaatsen, sport, recreatie, veiligheid, communicatie, accommodaties en subsidies.

Het aspect maatschappelijke participatie zal worden uitgewerkt bij prestatieveld 5. Het arbeidsmarktbeleid zal in beperkte mate worden meegenomen bij prestatieveld 2 (jeugdbeleid). Het zorgloket komt aan de orde in onderdeel 5.4.

4.1.2 Beleid

Wijk- en buurtwerk

De gemeenteraad heeft in juni 2007 ingestemd met de start- en kadernotitie “de buurt en de kern aan zet”. De beleidskaders staan nu vast en de volgende stap is het opstellen van een beleidsnota wijk- en buurtwerk.

Projecten - naast de vele activiteiten vanuit de verschillende wijkorganisaties en de Stichting Companen - die reeds in gang zijn gezet:

- het buurtpreventieproject "Rond 't Ruub" (gestart medio 2005); dit project heeft uiteraard een relatie met het beleidsterrein veiligheid
- het buurtpreventieproject Voorstraat Middelharnis (is op dit moment alleen nog maar een overlegvorm)
- de vorming van een rechtswinkel voor Goeree-Overflakkee (Stichting Rechtswinkel Goeree-Overflakkee) gevestigd in Oostflakkee; vanuit de RAS gelden is een startsubsidie toegekend voor dit project (2007)
opmerking: de rechtswinkel is een vrijwilligersorganisatie en toegankelijk voor alle burgers; als tegenprestatie wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd
- het instellen van een enquête leefbaarheid (2007); de resultaten zijn medio 2007 bekend.

Welzijn

Nu de Welzijnswet met ingang van 1 januari 2007 is opgegaan in de Wmo, zal ook het bestaande welzijnsbeleid moeten worden geijkt op die nieuwe wet. Dat vraagt een nieuw gemeentelijk welzijnsbeleid. Ambtelijk zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een beleidsnota welzijn. Naar verwachting zal pas tegen het einde van 2007 dan wel in het begin van 2008 een concept nota voor bespreking gereed zijn.

Met de stichting Companen vinden thans besprekingen plaats over het bestaande en het gewenste productenpakket welzijn passend binnen de Wmo. Dit productenpakket zal het uitgangspunt vormen voor de contractbesprekingen voor het jaar 2008 en voor de prestaties die aan de verschillende producten zullen worden verbonden. In dat kader zullen tevens nadere gesprekken plaatsvinden over de kostprijsberekening van de stichting Companen (zie Bijlage 2).

Het opstellen van een productencatalogus is ook een doelstelling vanuit de RAS (trekker van dit project is de gemeente Oostflakkee).

Voor Middelharnis is het van belang te beschikken over een simpel en transparant productenpakket dat beschikbaar is voor het sociaal cultureel in de wijken en de dorpen en dat aansluit op de vraag vanuit die wijken en dorpen en op grond waarvan het vrij eenvoudig is te komen tot prestatie afspraken (gebaseerd op de vraag van de burger).

Een productenpakket/catalogus in deze vorm kan dan worden ingezet als interventiemiddel bij vraagstukken op het gebied van zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie en leefbaarheid van de woonomgeving.

Een andere doelstelling van de RAS is op Goeree-Overflakkee te komen tot een brede welzijnsorganisatie. De trekker voor dit project is de gemeente Goedereede. Ondertussen voeren de stichting Companen en de SWO (stichting welzijn Oostflakkee) besprekingen te komen tot een bestuurlijk fusie ingaande 1 januari 2008 en de gefuseerde organisatie om te vormen tot een brede welzijnsorganisatie t.b.v. alle gemeenten en alle burgers op Goeree-Overflakkee.

Wonen, zorg en welzijn

De Wmo is er op gericht meer samenhang te brengen in de voorzieningen rond wonen, zorg en welzijn. De integratie van wonen, zorg en welzijn is een RAS project dat getrokken wordt door de gemeente Oostflakkee.

Om een goed leefklimaat met een sterke sociaal maatschappelijke infrastructuur voor de gehele bevolking te waarborgen, zou Goeree-Overflakkee zich moeten transformeren tot een levensloopbestendige regio (op eilandelijk niveau?). Een levensloopbestendige regio maakt het mogelijk om zolang dat verantwoord is, zelfstandig te kunnen blijven wonen op een hoog kwaliteitsniveau. Hiervoor moet voldoende aanbod zijn van levensloopbestendige en andere

voor senioren en mensen met een beperking geschikte woningen en woonvormen in combinatie met voorzieningen en dienstverlening op het terrein van zorg en welzijn. De keuzevrijheid van de senioren en mensen met een beperking staat hierbij centraal. Dit beginsel is uitgewerkt in een eilandelijke nota "Pact van Goeree-Overflakkee" (afspraken wonen, welzijn en zorg in de regio Goeree-Overflakkee) van juni 2007. Dit pact is op 7 juni 2007 door diverse partijen waaronder de vier gemeenten van Goeree-Overflakkee ondertekend.

Vorbereidende werkzaamheden zijn verricht door gemeentelijke werkgroepen. Zo heeft de werkgroep Middelharnis onder de paraplu van het Rezo (regionaal zorgoverleg) in april 2007 haar eindrapport uitgebracht (onder de titel Wonen Zorg en Welzijn in Middelharnis).

Deze werkgroep had de opdracht zodanige voorstellen te ontwikkelen dat:

- iedere woonkern beschikt over een kleinschalig aanbod van gevarieerde en geïntegreerde voorzieningen op het terrein van wonen, zorg en welzijn voor ouderen en gehandicapten
- de gemeente beschikt over een grootschaliger aanbod van voorzieningen
- de gemeente beschikt over één loket met aanspreekpunten in iedere kern voor alle producten op de terreinen van wonen, zorg en welzijn.

In mei 2006 is door diverse partijen (waaronder de gemeente Middelharnis) een intentieverklaring samenwerkingsinitiatief in Stad aan 't Haringvliet ondertekend om in Stad aan 't Haringvliet en Nieuwe-Tonge in gezamenlijkheid te komen tot zorg- en dienstverlening, woon- en dagbestedingsvoorzieningen en het aanbieden van welzijnsactiviteiten.

Het zal duidelijk zijn dat genoemde rapporten nader zullen moeten worden uitgewerkt in concrete beleidsvoornemens en doelstellingen op het terrein van wonen, zorg en welzijn.

Vanuit het raadsprogramma en het collegeakkoord en vanuit de wensen die regelmatig tijdens raadsvergadering naar voren komen, kan worden afgeleid dat een beleid gericht op wonen, zorg en welzijn aandacht zal dienen te hebben voor bijzondere doelgroepen die aangewezen zijn op: starterswoningen, seniorenwoningen, levensloopbestendige woningen, woningen c.q. ruimte voor crisisopvang (verslavingszorg, huiselijk geweld) en woningen c.q. ruimte voor begeleid wonen (met name ook voor jongeren).

Gezondheidszorg

De bestaande gemeentelijke nota gezondheidszorg (op basis van eilandelijke afstemming) vraagt - nu de wetgeving is aangepast - om een herziening. Omdat thans de capaciteit daarvoor ontbreekt, is dit verschoven naar 2008.

Een onderdeel van de gezondheidszorg is de jeugdgezondheidszorg (JGZ). Op dit moment bestaat er nog een splitsing tussen enerzijds de leeftijdscategorie van 0 – 4 jaar (de consultatiebureaus) en anderzijds de leeftijdscategorie ouder dan 4 jaar (GGD).

De gemeenten in Zuid Holland Zuid hebben afgesproken dat er een studie zal starten naar het samenvoegen van de verschillende aspecten van de jeugdgezondheidszorg en het onderbrengen in één organisatie (waarbij voor Middelharnis de GGD als de meest natuurlijke partner wordt gezien). Op deze wijze wordt een bijdrage geleverd aan de wens en het streven te komen tot een sluitende aanpak en ketenbenadering.

Het regionaal overleg JGZ vindt plaats in de regiegroep JGZ waarin Dirksland namens de gemeenten op Goeree-Overflakkee zitting heeft.

In het kader van de RAS wordt gewerkt aan het opstellen van een 'sociale kaart', dat wil zeggen een overzicht van alle zorginstellingen, enz.. Trekker van dit project is de gemeente Oostflakkee. Dit is voor Middelharnis een belangrijke prioriteit.

Begin 2007 heeft de GGD als trekker van het project de 'produktwijzer GGD' op het internet geplaatst. Daarnaast is op internet beschikbaar de 'zorgwijzer Rijnmond Zuid'.

Een onderdeel van de sociale kaart zou kunnen zijn een overzicht van alle meldpunten, informatielefoons, steunpunten, enz. waar burgers met hun vragen en/of zorgen terecht kunnen. Geleidelijk aan zijn dat er zoveel (in Bijlage 15 vindt u een kleine verzameling) dat het risico ontstaat dat men "door de bomen het bos niet meer kan zien". Het verdient aanbeveling op termijn te streven naar ook hier een soort "één-loketbenadering".

Op dit moment beschikt de gemeente over de volgende plannen:

- Gemeentelijk Gezondheidsbeleid ("gezond wonen op Goeree-Overflakkee"); meerjaren gezondheidsplan 2004-2007
- Gemeentelijk Gezondheidsbeleid ("gezond wonen in Middelharnis"); meerjaren gezondheidsplan 2004 – 2007.

Recente publikaties van de GGD op het terrein van de gezondheidszorg:

- Injecties voor een gezond Middelharnis 2006 - 2010 (brochure uitgegeven maart 2006)
- Gezondheidsenquête Zuid-Hollandse Eilanden; kernrapportage 2005 (gepubliceerd augustus 2006)
- Genieten met mate(n); onderzoek met Bouman GGZ naar omvang en achtergronden van genotmiddelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen op de Zuid-Hollandse eilanden; februari 2007; raadsvergadering juni 2007

Maaltijdvoorziening

Tot 1 juli 2007 wordt de maaltijdvoorziening aan bewoners die van die voorziening gebruik willen maken verzorgd door de Stichting Maaltijdvoorziening. Een samenwerkingsverband van Zorgsaam en Stichting Companen. Vanaf 15 juli 2007 wordt de keuken in de Samaritaan niet meer gebruikt en wordt de maaltijdvoorziening verzorgd door Zorgsaam vanuit de Geldershof te Dirksland. De Stichting Maaltijdvoorziening wordt per medio juli geliquideerd. Zorgsaam garandeert vanaf genoemde datum de bestaande voorziening (de bestaande groep vrijwilligers wordt opgenomen in de groep vrijwilligers van Zorgsaam). Met ingang van 15 juli wordt de subsidie (via Companen) van de maaltijdvoorziening stopgezet.

Voor Middelharnis is het met het oog op de zelfredzaamheid van de burger van belang dat er tegen een redelijke prijs en met een goede kwaliteit een vorm van maaltijdvoorziening is in alle wijken, dorpen en buurten. De vraag door wie dat gebeurt, is daarbij minder relevant.

Cultuur

Zie voor een overzicht van het bestaande beleidsveld Bijlage 1.

In 2006 is een eilandelijke cultuurvisie (van incident naar beleid) opgesteld en behandeld in de gemeenteraden. Deze visie heeft nog een gemeentelijke uitwerking en die uitwerking is als RAS thema ter hand genomen. Trekker van het project is de gemeente Oostflakkee. In maart 2007 is in Pac Ma voor die gemeentelijke uitwerking een startnotitie vastgesteld. Deze startnotitie is behandeld in de informatieve raadsvergadering van 21 juni 2007.

Binnen de gemeente Middelharnis lopen thans de volgende projecten:

- een mogelijke verkoop van het Diekhuus met als randvoorwaarden versterken van het centrum van de gemeente en behoud van de sociaal-culturele functie van dit gebouw; daarnaast biedt de verkoop wellicht de mogelijkheid te komen tot een 'theaterzaal'

- het Bakhuus staat al geruime tijd leeg en wordt niet langer meer geschikt geacht als ruimte voor het houden van voorstellingen; thans wordt de mogelijkheid onderzocht een peuterspeelzaal te vestigen in het Bakhuus als voorziening voor de Westplaat
- het verwerven van een ruimte voor het open jongerenwerk (een ontmoetingsruimte met de mogelijkheid dat daar ook uitvoeringen kunnen plaatsvinden)
- een onderzoek naar de planologische en ruimtelijke mogelijkheden te komen tot de vestiging van een uitgaansgelegenheid voor jongeren en ouderen
- verschillende gebouwen zijn geschikt voor het houden van tentoonstellingen; zo is bij de Stichting Podium de vraag neergelegd of het gemeentehuis na de verbouwing geschikt is als tentoonstellingsruimte
- de gemeenteraad heeft het college verzocht na te gaan of het mogelijk is de openingstijden van de bibliotheek te verruimen; de bibliotheek speelt overigens een belangrijke culturele rol als het gaat om de relatie met beleidsterreinen als jeugd, onderwijs, inburgering, enz.)
- een onderzoek naar de mogelijkheid te komen tot een natuur- en milieu educatief centrum gekoppeld aan de vestiging van een nieuwe kinderboerderij op het terrein van Hernesseroord en in relatie met andere partijen (Deltawind, Deltanatuur).

Cultuur is van groot belang als het gaat om de kwaliteit van de samenleving. Er wordt wel gezegd dat aan het niveau van de culturele voorzieningen de kwaliteit van de samenleving kan worden afgelezen.

Belangrijke prioriteiten voor Middelharnis zijn:

- een theaterzaal
- een zaal geschikt voor muziek (pop) uitvoeringen
- een samenhangend en geïntegreerd cultuuraanbod (op eilandelijk en lokaal niveau)
- een tentoonstellingsruimte (voor kunst).

De participatie en betrokkenheid van de burger bij tal van verenigingen met een culturele inslag moeten de ruimte hebben dan wel behouden zich te kunnen presenteren.

Cultuurvoorzieningen en cultuuruitingen dragen bij aan de participatie en de leefbaarheid (eilandelijk en lokaal).

Onderwijs

Het beleidsterrein onderwijs heeft een nadrukkelijke relatie met inburgering (prestatieveld 5), jeugdgezondheidszorg (prestatieveld 2), verslavingspreventie (prestatieveld 9) en veiligheid (prestatieveld 1).

De kwaliteit van het onderwijs is de verantwoordelijkheid van het ministerie van onderwijs en de inspectie van het onderwijs.

De gemeente heeft wel een eigen verantwoordelijkheid op de navolgende terreinen (uiteraard naast de terreinen die hiervoor zijn genoemd en die aan de orde komen bij andere prestatievelen):

- schoolmaatschappelijk werk
het invoeren van schoolmaatschappelijk werk op de basisscholen is een RAS project en wordt getrokken door de gemeente Goedereede; in de vergadering van Pac Ma van 25 juni 2007 is besloten vanuit de RAS gelden voor de jaren 2007 – 2009 het schoolmaatschappelijk werk mogelijk te maken; de colleges van de vier gemeenten hebben daaraan de voorwaarde verbonden dat ook de scholen vanaf 2008 een bijdrage in de kosten leveren
- logopedie
in de raadsvergadering van mei 2007 is aandacht gevraagd voor de screening van kinderen op mogelijk logopedische ondersteuning; deze activiteit is in 2005 wegbezuinigd en moet thans worden bekostigd uit de budgetten van de school zelf; scholen gaan hier verschillend mee om; een punt van aandacht
- volwasseneneducatie

ter voldoening aan de verplichtingen op dit terrein nemen de vier gemeenten deel aan het Openbaar Lichaam Volwasseneducatie Rijnmond (Oliver); er is een raamovereenkomst gesloten voor de periode 2007 – 2010 door de vier gemeenten met het Interconfessioneel Regionale Opleidingscentrum Albeda College (voorbereiding en uitvoering van deze raamovereenkomst is belegd bij het ISGO)

- samenvoeging peuterspeelzalen op Goeree-Overflakkee
is een RAS project en wordt getrokken door de gemeente Dirksland; uitgangspunt vppr de gemeente Middelharnis is het beginsel van budgettaire neutraliteit tenzij er sprake is van een duidelijke kwaliteitsimpuls
- de vorming van een gezamenlijk bureau leerplicht
is een RAS project en wordt getrokken door de gemeente Middelharnis; het streven is er op gericht per 1 januari 2008 te komen tot de vorming van een gezamenlijk bureau (waarbij de huisvesting gekoppeld zou kunnen worden aan het Opleidingscentrum Goeree-Overflakkee op het terrein van Binnenhof of aan het eventueel te vormen Centrum voor Jeugd en Gezin)
- buitenschoolse opvang
zie voor de stand van zaken Bijlage 8
opmerking: hoewel een voorziening uit een oogpunt van leefbaarheid in alle dorpen gewenst is, is duidelijk geworden dat het financieel niet of nauwelijks mogelijk zal zijn in alle wijken een dergelijke voorziening te realiseren
- voor- en vroegschoolse educatie (vve)
zie voor de stand van zaken Bijlage 10 (sluitende aanpak)
in januari 2007 vond op het gemeentehuis van Middelharnis een mini conferentie plaats over de vve; namens het college is daar een inleiding gehouden over ontwikkelingen, kansen en bedreigingen; zie Bijlage 14
- opleidingscentrum Goeree-Overflakkee
zie voor de stand van zaken Bijlage 9
hier is sprake van een relatie met arbeidsmarktbeleid en met de ontwikkelingen rond het werkvoorzieningschap Binnenhof (zie de strategische visie voor de toekomst van de WSW en van Binnenhof; behandeld in de raadsvergadering van juni/juli 2007);
in haar vergadering van 25 juni 2007 heeft Pac Ma besloten te streven naar een eilandelijke aanpak en een eilandelijke voorziening; vooralsnog worden de voorbereidingskosten betaald uit de RAS gelden; gemeente Middelharnis is trekker van het project
- een rebound voorziening
met de scholen vinden besprekingen plaats om te komen tot een reboundvoorziening (wettelijk verplicht ingaande 1 augustus 2007)
- cultuur op scholen
in de nota Eilandelijke cultuurvisie is over dit aspect het volgende opgenomen: “De gemeentelijke plannen voor onderwijs voorzien gezamenlijk in een verdere implementatie van de Platforms Cultuureducatie en uitvoering van daarin opgenomen projecten. Ook de ontwikkeling van een regionaal scholennetwerk en een coördinatiepunt voor cultuureducatie in het primair en voortgezet onderwijs staat al op het programma. Vanaf 2008 moet er een specifiek cultureel aanbod voor alle leerlingen op GO zijn”
- integratie technische school en groene school
thans vinden besprekingen en studies plaats om te komen tot een door de scholen gewenste integratie van huisvesting op één locatie; voor de gemeente als centrumgemeente voor onderwijskundige voorzieningen een belangrijke ontwikkeling in het kader van de kwaliteit van de samenleving op Goeree-Overflakkee
- de realisatie van diverse vormen van onderwijszorgarrangementen gericht op het verbeteren van het functioneren van de zeer moeilijk lerende (ZML) kinderen; doelstelling is dat de doelgroep op één en dezelfde locatie het kinderdagverblijf kan bezoeken, daarop aansluitend ZML-onderwijs kan volgen en aansluitend deel kan ne-

men aan dagbestedingsactiviteiten (samenwerking Gemiva-SVG Groep en ZML De Ark; huisvesting onder één dak).

Veel voorzieningen kennen afzonderlijke geldstromen, afzonderlijke regelingen, enz.. Een aparte uitdaging is dan ook altijd die verschillende voorzieningen op elkaar af te stemmen. Er voor zorg te dragen dat er gesproken kan worden van een sluitende aanpak.

Op twee terreinen vraagt dit bijzondere aandacht:

- sluitende aanpak onderwijs en arbeidsmarkt
is een RAS thema en trekker is de gemeente Oostflakkee
de totstandkoming van een Opleidingscentrum Goeree-Overflakkee is in relatie met projecten als Work First en Klus en Werk een belangrijke voorziening in dit streven naar een sluitende aanpak (zie ook Bijlage 10); de trekker van dit project is de gemeente Middelharnis
- sluitende aanpak onderwijs en jeugdzorg (dit thema zou ook bij prestatieveld 2 behandeld kunnen worden)
zie voor een overzicht en voor de stand van zaken Bijlage 10.

Kinderopvang

De kinderopvang is geregeld in de Wet op de Kinderopvang. De gemeente heeft een toezichthoudende rol en subsidieert bijzondere doelgroepen (zoals bijv. bijstandsgerechtigden).

Kinderspeelplaatsen

De gemeente beschikt over een nota speelvoorzieningen (1998). Deze nota is thans niet meer actueel en vraagt een integrale herziening. Daarbij zal rekening moeten worden gehouden met enerzijds de uitbreiding van de gemeente (bijv. in de Westplaat) en de daar noodzakelijke voorzieningen en anderzijds de noodzaak te komen tot een evaluatie van de bestaande voorzieningen.

Van belang in het kader van leefbaarheid is voorts dat bij de vaststelling van bestemmingsplannen voldoende ruimte wordt opgenomen voor kinderspeelplaatsen en voor mogelijkheden voor de jeugd 'een balletje' te trappen.

Sport

Gelet op de ontwikkelingen die thans gaande zijn (sport accommodaties, de groei van verenigingen, horeca beleid, jeugdbeleid, enz.) en gelet op de groei van de gemeente, wordt het noodzakelijk geacht te komen tot een nota sportbeleid (2009).

Op dit moment zijn de volgende projecten aan de orde:

- De concentratie van de buitensporten.
Voor een deel (Jonge Spartaan) gereed aan het eind van 2007 en voor het andere deel (Good Luck) in oktober 2008. De atletiekvoorziening zal naar verwachting in oktober 2008 gereed zijn. De realisatie van de gebouwen is afhankelijk van de vaststelling van het bestemmingsplan (en dat hangt weer samen met het zoetwater kanaal).
- De problematiek van de sportzalen.
Er bestaat een ruimte probleem bij de sportzalen. Er lijkt derhalve behoefte aan uitbreiding. Daarbij doet zich de vraag voor of een tweede sporthal bij de Staver een optie zou kunnen zijn. Maar dat vraagt een bredere beschouwing omdat dan ook de behoefte aan aanvullende ruimte voor sociaal cultureel werk aan de orde zal moeten komen. Naar verwachting zal het college per ultimo van dit jaar op dit punt met een nota komen.

Sportvoorzieningen (centraal op gemeentelijk niveau en lokaal in de wijken en dorpen) dragen bij aan de leefbaarheid van de wijken en de dorpen en van de gemeente als geheel en bevorderen de mogelijkheid te participeren in de samenleving (met alle positieve aspecten ten aanzien van gezondheid, betrokkenheid, enz.).

Recreatie

Ook het terrein van recreatie (inclusief tourisme) is van groot belang voor de vrije tijdsbesteding en dus voor de leefbaarheid en de kwaliteit van de leefomgeving, maar de gemeente beschikt niet over een uitgewerkte beleidsvisie. Dat zal dus nog moeten gebeuren. Medio dit jaar is een beleidsmedewerker aangetrokken voor dit beleidsterrein en heeft als primaire opdracht gekregen een beleidsvisie recreatie te ontwikkelen.

Veiligheid

Veiligheid en leefbaarheid zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De gemeente heeft dan ook een integraal veiligheidsbeleid. Op dit moment is er ambtelijk een plan van aanpak opgesteld.

Van belang is ook te wijzen op de relatie die bestaat met de beleidsvelden milieu, verkeer en vervoer en openbare orde.

Op dit moment lopen de volgende projecten:

- de inzet van veiligheidsassistenten voor het jaar 2007 zoals besloten in de gemeenteraad van april 2007; er zal in de gemeenteraad nog een nadere discussie plaatsvinden over de inzet van zogenaamde BOA's (bijzondere opsporingsambtenaren) in dit verband kan worden opgemerkt dat in de RAS het project handhaving als een afzonderlijk thema is opgenomen (uitwerking heeft evenwel nog niet plaatsgevonden)
- een proef met variabele sluitingstijden voor de horeca
- jaarlijks stelt de gemeente een budget van 25.000 euro beschikbaar voor veiligheidsvoorzieningen op de scholen (voor de besteding van deze gelden wordt jaarlijks in overleg met de scholen een plan opgesteld)
- het project "grijp je kans" ; dit is een eilandelijk project waarin samenwerken Bureau Jeugdzorg van de provincie en de politie en met als doel kinderen die in aanraking komen met de politie door te geleiden naar de jeugdhulpverlening; in mei 2007 is in een gesprek aan de provincie voorgesteld overeenkomstig de situatie op de andere eilanden van Zuid Holland Zuid om dit project om te zetten in de vorming van een zogenaamd 'jeugd preventieteam' (een dergelijk team wordt thans nog door de provincie gesubsidieerd)
- bureau Halt; de gemeente participeert in de Gemeenschappelijke Regeling Halt Rotterdam-Rijnmond welke tot doel heeft de kwaliteit van de samenwerking tussen de Halt-bureaus te verbeteren
opmerking: de Halt-bureaus leveren een bijdrage aan de preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit bij jongeren tot 18 jaar; de preventie activiteiten van Halt bestaan uit advisering, voorlichting en de ontwikkeling en uitvoering van lokale en regionale preventieprojecten; ongeveer de helft van de jongeren die de politie aanhoudt, gaat naar Halt voor een Halt-afdoening of een Stop-reactie
- sluitende aanpak criminele niet criminele jongeren; zie Bijlage 10; een RAS project met de gemeente Middelharnis als trekker
- justitieel case management; dit project draagt bij aan de realisering van een sluitende aanpak van jongeren van wie een verhoogd risico op normoverschrijdend gedrag wordt vermoed; politie, Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en de Jeugdreclassering voeren structureel casus-overleg; organisaties als de gemeente (leerplicht) en Bureau Halt sluiten – indien gewenst en noodzakelijk – hierbij aan.

Communicatie

Communicatie (schriftelijk en mondeling) met en informatie aan is van wezenlijk belang voor de relatie met de burger en daarmee voor de leefbaarheid van de gemeente. Medio dit jaar zal de vacature communicatie medewerker worden ingevuld en daarna zal zo snel mogelijk gewerkt gaan worden aan het formuleren van een communicatiebeleid. Daarbij zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan de mogelijkheden van interactieve communicatie via bijv. het internet. En uiteraard is communicatie een wezenlijke factor in alle prestatievelden.

Accomodaties

In de gemeenteraad is behandeld de start- en kadernota gemeentelijke accomaties (behandeld in de raadsvergadering van maart 2007). Op basis van de in die nota geformuleerde kaders zal er een beleidsnota gemeentelijke accomodaties worden opgesteld. Daarvoor is een opdracht belegd bij een extern adviseur. Het opstellen van die nota zal naar verwachting per ultimo 2007 zijn afgerond.

De start- en kadernota zoals vastgesteld door de gemeenteraad is als Bijlage 6 bijgevoegd.

Belangrijke uitgangspunten voor het college zijn:

- een optimale exploitatie van de diverse wijkgebouwen, dorpshuizen, enz.
- de beschikbaarheid van wijkgebouwen, dorpshuizen, enz. voor alle sociaal culturele activiteiten in de betreffende wijk en de beschikbaarheid van deze gebouwen voor alle burgers van die wijk met name ook in het kader van het wijk- en buurtgericht werken
- zuiverheid in de financiële verhoudingen tussen de verschillende gebruikers van de bestaande voorzieningen.

Ten aanzien van dit laatste zijn in 2007 de volgende stappen gezet:

- voor de wijkgebouwen in Stad aan 't Haringvliet, Nieuwe Tonge en Sommelsdijk zijn met het bestuur van het betreffende vereniging/stichting en met Stichting Companen (medegebruiker t.b.v. de peuterspeelzalen) over de toerekening van kosten als huur en energie sluitende afspraken gemaakt (met hier en daar een correctie voor het verleden) en ook zijn afspraken gemaakt over de zeggenschapsverhoudingen
- met Stichting Companen en met de Muziekschool GO zijn afspraken gemaakt te komen tot een financiële ontvlechting t.a.v. de gezamenlijke huisvesting in het Diekhuus; deze afspraken zullen geëffectueerd worden met ingang van het jaar 2007
- t.a.v. het gebruik, de omvang en de inrichting van de in aanbouw zijnde nieuwe huisvesting voor de wijkgroep De Zwaluw te Sommelsdijk zijn met de verhuurder (de woningbouwvereniging te Sommelsdijk) en met het bestuur van de wijkvereniging nadere afspraken gemaakt, zodat in de nieuwe situatie de huurprijs blijft binnen de gestelde kaders
- t.a.v. het Diekhuus zijn besprekingen gaande over een mogelijke verkoop van het gebouw binnen de kaders gesteld in het ook in de raad besproken programma van eisen.

Een punt aandacht vormt nog de horeca vergunning voor de wijkgebouwen. Deze vergunning is enerzijds duidelijk als het gaat om de horeca mogelijkheden binnen een wijkgebouw maar is anderzijds zo beperkend dat het gebruik van deze wijkgebouwen voor familiebijeenkomsten (van mensen die in die wijk wonen) bijv. in de vorm van een bruiloft, een receptie formeel niet mogelijk is, maar als activiteit wel zou kunnen passen in het scala van wijk- en buurtgerichte activiteiten. Thans worden de mogelijkheden onderzocht op dit punt te komen met een vergunning die recht doet aan alle betrokken partijen en die een bijdrage levert aan de leefbaarheid van de wijken.

Ten aanzien van de sport accomodaties: zie het beleidsterrein sport.

Subsidies

Het huidige subsidiebeleid (beleidsregels subsidiebeleid) is gebaseerd op de Welzijnswet die per 1 januari 2007 is vervangen door de Wmo. Het huidige subsidiebeleid zal dus moeten worden herijkt en aangepast moeten worden aan de uitgangspunten van de Wmo (dat wil zeggen dat de subsidies een bijdrage moeten leveren aan het bevorderen van de zelfredzaamheid, de participatie en de leefbaarheid). Dat kan pas goed als de nota buurt- en wijkwerk (wat wordt de positie van de wijkgebouwen en de wijkverenigingen t.a.v. alle wijkgerichte activiteiten) nader is uitgewerkt en als het gemeentelijk welzijnsbeleid is uitgeschreven. Naar verwachting zal dat kunnen in de loop van het jaar 2008.

4.2 Prestatieveld 2: opvoedingsondersteuning

In dit prestatieveld staat centraal de jeugd en van hieruit wordt ook de opvoedingsondersteuning benaderd. Dit prestatieveld vraagt dan ook een (gemeentelijk) jeugdbeleid. De eerste stappen zijn hiertoe gezet en een (eilandelijke) startnotitie jeugdbeleid (Jeugd in perspectief) is behandeld in de gemeenteraad van mei/juni 2007. Op dit moment wordt gewerkt aan het uitwerken van de nota jeugdbeleid. Dat gebeurt op een participatieve manier; een goed voorbeeld van interactieve beleidsvorming.

Het zal duidelijk zijn dat jeugdbeleid raakt aan tal van andere beleidsterreinen zoals daar met name zijn: onderwijs (prestatieveld 1), cultuur (prestatieveld 1), sport (prestatieveld 1), arbeidsmarkt (prestatieveld 1), verslavingszorg (prestatieveld 9), maatschappelijke opvang (prestatieveld 8), ruimtelijke ordening (inrichting van bestemmingsplannen), openbare orde en veiligheid (prestatieveld 1).

De jeugdgezondheidszorg valt onder dit prestatieveld. Het zijn met name ook de consultatiebureaus en de schoolartsen die hier een belangrijke (opvoedingsondersteunende) taak vervullen. Zoals hiervoor al aangegeven is er thans onderzoek gaande naar de toekomstige positionering van dit taakgebied.

Eind 2006/begin 2007 is een enquête gehouden onder jongeren. De resultaten zullen uiteraard een rol spelen bij de verdere beleidsvorming terzake van het jeugdbeleid.

Ook in het beleidsveld jeugd is er sprake van veel activiteiten en diverse financieringsstromen en ook hier staat de gemeente voor de afzonderlijke opdracht te streven naar een sluitende aanpak in de jeugdzorg en de jeugdbemoeizorg.

In dit verband kunnen worden genoemd:

- sluitende aanpak onderwijs en jeugdzorg
een sluitende aanpak in de jeugdzorg heeft een zeer directe relatie met het onderwijsveld; de sluitende aanpak is dan ook aldaar behandeld (prestatieveld 1 en zie Bijlage 10)
van belang is hier nog te noemen de schoolconsultatieteams in het voortgezet onderwijs; teams die gericht zijn op het in een zo vroeg mogelijk stadium signaleren van probleemsituaties
- sluitende aanpak onderwijs en arbeidsmarkt (zie prestatieveld 1)
- sluitende aanpak jeugdbemoeizorg
jeugdbemoeizorg is een intensieve vorm van niet-vrijblijvende zorg die in een vroeg stadium wordt ingezet en ervoor zorgt dat problemen vroegtijdig worden gesignaleerd; voorbeelden:
  - . project 'grijp je kans' (zie prestatieveld 1 thema veiligheid)
  - . project pilot jeugdbemoeizorg (zie prestatieveld 9)
- sluitende aanpak criminele en niet-criminele jongeren (zie prestatieveld 1 thema veiligheid en Bijlage 10).

Projecten die thans lopen:

- een onderzoek naar de mogelijkheid van een vestiging van een uitgaansgelegenheid in Middelharnis (zie ook prestatieveld 1 thema cultuur)
- een onderzoek naar de mogelijkheid te komen tot een vorm van een jongeren activiteiten centrum (daartoe heeft in 2006/2007 een enquête onder de jongeren plaatsgevonden en zijn door verschillende instanties programma's van eisen overgelegd; onderzocht wordt thans op welke wijze de betrokkenheid van de jongeren - jongerenparticipatie - kan worden vergroot) (zie ook prestatieveld 1 thema cultuur)
- een pilot 'jop' (jongeren ontmoetingsplek) in Stad aan 't Haringvliet
- een Opleidingscentrum Goeree-Overflakkee gevestigd op het terrein en in de gebouwen van Binnenhof (zie prestatieveld 1 thema onderwijs en Bijlage 9); hier bestaat ook een relatie met de WWB, de WSW en de aanpak van de reïntegratie opdracht (de bestaande verordening zal dit jaar nog worden geactualiseerd) (zie ook prestatieveld 1 thema onderwijs)
- een onderzoek naar de mogelijkheid te komen tot een Centrum voor Jeugd en Gezin (zie voor een beschouwing over dit project Bijlage 11); in de vergadering van 25 juni 2007 van Pac Ma is besloten dat het hier zal gaan om een eilandelijke voorziening met als trekker de GGD en de gemeente Middelharnis; de provincie heeft toegezegd te zullen bijdragen in de voorbereidingskosten c.q. de opstartkosten; een Centrum voor Jeugd en Gezin is een concrete uitwerking van de één-loket beandering in de jeugdzorg.

In 1998 is er op Goeree-Overflakkee een start gemaakt met het integraal preventief jeugdbeleid. Op 10 maart 1998 is de eerste regionale nota jeugdbeleid opgesteld, genaamd: "ontwerpnota samenhangend preventief jeugdbeleid". Het doel was een samenhangend regionaal beleid tot stand te brengen van een patroon van voorzieningen en regelingen voor jeugdigen, dat afgestemd is op de wensen, behoeften en mogelijkheden en dat voor de jeugd optimaal toegankelijk is.

In 2002 is de nota "verleden, heden en toekomst regionaal jeugdbeleid op Goeree-Overflakkee" verschenen. In deze nota werden een aantal regionale prioriteiten aangegeven (versterken jeugd- en jongerenopbouwwerk, jeugd- en jongereninformatie, vroegsignalering, jeugd- en jongerenparticipatie, ontwikkelen regionale infrastructuur).

Gelet op de talrijke ontwikkelingen op het terrein van het jeugdbeleid, hebben de gemeenten op Goeree-Overflakkee in 2006 een notitie Jongerenwerk Goeree-Overflakkee het licht laten zien. Deze notitie is behandeld in de gemeenteraden begin 2007 en is gevolgd door een door de gemeenten de Stichting Companen in juni 2007 ondertekende overeenkomst Jongerenwerk Goeree-Overflakkee. Deze overeenkomst is behandeld in de gemeenteraad van juni 2007. In deze overeenkomst is als doelstelling van het jeugdbeleid opgenomen: "integraal jeugdbeleid heeft tot doel om via een samenhangend pakket van maatregelen de ontwikkelingskansen van jeugdigen van 0 tot 23 jaar te bevorderen en risico's die dat ontwikkelingsproces negatief beïnvloeden te voorkomen, vroegtijdig op te sporen en te herstellen".

Hiertoe nemen de gemeenten bij de Stichting Companen uren jongerenwerk af voor de ontwikkeling en uitvoering van activiteiten die passen binnen de doelstelling en speerpunten van het gemeentelijk beleid. Stichting Companen ontvangt hiervoor subsidie vanuit de vier gemeenten.

De notitie Jongerenwerk Goeree-Overflakkee van 2006 kan dan ook gezien worden als een evaluatienota terzake van de inzet van jongerenwerkers binnen de vier gemeenten op Goeree-Overflakkee.

Voor het nog uit te werken (gemeentelijk) jeugdbeleid zijn belangrijke nota's:

- Koersen op het kind, deel 1 en 2 (rijksnota's uit 2006 van de commissaris voor het jeugd- en jongerenbeleid)
- Koersen op het kind, diversiteit in het jeugdbeleid (2006); onder verantwoordelijkheid van de commissaris voor jeugd- en jongerenbeleid

- Het kind als rode draad; standaard voor gemeentelijke regie in het jeugdbeleid (2006); publicatie van het Projectbureau Operatie Jong onder verantwoordelijkheid van de commissaris voor het jeugd- en jongerenbeleid
- Kansen voor jongeren, uitvoeringsprogramma jeugd 2007 van de provincie Zuid Holland.

Tenslotte

Bedacht moet worden dat het met de meeste kinderen en jongeren gewoon goed gaat.

In de voorwaardenscheppende sfeer speelt de gemeente een belangrijke rol (onder andere op het terrein van voorzieningen en subsidies).

Regievoering voor de gemeente betekent met name: partijen bij elkaar brengen en samenwerking stimuleren; zorgdragen voor een transparant en gemakkelijk toegankelijk pakket aan (zorg en sociaal culturele) voorzieningen.

4.3 Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntbegeleiding

In de Wmo is een zwaar accent gelegd op het belang van burgerparticipatie. Gemeenten hebben de plicht om alle relevante partijen te betrekken bij beleidsontwikkeling en uitvoering van de Wmo. Meer verantwoordelijkheid bij de burger en horizontale verantwoording zijn in de Wmo benadrukt.

Ook is de gemeente verplicht de (vertegenwoordigers) van gebruikers van de voorzieningen en organisaties die namens de gemeente voorzieningen aanbieden tijdig te betrekken bij de ontwikkeling van beleid. De gemeente moet betrokkenen op tijd informatie verschaffen zodat participatie ook zinvol mogelijk is. Tot slot moet de gemeente partijen die onvoldoende voor hun eigen belangen op kunnen komen, actief benaderen en betrekken bij de beleidsontwikkeling.

Het zal dus duidelijk zijn dat burgerparticipatie een communicatie- en informatiebeleid noodzakelijk maakt (zie prestatieveld 1).

Andere mogelijkheden om burgerparticipatie te bevorderen zijn bijv.:

- klanttevredenheidsonderzoeken
- leefbaarheidsmetingen
- gesprekken met burgers in de wijken op wijkavonden, enz.
- het inspreekrecht van burgers tijdens vergaderingen van de gemeenteraad
- het werken met een buurtcoördinator, met een wijkwethouder en met een wijkraad of buurtcomité
- het invoeren van het zorgloket
- belangenbehartiging
- het optimaal gebruik maken van de mogelijkheden van internet (digitaal interactief)
- het vergroten van de deelname van de burgers aan politieke partijen, activiteiten
- het geven van voorlichting tijdens bijeenkomsten over specifieke onderwerpen
- het klacht- en medezeggenschapsrecht.

De aanspraken van gebruikers van de Wmo zijn steviger verankerd doordat het klacht- en medezeggenschapsrecht zoals dat nu geldt voor cliënten van zorginstellingen ook van toepassing is op gebruikers van maatschappelijke ondersteuning.

De Wet Klachtrecht Cliënten Zorgsector (WKCZ, 1995) geldt ook voor de Wmo en is van toepassing op iedere aanbieder van maatschappelijke ondersteuning. Hierdoor hebben cliënten het recht om een klacht te kunnen indienen over handelingen van een zorginstelling of van een medewerker daarvan:

- alle aanbieders van zorg in de Wmo moeten een klachtenregeling treffen, waarin de wijze waarop de instelling de behandeling van klachten regelt, wordt omschreven
- de instelling brengt de klachtenregeling en procedure onder de aandacht van direct en indirect verwanten of betrokkenen

- door of namens een cliënt kan een klacht worden ingediend bij de klachtencommissie.

Het doel van de Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen (WMCZ) is het bevorderen van medezeggenschap van cliënten van instellingen op het terrein van maatschappelijke zorg en de gezondheidszorg. De WMCZ geldt ook voor maatschappelijke ondersteuning. De WMCZ regelt de inspraak van cliënten op het beleid van de zorginstelling. Intentie van de wet is om cliënten invloed te laten uitoefenen op instellingsbeleid die van invloed zijn op behandeling en/of verblijf van cliënten in een zorginstelling. De WMCZ regelt dat iedere instelling de plicht heeft zich in te spannen om een cliëntenraad op te richten. Cliënten hebben zo veel mogelijk zelf zitting in de cliëntenraad.

Binnen de gemeente zijn de volgende adviesraden ingesteld:

- Een cliëntenraad
Is een verplichte adviesraad op grond van de WWB.
- Een gehandicaptenplatform
Was een verplichte adviesraad onder de Wet Voorziening Gehandicapten. Nu deze wet is opgegaan in de Wmo is deze verplichting vervallen en lijkt het logisch het gehandicaptenplatform op enig moment te integreren in de Wmo adviesraad.
- een WMO raad in oprichting
Er wordt thans gewerkt aan een eilandelijke verordening Adviesraad Wmo (die dit jaar nog door de vier gemeenteraden zal moeten worden vastgesteld).

Onder burgerparticipatie in het kader van de Wmo kan dus worden verstaan alle vormen van participatie, waarbij de belangen van de burger in het geding zijn. Het gaat niet alleen om individuele burgers, maar ook om organisaties, professionals en instellingen die de belangen van burgers behartigen.

Burgerparticipatie is een brede, algemene term voor activiteiten die de overheid onderneemt om burgers te betrekken bij haar activiteiten. Het verdient aanbeveling burgerparticipatie nader uit te werken en vast te leggen in een gemeentelijke verordening (dan wel een gemeentelijke beleidsnota).

Burgerparticipatie vraagt een gestructureerde en planmatige aanpak. Belangrijke uitgangspunten die daarbij in acht zullen moeten worden genomen:

- stel vooraf een plan op voor het proces van burgerparticipatie
- geef duidelijk aan wat de bandbreedte van de inspraak is
- geef een realistisch tijdspad aan
- laat weten wat er met de inbreng gebeurt
- gebruik het juiste instrument bij het onderwerp.

Zoals in het voorgaande over burgerparticipatie is geschreven, lijkt het dat deze uitdaging is los gemaakt van de inhoud (er komt een beleid, een verordening, er zijn instrumenten, er komt een plan). Maar de echte vraag zal straks natuurlijk zijn hoe de gemeentelijke regie rol zich vertaalt naar de diverse beleidsaspecten van de Wmo waarop de gemeente beleid wil ontwikkelen (welke betrokkenheid wordt aan de burger toegedacht op de verschillende onderdelen van de Wmo?).

Bij burgerparticipatie zal in het bijzonder aandacht moeten worden besteed aan specifieke doelgroepen van de Wmo. Daaronder wordt verstaan mensen die vanwege een beperking of een psychisch probleem minder goed kunnen communiceren en/of voor anderen niet goed invoelbaar gedrag vertonen. Communicatiepartners weten daardoor niet wat ze kunnen verwachten en voelen zich in verlegenheid gebracht. Hierdoor lukt het specifieke doelgroepen vaak niet hun boodschap over te brengen. Tot de specifieke doelgroepen worden gerekend mensen met een verstandelijke beperking, ouderen met psychogeriatrische problemen, mensen met ernstige en langdurige psychiatrische klachten, doelgroepen van de oggz, zorgwekkende zorgmijders, mensen met verslavingsproblemen, daklozen, "stille" slachtoffers van

huiselijk geweld, “stille” slachtoffers van incest, mensen met een zintuiglijke beperking, laaggeletterde burgers, groepen allochtone burgers.

Een dilemma in dit prestatieveld dat er altijd een kloof zal blijven bestaan tussen enerzijds een interactieve en participatieve beleidsvoorbereiding en anderzijds het politieke besluitvormingsproces dat een eigen dynamiek kent (soms lijken het wel twee verschillende werelden te zijn).

Het is voor de gemeente een enorme uitdaging deze kloof de komende jaren enigszins te overbruggen. Dat zal een belangrijke impuls (kunnen) zijn voor het herstel van het vertrouwen van de burger in de politiek, in de overheid. En dat is een belangrijke voorwaarde voor een vitale en democratische samenleving.

4.4 Prestatieveld 4: mantelzorg en vrijwilligers

Op dit moment is nog niet goed duidelijk welke vraagstukken er voor dit prestatieveld liggen en welke oplossingsrichtingen en daarbij behorende interventie instrumenten beschikbaar zijn. De navolgende paragrafen beperken zich dan ook tot de acties en enkele overwegingen rond mantelzorgers en vrijwilligers.

4.4.1 Mantelzorgbeleid

Mantelzorg is een RAS project en wordt getrokken door de gemeente Middelharnis. De gemeente Middelharnis vertegenwoordigt de gemeenten van Goeree-Overflakkee in de regionale stuurgroep mantelzorg (die formeel nog bestaat, maar feitelijk niet functioneert).

Er is een start- en kadernotitie opgesteld en behandeld in de gemeenteraad (mei 2007). De notitie is opgenomen als Bijlage 12.

Er wordt naar gestreefd het steunpunt mantelzorg te Middelharnis per 1 januari 2008 te integreren in het gemeentelijk zorgloket.

10 November is jaarlijks de dag van de mantelzorg. De gemeente streeft ernaar meer aandacht aan deze dag te gaan besteden (al dan niet in combinatie met de vanuit de gemeenteraad naar voren gekomen wens aandacht aan de invoering van de Wmo te besteden middels ‘een week voor de zorg’).

4.4.2 Vrijwilligersbeleid

Het project “vrijwilligersbeleid” is een RAS project en wordt getrokken door de gemeente Oostflakkee.

Binnen het college is afgesproken in 2007 te komen tot de instelling van de verkiezing van de vrijwilliger van het jaar. Daartoe zal een gemeentelijke verordening moeten worden opgesteld, waarbij aansluiting kan worden gezocht met de aanpak en de regeling zoals die geldt binnen de gemeente Oostflakkee.

Enkele aspecten die aan de orde zullen moeten komen rond het nog op te stellen vrijwilligersbeleid (aspecten die in onderlinge samenhang het karakter hebben van een startnotitie):
Relatie mantelzorg en vrijwilligerswerk

Mantelzorg behoort tot het terrein van de zorg en vrijwilligerswerk behoort tot het terrein van de maatschappelijke participatie. Dat verschil is wezenlijk.

Daarnaast speelt nog het feit dat vrijwilligerswerk altijd zelf gekozen is en dat er bij mantelzorg sprake is van een familieverhouding en soms van een morele verantwoordelijkheid.

Conclusie: geen relatie aanbrengen tussen mantelzorgbeleid en vrijwilligersbeleid, ook zijn veel mantelzorgers tevens vrijwilliger en andersom.

Doelgroepen

Bij het vrijwilligerswerk een onderscheid maken in doelgroepen als vrijwilligers in kerkelijk verband, vrijwilligers in het verband van verenigingen, vrijwilligers in de zorginstellingen en vrijwilligers aangesloten bij een vrijwilligersorganisatie.

Ook is er onderscheid mogelijk naar de verschillende domeinen van het leven te weten school, vrije tijd, thuis, werk.

Vaak is de reden van het vrijwilligerswerk verschillend en daarmee ook de motivatie.

In dit verband verdient het aanbeveling de motivatie van de vrijwilliger nader in beeld te brengen.

Registratie

Van belang is het een onderscheid te maken tussen vrijwilligers die zich nooit zullen laten registreren en vrijwilligers die geen bezwaar tegen registratie hebben.

Als tot registratie wordt overgaan, moeten in ieder geval de volgende vragen worden beantwoord: welke vrijwilliger zit te wachten op registratie, wat is het doel van de registratie, welke vrijwilliger heeft behoefte aan een vacaturebank, om hoeveel van dit soort vrijwilligers gaat het eigenlijk, wie gaat de registratie verzorgen en wie is verantwoordelijk voor de vulling van de vacaturebank, worden er kwaliteitseisen gesteld aan de vrijwilliger die zich meldt en de organisatie die vrijwilliger(s) vraagt, wie is eindverantwoordelijk voor de vacaturebank, wat is de functie van de vacaturebank naast vraag en aanbod met elkaar in overeenstemming brengen.

Belangenbehartiging

Hoe ziet de vrijwilligersorganisatie dan wel koepelorganisaties er landelijk uit? Welke belangenbehartigingsorganisaties zijn actief? Welke organisaties zijn actief op het terrein van scholing en vorming? Welke organisaties werken met een vacaturebank? Welke web sites zijn actief?

Hoe is het beeld op Goeree-Overflakkee? Wat zijn de bestaande vrijwilligersnetwerken?

Rechtspositie

Zijn er in Nederland regels over de rechtspositie van een vrijwilliger?

Bestaan er in Nederland instrumenten om de rechtspositie van de vrijwilliger vast te leggen dan wel te versterken (bijv. een collectieve aansprakelijkheidsverzekering, een vergoedingsregeling, enz.)? Welke fiscale regels zijn er t.a.v. de vrijwilliger?

Arbeidsmarkt

De relatie vrijwilliger – arbeidsmarkt zal in kaart moeten worden gebracht. Hier spelen twee aspecten te weten enerzijds het inzetten van de vrijwilliger als goedkope arbeidskracht (dus op een bepaalde manier een oneigenlijke inzet van de vrijwilliger) en anderzijds het inzetten van stagiaires op plaatsen waar ook vrijwilligers worden ingezet (is dit een wenselijke mogelijkheid?)

Rol van de gemeente

In het kader van de Wmo heeft de gemeente onder meer een regietaak, een faciliterende taak en een adviserende taak. Wat levert dit voor rollen op t.a.v. het vrijwilligerswerk? En wat betekent dit weer voor het vrijwilligersbeleid van de gemeente?

Relatie met zorgloket

Moet de gemeente het zorgloket gaan verbreden tot ook een aanspreekpunt voor vrijwilligers? Maar wat van het vrijwilligersbeleid/werk wordt dan ondergebracht bij het gemeentelijk (zorg)loket?

4.5 Prestatieveld 5: deelname aan maatschappelijk verkeer

Meedoen is het devies van de Wmo. En dat geldt dus ook voor de doelgroep die valt onder dit prestatieveld te weten mensen:

- met een beperking
- met een chronisch psychisch probleem
- met een psychosociaal probleem.

Uiteraard geldt voor deze doelgroep alles wat hiervoor bij prestatieveld 1 aan de orde is gekomen en wat hierna bij de prestatievelden 6, 7, 8 en 9 nog aan de orde zal komen. Maar

deze doelgroep vraagt daarnaast nog bijzondere aandacht. Het gaat hier om een kwetsbare groep van mensen.

Dit prestatieveld heeft een nadrukkelijke relatie met het WWB beleid, het WWI beleid, de Wet inburgering (dit jaar zal er nog aan de raden een eilandelijke beleidsnota inburgering worden aangeboden), arbeidsparticipatie beleid, het WSW beleid, het beleid inzake reïntegratie (dit jaar zal er nog een geactualiseerde verordening reïntegratie aan de raad worden aangeboden), onderwijsachterstandenbeleid, voor- en buitenschoolse opvang, volwassen educatie, gezondheidszorgbeleid.

Daarnaast heeft ook deze doelgroep te maken met vrijwilligers, mantelzorgers, voorzieningen als cvv, zorgloket, enz..

Als we voor deze kwetsbare groep van mensen spreken over maatschappelijke participatie dan vraagt dit eigenlijk een beleid waarin op een integrale en samenhangende wijze de volgende beleidsaspecten nader worden uitgewerkt:

- armoede (of minima) beleid
- beleid bijzondere bijstand (verkorte procedure)
- kwijtscheldingsbeleid
- beleid schuldhulpverlening
- collectieve ziektekostenverzekering (al dan niet)
- relatie met voedselbank

In een dergelijke beleidsnota zal ook aandacht moeten worden besteed aan aspecten als generiek of maatwerk, in geld of in natura, nadruk op werk of nadruk op inkomen, zorg en welzijn, preventief of curatief.

In de ogen van het college gaat het hier om een aanpak en een benadering die het beste eilandelijk kan worden uitgewerkt. In het overleg van de wethouders in april 2007 (zie Bijlage 5) is voorgesteld de gemeente Oostflakkee als trekker voor dit project aan te wijzen. Maar het gesprek over de vraag of dit prestatieveld eilandelijk moet worden uitgewerkt, loopt nog. Op dit moment is het bestaande armoede beleid wel een eilandelijk beleid (en ambtelijk wordt gewerkt aan een evaluatie van het bestaande armoede of minima beleid).

Opmerking

Het college staat positief tegenover de activiteiten van de voedselbank en daar waar mogelijk zal worden samengewerkt. Voor het jaar 2007 heeft het college besloten de verzekering voor de vrijwilligers van de voedselbank d.m.v. een eenmalige subsidie voor rekening van de gemeente Middelharnis te nemen. Voor het jaar 2008 vraagt dit een meer structurele benadering.

4.6 Prestatieveld 6: voorzieningen

In de Wmo is een compensatieplicht voor gemeenten opgenomen. Het compensatiebeginsel betekent dat mensen met een beperking recht hebben op ondersteuning ten behoeve van hun zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Gemeenten hebben de vrijheid welke voorzieningen zij daarvoor inzetten. In de wet staat dat de gemeenten hun burgers in staat moeten stellen:

- een huishouden te voeren
- zich te verplaatsen in en om de woning
- zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel
- medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Ook hier gaat het dus steeds om het bevorderen van de leefbaarheid, de sociale samenhang. De kwaliteit van de samenleving dus.

De gemeenten op Goeree-Overflakkee hebben zoals hiervoor al aangegeven per 1 januari 2007 hier invulling aan gegeven middels:

- een systeem van huishoudelijke hulp
- diverse voorzieningen zoals vastgelegd in het Besluit maatschappelijke ondersteuning (het gaat hier in het algemeen om de voorzieningen die voorheen vielen onder de Wet Voorziening Gehandicapten)
- een systeem van collectief vraagafhankelijk vervoer.

Zoals hiervoor aangegeven gaat het hier om categorale regelingen en is er nog geen echte uitwerking gegeven aan de keuzevrijheid verbonden aan het compensatiebeginsel. Hier ligt nog een belangrijke uitdaging voor de gemeente.

4.7 Prestatieveld 7: maatschappelijke opvang

Maatschappelijke opvang omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door één of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Onder vrouwenopvang wordt begrepen het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of huiselijk geweld.

De doelgroep bestaat dus uit enerzijds dak- en thuislozen en anderzijds uit slachtoffers/daders van huiselijk geweld.

Zie verder prestatieveld 8 (het bieden van maatschappelijke opvang waaronder opvang aan vrouwen en huiselijk geweld als een onderdeel van de OGGZ+).

4.8 Prestatieveld 8: openbare geestelijke gezondheidszorg

Gemeenten houden zich al jaren onder de noemer van openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) bezig met de hulpverlening aan sociaal kwetsbare mensen. Met de invoering van de Wmo is ook de Wet collectieve preventie Gezondheidszorg (Wcpv) ondergebracht bij de Wmo.

Kenmerken van de OGGZ:

- de OGGZ doelgroep is zeer heterogeen, want tot de doelgroep horen mensen met een risico op uitval, de uitvallers zelf en de mensen die daar weer aanhaken
- OGGZ is niet uitsluitend gerelateerd aan het publieke domein of aan overlastbestrijding met het oog op het algemeen belang, maar strekt zich tevens uit tot het privé-domein en de meer onzichtbare mensen achter de voordeur
- de OGGZ is geen sector of werksoort, maar is een specifieke oriëntatie op en een bepaalde manier van werken met risico groepen en kwetsbare groepen, dwars door alle echelons en sectoren heen
- OGGZ is meer dan een verzameling toegevoegde activiteiten ter compensatie van wat de reguliere hulpverlening in de situatie van kwetsbare mensen (tijdelijk) niet op pakt; OGGZ is ook reguliere en niet zelden langdurige zorg en overlapt dan vaak het aanbod van bijvoorbeeld de maatschappelijke zorg of de geestelijke gezondheidszorg (GGZ).

Bij OGGZ gaat het, kort gezegd, om ongevraagde bemoeienis met kwetsbare mensen die kampen met meervoudige problemen, waaronder meestal psychische en/of verslavingsproblemen, die onvoldoende zelfredzaam zijn en meestal niet duidelijk om hulp vragen. De OGGZ staat, kortom, voor het voorkomen van erger en uitval en het voorkomen van terugval. Doel van de OGGZ is: het vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van risicofactoren én beschermende factoren met het oog op het voorkomen en verminderen van uitsluiting en dakloosheid en het realiseren van een aanvaardbare kwaliteit van leven voor kwetsbare mensen.

OGGZ taken zijn derhalve:

- signaleren en bestrijden van risico factoren op het gebied van de OGGZ
- bereiken en begeleiden van kwetsbare groepen en risicogroepen (uitvoeren van de toeleidingsfunctie naar de zorg)
- functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen
- tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de OGGZ.

Gemeenten hebben enerzijds een vangnetfunctie: erger en uitval voorkomen en anderzijds een herstelfunctie: weer meedoen en erbij horen en terugval voorkomen.

Met de invoering van de Wmo zijn de volgende beleidsterreinen toegevoegd aan de OGGZ:

- maatschappelijke opvang (prestatieveld 7)
- vrouwenopvang (prestatieveld 7)
- verslavingspreventie (prestatieveld 9).

Op deze wijze is het begrip OGGZ+ ontstaan.

De uitvoering van de taken is belegd bij:

- de centrumgemeente (voor ons is dat de gemeente Spijkenisse)
- de gemeenten.

Voor de coördinatie en afstemming in regionaal verband is de Stuurgroep OGGZ+ ontstaan. De gemeente Dirksland vertegenwoordigt de gemeenten op Goeree-Overflakkee in deze stuurgroep.

Eén van de belangrijkste taken van de stuurgroep is het opstellen van een regionale beleidsnota OGGZ+. Voor de stand van zaken wordt verwezen naar Bijlage 13. De nota zal nog dit jaar definitief gereed komen en daarna zullen de individuele gemeenten een aanvullend gemeentelijk beleidsplan moeten opstellen. Op dit moment is een concept regio visie gereed. Hierin zijn opgenomen de concrete (regionel) doelstellingen voor de periode 2008 – 2010. De gemeenten zullen op basis hiervan moeten komen tot een lokale visie.

Bijzondere aandacht zal het college in dit verband hebben voor:

- opvangmogelijkheden (crisis, jeugd met extra begeleiding in bijv. een groot gezins-huis, daklozen, enz.); particuliere initiatieven terzake zullen door het college van harte worden ondersteund
- diverse telefonische hulpdiensten (huiselijk geweld, kindermishandeling, enz.); voor een overzicht zie Bijlage 15
- vertrouwenspersonen (bekendheid, toegankelijkheid)
- sociale kaart (waar kun je voor hulp terecht).

4.9 Prestatieveld 9: verslavingsbeleid

Dit prestatieveld heeft een relatie met in ieder geval de prestatievelden 1, 2, 5, 7 en 8. Met name de relatie met beleidsvelden als onderwijs, jeugdzorg en arbeidsmarkt is nadrukkelijk aanwezig.

De Wmo heeft dit aspect echter gezien als een afzonderlijk prestatieveld en zal dus ook als zodanig behandeld worden.

Dit prestatieveld is gericht op het bevorderen van een verslavingsbeleid. Dit prestatieveld is met name gericht op de ambulante verslavingszorg. Ambulante verslavingszorg doelt op activiteiten bestaande uit ambulante hulpverlening, gericht op verslavingsproblemen en preventie van verslavingsproblemen, inclusief activiteiten in het kader van overlastbestrijding van overlast door verslaving.

In het project 'Het geheim van Flakkee' is gekozen voor een drietal pijlers: preventie, opvang en handhaving.

In 2006 vond een evaluatie plaats van het project 'het geheim van Flakkee' hetgeen resulteerde in de navolgende stukken (gereed gekomen in 2006):

- verslavingspreventie, eindverantwoording 2004 – 2005
- verslavingspreventie, verantwoording eerste halfjaar 2006
- leidraad verslavingspreventie; laat het geheim, géén geheim blijven (september 2006).

Op basis van deze stukken is een actieplan voor 2007 opgesteld.

Al deze stukken zijn behandeld in de voorjaarsvergaderingen van de gemeenteraden.

De uitvoering vindt plaats in de projectstructuur van 'het geheim van Flakkee'. Trekker van het project is de gemeente Dirksland.

Door enkele particuliere zorgaanbieders is in april 2007 een rapport uitgebracht onder de titel 'veilig opgroeien op Goeree-Overflakkee' met het voorstel deze visie op verslavingspreventie voor de periode 2007 – 2010 deels toe te voegen aan het preventieproject van 'het geheim van Flakkee'. In Pac Ma is besloten om capaciteitsredenen een nader voorstel uit te werken hieraan slechts gedeeltelijk invulling te geven.

Voor het jaar 2007 is een actieprogramma verslavingspreventie opgesteld. De benodigde middelen zijn daarvoor door de regio gemeente Spijkenisse beschikbaar gesteld.

De gemeente Spijkenisse heeft als centrumgemeente op het terrein van het verslavingsbeleid een eigen nota gepubliceerd: Nota verslavings(preventie)beleid Zuid Hollandse Eilanden 2005 – 2009).

Projecten die lopen naast het project 'het geheim van Flakkee':

- activiteiten van de gezamenlijke kerken in de gemeente Middelharnis
- initiatief 'moedige moeders'
- particulier initiatief voor crisisopvang
- team jeugdbemoeizorg (eilandelijke aanpak).

5. Regie

Als het gaat om de regietaak van de gemeente is het van belang centraal te stellen de paradigma verschuiving zoals die in onderdeel 3 is verwoord. Regie betekent in die verschuiving met name processen vorm en inhoud geven, de dialoog zoeken en niet zelf eerst overal iets van vinden. Regie moet er op gericht zijn ervoor te zorgen dat anderen doen wat gedaan moet worden omdat zij daar beter in zijn en ook omdat anderen vaak beter weten dan de overheid wat gedaan moet worden omdat zij de klant, de vraag beter kennen.

In de praktijk van alle dag heeft/krijgt de gemeente toch te maken met een technische regietaak. In dit onderdeel wordt uitsluitend ingegaan op die technische kant van de regietaak.

Bij dit alles moet wel bedacht worden dat de regie van de gemeente (randvoorwaarden, faciliteiten, enz.) uiteraard van belang is, maar de kwaliteit van de samenleving staat en valt met de inzet en de betrokkenheid van de burger zelf.

5.1 Sturen

Als antwoord op de in onderdeel 3 geformuleerde vraag wat de gemeentelijke regie nu precies inhoudt kan worden gesteld dat regie verschillende betekenissen kan hebben/krijgen zoals:

- het stellen van kaders
- het formuleren van beleid
- het zelf direct (aan)sturen
- het creëren van ruimte
- het agenderen van (noodzakelijke) thema's
- het ervoor zorgen dat 'anderen' doen wat gedaan moet worden omdat zij daar 'beter' in zijn
- het zorgen voor faciliteiten (huisvesting, financiën, ondersteuning)
- het zorgdragen voor de noodzakelijke randvoorwaarden
- het zorgdragen voor een (overleg) infra structuur
- het zorgdragen voor marktwerking
- het houden van toezicht (op de uitvoering)
- het zorgdragen voor dan wel het organiseren van de coördinatie
- het stroomlijnen en bewaken van processen (zoals hiervoor aangegeven is dit essentieel).

Sturen is dus (of kan zijn): ontwikkelen, leiden, beheren, coördineren, stimuleren, faciliteren, besluiten nemen, enz..

In de praktijk blijken de belangrijkste stuurmiddelen te zijn:

- het ontwikkelen en vormgeven van (integraal) beleid
- het faciliteren (geld, huisvesting), het regisseren en het stimuleren
- het coördineren (samenbrengen van mensen, organisaties, activiteiten op elkaar afstemmen, enz.)
- het stroomlijnen en bewaken van processen.

Naast het ontwikkelen van beleid en van een visie en het faciliteren zal de grootste uitdaging voor de gemeente zijn in haar regie verantwoordelijkheid het 'organiseren van de coördinatie'. De afstemming binnen beleidsvelden, domeinen, enz. en tussen beleidsvelden, domeinen, enz..

Onder coördinatie in dit verband wordt met name bedoeld op de afstemming tussen de verschillende partijen dat er toe moet leiden dat bijv. in de jeugdzorg het kind centraal staat en dat het kind vanuit één coördinatiepunt kan worden toegeleid naar de meest geschikte vorm van advies dan wel ondersteuning (het zgn. één loket model).

Andere aspecten van coördinatie:

- de afstemming, coördinatie binnen zorgnetwerken en tussen zorgnetwerken
- de bestuurlijke coördinatie (samenwerking van de gemeenten, afstemming van en tussen de verschillende beleidsvelden)
- de afstemming, coördinatie van de informatie over een kind, een gezin (bijv. het elektronisch kinddossier).

Belangrijke coördinatiemechanismen zijn derhalve:

- het werken met overlegstructuren in de vorm van netwerken binnen de gemeente zijn tal van netwerken, overlegstructuren, samenwerkingsverbanden – soms op basis van gesloten convenanten – aanwezig en actief op genoemde beleidsterreinen (met name op het terrein van zorg en educatie); welke regie voert (of zou de gemeente moeten voeren) de gemeente ten aanzien van deze netwerken?
- het werken in projectvorm (via een vorm van projectorganisatie)
- het werken volgens de één-loketbenadering
- het bij elkaar brengen, plaatsen, huisvesten (een jongerencentrum, een sociaal-cultureel centrum, een centrum voor jeugd en gezin en opleidingscentrum voor bijzondere doelgroepen, een elektronisch kinddossier); voorbeelden zijn uitgewerkt bij de verschillende prestatievelden.

In het navolgende zal op de eerste drie genoemde mechanismen nader worden ingegaan. Centrale huisvesting is aan de orde geweest bij verschillende projecten genoemd bij de diverse prestatievelden.

5.2 Netwerken

Onder een “netwerk” wordt verstaan een vorm van gestructureerd en geïnstitutionaliseerd overleg waaraan een concrete taakopdracht (al dan niet in de vorm van een doelstelling) is verbonden.

Netwerken kunnen worden onderscheiden naar sferen ook wel “settings” of domeinen genoemd als school, thuis, vrije tijd en werk.

Maar ook is een indeling mogelijk naar netwerken gericht op doelgroepen (jongeren, ouderen, daklozen, enz.), op functionaliteit (bijv. jeugdgezondheidszorg) of op aspect (verslavingszorg).

Van belang kan ook nog zijn een onderscheid te maken in netwerken waar de gemeente geen deel van uitmaakt, waar de gemeente deelneemt als lid (bijv. een netwerk gericht op overleg en informatie uitwisseling; voorbeeld: rezo, zorgberaad rijmond zuid) of waar de gemeente verantwoordelijk voor is en de regie voert of behoort te voeren (voorbeeld: bemoeizorg).

Binnen ieder netwerk zal een afspraak gemaakt moeten worden over de volgende functies van een netwerk: signaleren, indiceren, toeleiden, adviseren, behandelen.

Netwerken Jeugd en Gezin

De gemeente is verantwoordelijk voor de algehele regie van het jeugdbeleid. Dat betreft zowel de algemene en de preventieve taken als de verbindingen met de specialistische taken. De aansturing van instellingen door het college (de wethouder jeugdbeleid) dient gericht te zijn op vergroting van bereik en effectiviteit en het stimuleren van horizontale verantwoording binnen instellingen.

Gedateerd 1 februari 2006 heet JS0 (expertise centrum voor jeugd, samenleving en opvoeding van de provincie Zuid Holland) een inventarisatie naar de situatie per medio mei 2005 gepubliceerd van de netwerken rondom 'jeugd op Goeree-Overflakkee'.

Een overzicht van de vele thans in Middelharnis bestaande netwerken, overlegstructuren rond "Jeugd en Gezin" is opgenomen in Bijlage 3.

Overige netwerken

Overige netwerken die genoemd kunnen worden:

- overleg burgemeester met predikanten en pastores
- ouderen(bemoei)zorg
- regionaal zorgberaad
- zorgberaad Rijnmond Zuid
- werkgroep wonen, zorg en welzijn
- wmo adviesraad
- stuurgroep OGGZ+
- stuurgroep mantelzorg.

Problemen die met de bestaande netwerken worden ervaren te veel en te veel versnipperd, niet of te weinig toegankelijk dan wel transparant, geen of onduidelijke sturing.

De bestaande netwerken vragen dan ook een herijking, een versimpeling met een behoorlijke inperking van het aantal. En netwerken moeten als grondhouding gericht zijn op (de ondersteuning van) de één-loketbenadering.

De belangrijkste uitdaging daarbij zal zijn de coördinatie tussen de verschillende netwerken goed te borgen. Die coördinatie kan bij een persoon, een instelling of een 'centrum' worden belegd.

Als het gaat om een integrale benadering van de jeugdzorg, kan een Centrum voor Jeugd en Gezin daarbij een zeer essentiële functie vervullen.

Als het gaat om informatie, kan een elektronisch kinddossier zeer belangrijk zijn.

Als het gaat om klantgericht werken, is een één-loket benadering onmisbaar.

Al met al zal de 'opschoning' van bestaande netwerken nog zeer veel tijd (enkele jaren) en energie vergen.

5.3 Projectmatig werken

De uitvoering (overleg en besluitvorming) van de Wmo geschiedt thans op de navolgende wijzen:

- via het Pac Ma overleg (portefeuillehoudersoverleg van de vier wethouders van de eilandelijke gemeenten)
- via het ISGO overleg- en besluitvormingscircuit
- via een systeem van ambtelijke werkgroepen die in het leven zijn geroepen voor de uitvoering van de RAS
- via de individuele gemeenten (als het gaat om strikt eigen gemeentelijk beleid).

Dit is een weinig overzichtelijke en weinig transparante manier van werken.

In Bijlage 4 is nader uiteengezet hoe het huidige ISGO vergadercircuit met name in relatie tot de agenda RAS er uit ziet en welke spanning dat geeft. Binnen Pac Ma vinden thans gesprekken plaats over dit vergadercircuit en over de in die bijlage genoemde oplossingsrichtingen.

In een bijeenkomst op 16 april 2007 hebben de vier wethouders nadere afspraken gemaakt over een plan van aanpak terzake van de Wmo en de RAS (zie Bijlage 5). In deze bijeenkomst heeft Middelharnis zich sterk gemaakt voor een veel meer projectmatige wijze van werken.

Ook t.a.v. dit aspect is de verwachting dat het nog de nodige tijd en energie zal vragen alvorens er daadwerkelijk gekomen gaat worden tot een meer projectmatige wijze van werken.

5.4 Eén-loket benadering

Op 28 juni hebben diverse partijen in Middelharnis waaronder de gemeente een intentie overeenkomst gesloten met als doelstelling dat zij zich zullen inzetten voor een gezamenlijk oprichten van het '1-loket' waar inwoners terecht kunnen voor informatie op het terrein van wonen, zorg en welzijn. Met een servicepunt in de wijken Stad aan 't Haringvliet en Nieuwe-Tonge. Het versterken van de klantgerichtheid draagt bij aan de kwaliteit van de samenleving; een vitale samenleving.

De gemeente zelf is al langer bezig te komen tot een één-loket benadering voor alle vragen van burgers aan de gemeentelijke overheid. Daartoe zijn besluiten genomen het gemeentehuis te verbouwen. En tot een in februari 2007 gerealiseerde avondopenstelling. Maar ook te komen tot een back office benadering die gevolgen heeft voor de manier van werken en voor de inrichting van de werkprocessen en dus voor de organisatie cultuur. Op dit moment wordt daar hard aan gewerkt.

Nu de verbouw van het gemeentehuis bijna is afgerond, is het gemeentelijk één-loket van start gegaan. Geleidelijk aan zal dit loket worden uitgebreid met het gemeentelijk zorgloket. Maar dat vraagt nog wel een nadere beleidsuitwerking. Het streven is erop gericht medio 2008 te kunnen spreken van een integraal gemeentelijk loket als het gaat om burgerzaken, wonen, zorg en welzijn (inclusief het steunpunt Mantelzorg). Gevestigd in het gemeentehuis van Middelharnis (met op termijn in de wijken een servicepunt).

Op termijn zal ook de mogelijkheid nader worden onderzocht aan dit loket te koppelen een aanspreekpunt voor ondernemers (een ondernemersloket) en een aanspreekpunt voor vrijwilligers (een vrijwilligersloket).

6. Financiën

Bij de invoering van de Wmo kunnen de gemeenten rekenen op de volgende Wmo-inkomsten: een rijksbijdrage vanuit het gemeentefonds, een integratie-uitkering Wmo (het gaat hier om de nieuwe taken zoals huishoudelijke verzorging, enz.), uitkeringen op basis van enkele specifieke subsidieregelingen, de eigen bijdrage (van burgers die ondersteuning ontvangen) en een vergoeding voor de uitvoeringskosten (via de integratie uitkering).

Het nieuwe Wmo budget kent de volgende onderdelen hulp bij het huishouden, subsidieregelingen AWBZ, specifieke uitkering Wvg en uitvoeringskosten. Gemeenten met een centrumfunctie (voor ons is dat de gemeente Spijkenisse) ontvangen een specifieke uitkering voor maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid (deze gelden worden via het overleg en de besluitvorming in de stuurgroep OGGZ+ toegekend/toegedeeld).

In de eerste jaren van de invoering van de Wmo zullen de rijksbijdragen wel gemarkeerd blijven, maar er is geen sprake van een doeluitkering Wmo. Het is dus denkbaar dat de gemeente op enig moment meer middelen zal moeten inzetten voor de uitvoering van de Wmo dan bij de invoering van de Wmo aan de gemeente zijn toegekend. Daarbij moeten naast de kosten van de uitvoering (huishoudelijke hulp, voorzieningen, enz.) vooral ook worden gedacht aan de inzet van middelen (kosten van ondersteuning, aanloopkosten, voorbereidingskosten, enz.) ten behoeve van bijv. verslavingszorg (bijv. ondersteuning project 'moedige moeders'), preventiebeleid, crisisopvang, wijk- en buurtwerk, veiligheid, begeleid wonen, onderwijs (bijv. opleidingscentrum Goeree-Overflakkee), zorgvoorzieningen (bijv. t.b.v. een centrum voor jeugd en gezin), het zorgloket. Hier gaat het dus om de realisatie van gemeentelijke doelstellingen, ambities zoals vastgelegd in het raadsprogramma en het collegeakkoord 2006 – 2010.

In het kader van de herziening van de beleidsnota subsidies zal hier nadere aandacht aan worden besteed. Voor de komende jaren is het van belang de werkelijke Wmo uitgaven goed te monitoren, zodat als er prioriteiten gesteld moeten worden, er verantwoorde keuzes gemaakt kunnen worden.

In de Wmo zijn er twee financiële risico's te onderkennen:

- de hulp bij het huishouden is een open eindregeling; het is nog maar de vraag of de algemene voorzieningen de individuele uitgaven zullen terugdringen; er is in beginsel geen plafond aanwezig voor deze uitgaven
- de (voormalige AWBZ-)subsidieregelingen; de overdracht is gebaseerd op het peiljaar 2004 terwijl in de jaren daarna de zorg behoorlijk is toegenomen.

Het gaat om de navolgende subsidieregelingen:

- diensten bij wonen met zorg
- initiatieven openbare geestelijke gezondheidszorg
- zorgvernieuwingsprojecten
- coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg
- vorming, training en advies
- collectieve preventie GGZ.

Op basis van de financiële uitkomsten van het jaar 2007 zullen er in 2008 nadere keuzes worden gemaakt.

Want de gemeenten zullen uiteindelijk voor de eigen gemeente de financiële inzet voor het totale Wmo budget moeten vaststellen verdeeld over de verschillende prestatievelden. Daarvoor heb je nodig een integraal beleidskader Wmo. Deze notitie geeft daarvoor de eerste aanzet.

7. Overzicht van gerealiseerde en nog te realiseren nota's

In dit onderdeel is een overzicht opgenomen van de in deze raads- en collegeperiode tot nu toe gerealiseerde en nog te realiseren nota's rond de invoering van de Wmo.

Ten aanzien van de tijdsindicatie voor de nog te realiseren beleidsnota's kan dit overzicht ook worden gezien als een meerjaren activiteitenplan.

Gerealiseerde nota's (gemeente Middelharnis)

1. Beleidsnotitie accommodatiebeleid gemeente Middelharnis
Een gemeentelijke notitie (januari 2007)
Status: start- en kadernotitie
2. Notitie buitenschoolse opvang
Een gemeentelijke notitie (januari 2007)
Status: start- en kadernotitie
3. Notitie sluitende aanpak
Een gemeentelijke notitie (januari 2007)
Status: start- en kadernotitie
4. Notitie mantelzorg
Een gemeentelijke notitie (maart 2007)
Status: start- en kadernotitie
5. Beleidsnotitie de buurt en de kern aan zet
Een gemeentelijke notitie (mei/juni 2007)
Status: start- en kadernotitie
6. Eindrapport van de werkgroep wonen, zorg en welzijn in Middelharnis
Een rapport van een gemeentelijke werkgroep (medio 2006)
Status: informatief, niet behandeld in de gemeenteraad
7. De Wmo: een integrale (beleids)benadering
Een gemeentelijke nota (juli 2007)
Status: informatief, kaderstellend, deels beleidsbepalend

Gerealiseerde nota's (eilandelijk)

1. Kadernota Wmo
Een eilandelijke nota (mei 2006)
Status: kadernota
2. Nota collectief vraagafhankelijk vervoer (CVV)
Een eilandelijke aanpak/verordening (juli 2006)
Status: gemeentelijke verordening
3. Voorzieningen Maatschappelijke Ondersteuning
Een eilandelijke aanpak (september 2006)
Status: gemeentelijke verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Middelharnis
4. Besluit maatschappelijke ondersteuning 2007
Een eilandelijke aanpak (november 2006)
Status: Besluit Maatschappelijke Ondersteuning Gemeente Middelharnis 2007
5. Jeugd in perspectief
Een eilandelijke aanpak (juni 2007)
Status: startnotitie jeugdbeleid
6. Pact van Goeree-Overflakkee (afspraken over wonen, zorg en welzijn)
Een door vele partijen ondertekend pact; juni 2007
Status: (nog) niet behandeld in de gemeenteraad
7. Van incident naar beleid (een eilandelijke cultuurvisie)
Een eilandelijke cultuurvisie (november 2006)
Status: een eilandelijke beleidsvisie
8. Strategische visie uitvoering modernisering WSW op GO, deel 1
Een eilandelijke aanpak (november/december 2006)

- Status: een eilandelijke start- en kadernota
9. Strategische visie uitvoering modernisering WSW op GO, eindrapportage
Een eilandelijke aanpak (mei/juni 2007)
Status: een eilandelijke beleidsvisie
  10. Notitie Jongerenwerk Goeree-Overflakkee
Een eilandelijke notitie (najaar 2006/behandeld begin 2007)
Status: een eilandelijke evaluatie en beleidskeuze terzake van de inzet van jongerenwerkers (later vastgelegd in een overeenkomst tussen de gemeenten en Sichting Companen)
  11. Leidraad Verslavingspreventie gemeenten op Goeree-Overflakkee; Laat het Geheim, géén geheim blijven; september 2006
  12. Actieprogramma verslavingspreventie 2007; uitvoeringsplan Geheim van Flakkee

Gerealiseerde nota's (derden)

1. Genieten met mate(n); onderzoek naar omvang en achtergronden van genotmiddelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen op de Zuid-Hollandse eilanden; februari 2007 (GGD Zuid-Hollandse Eilanden en Bouman GGZ)
2. Injecties voor een gezond Middelharnis 2006 – 2010 (GGD)
3. Gezondheidsenquête Zuid-Hollandse Eilanden; kernrapportage 2005 (augustus 2006)
4. De toekomst van de JGZ op de Zuid-Hollandse eilanden (visiedocument voor de ontwikkeling van de Jeugdgezondheidszorg 0-19 jarigen op de Zuid-Hollandse eilanden vanaf 2008); publikatie van de Regiegroep JGZ ZHE (april 2007)
5. Veilig opgroeien op Goeree-Overflakkee (visie op verslavingspreventie op Goeree-Overflakkee voor de periode 2007 – 2010); een rapport van de Werkgroep aandachtsg gebied Preventie (een samenwerking van Bouman GGZ, Careyn, GGD, JSO en De Hoop); een rapport van april 2007
6. Regio Visie OGGZ+ 2008 – 2010 (door gemeenten Zuid Holland zuid en zorgaanbieders); een concept visie gedateerd juni 2007

Nog te realiseren nota's

1. Beleid overdekte sportaccomodaties (incl. De Staver) (2007)
2. Gemeentelijke verordening Wmo adviesraad (2007)
3. Beleidsnota Wmo (2007)
4. Communicatiebeleid (2007)
5. Jeugdbeleid (2007)
6. Beleid inburgering (2007)
7. Gemeentelijke verordening reïntegratie WWB (2007)
8. Gemeentelijke verordening de vrijwilliger van het jaar (2007)
9. Beleidsnotitie Centrum voor Jeugd en Gezin (2007)
10. Akkomodatiebeleid (2007/2008)
11. Nota vrijwilligersbeleid (2008)
12. Gemeentelijke uitwerking eilandelijke nota cultuurbeleid (2008)
13. Gemeentelijke beleidsnotitie OGGZ+ (2008)
14. Veiligheidsbeleid (2008)
15. Beleid wijk- en buurtgericht werken (2008)
16. Beleid maatschappelijke participatie (2008)
17. Subsidiebeleid (2008)
18. Beleid speelvoorzieningen (2008)
19. Beleid/uitgangspunten zorgloket (2008)
20. Recreatiebeleid (2008/2009)
21. Beleidsnotitie mantelzorg (2008/2009)
22. Gemeentelijke verordening (of beleidsnota) burgerparticipatie (2009)
23. Een integraal arbeidsparticipatiebeleid (2009)
24. Sportbeleid (2009)

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

Een integrale (beleids)benadering

Bijlagenboek

Inhoudsopgave

1. Overzicht van het bestaande sociaal-cultureel werk	3
2. Produkten en kostprijs Stichting Companen	7
3. Inventarisatie van bestaande netwerken rond “Jeugd en Gezin”	14
4. Het ISGO vergadercircuit (met name in relatie tot de RAS)	16
5. Werkafspraken plan van aanpak Wmo/RAS	18
6. Beleidsnotitie akkomodatiebeleid gemeente Middelharnis	24
7. Beleidsnotitie de buurt aan zet	43
8. Notitie buitenschoolse opvang	55
9. Stand van zaken opleidingscentrum GO	65
10. Notitie Sluitende aanpak	67
11. Beschouwing centrum voor jeugd en gezin	78
12. Notitie mantelzorg	82
13. Stand van zaken regionale beleidsnota OGGZ+	94
14. Inleiding conferentie “kansen voor kinderen”	97
15. Overzicht informatielefoons, meldpunten, enz.	100

Bijlage 1: overzicht van het bestaande sociaal cultureel werk

In de AVC van 28 september 2006 is aan het college gevraagd een overzicht te verstrekken van het sociaal cultureel werk in de gemeente. Aan de notitie die het college terzake heeft opgesteld (naar de situatie per ultimo 2006), is het volgende ontleend.

Leefbaarheid

Niet ongebruikelijk was om aspecten van leefbaarheid te benaderen vanuit een breed welzijnsbegrip. Onder welzijn werd onder meer begrepen het algemeen maatschappelijk werk, het sociaal cultureel werk, onderwijs, volksgezondheid, jeugd- en jongerenbeleid, sport, cultuur, enz..

Maar het kwam ook wel voor dat welzijn werd gezien als een afzonderlijk beleidsterrein naast bijv. sociale zaken, sport, onderwijs, cultuur, enz..

De laatste jaren wordt meer en meer het begrip 'leefbaarheid' gebruikt als een overkoepelend begrip voor de hiervoor al genoemde beleidsterreinen.

Vanuit deze benadering van het begrip 'leefbaarheid' kunnen worden onderscheiden:

- beleidsterreinen in algemene zin
hierbij kunnen de volgende terreinen worden genoemd: cultuur, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning (maatschappelijke dienstverlening, sociaal cultureel werk, welzijn, sociale zaken), gezondheidszorg, milieu, sport, veiligheid, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, recreatie en toerisme
- aandachtsgebieden van overlappende beleidsterreinen
hierbij kan gedacht worden aan aandachtsgebieden als: de leefbaarheid van de kleine kernen, geïntegreerde woon/zorgvoorzieningen, dienstverlening aan de burger, onderwijs en arbeidsmarktbeleid
- doelgroepen
hierbij kan gedacht worden aan onder meer de volgende doelgroepen: de jeugd/jongeren, de ouderen, de gezinnen, de gehandicapten, de vrijwilligers, de mantelzorgers, de vluchtelingen (asielzoekers), de dak- en thuislozen

Het zal op grond van het voorgaande duidelijk zijn dat het begrip sociaal cultureel werk een heel brede, maar ook een heel smalle betekenis kan hebben. Dat maakt het niet gemakkelijk een beeld te schetsen van de aandachtsgebieden die vallen onder het sociaal cultureel werk.

Het woord sociaal duidt op de gemeenschap. De leefbaarheid van de samenleving. Het woord cultureel duidt op de beschaving. De WMO heeft als uitgangspunt dat alle mensen moeten kunnen deelnemen aan de samenleving. Belangrijke zaken daarvoor zijn de aandachtsgebieden: wonen, zorg en welzijn. Het sociaal cultureel terrein is daarom in de ogen van het college een heel breed terrein en hangt nauw samen met leefbaarheid. Het sociaal cultureel werk ondersteunt de leefbaarheid.

Omdat het bij sociaal cultureel werk ook om cultuur gaat, wordt nu eerst op dit begrip ingegaan. Daarna komt het "sociale" aan de orde.

Cultuur (als onderdeel van het sociaal cultureel werk)

Hier gaat het om beschaving zoals zich dat uit in het geestelijk en zedelijk leven. Volgens het provinciaal cultuurbeleid gaat bij het cultuur om: identiteit en inspiratie. Cultuur maakt mensen bewust van hun identiteit en identiteit is een inspiratiebron voor culturele activiteiten.

Doelstellingen van cultuurontwikkeling zijn het bevorderen van de kwaliteit van een gedifferentieerd aanbod van culturele activiteiten, het bewerkstelligen van een actieve deelname van burgers en het versterken van het cultureel bewustzijn.

Aspecten van cultuur:

- boeken/bibliotheek (lezen, poëzie, schrijven)
- kunst (professioneel, amateuristisch)
- zang, dans (incl. ballet) en muziek (concerten, uitvoeringen, enz.)
- toneel en theater (incl. straattheater)
- streekarchief
- archeologie
- film
- fotografie
- lokale omroep (media in het algemeen)
- terrascultuur
- tuincultuur
- volksfestiviteiten en feesten (havendag, 5 mei, straatfeesten, enz.)
- cultuur historie en cultureel erfgoed(molens, gebouwen, gebieden, geschiedenis, beschermd dorpsgezicht)
- dialect
- lokale radio/tv
- cultureel erfgoed
- overige sociaal culturele activiteiten
- kunst op straat en bij (nieuwe) gebouwen

Plaatsen waar cultuur kan worden “beleefd”:

- musea
- tentoonstellingen
- theater
- thuis
- op school (ook jeugdtheaterschool)
- in de kerk
- in een bibliotheek
- in de auto
- op een hangplek
- in gebouwen bestemd voor sociaal culturele activiteiten
- in de natuur en in het landelijk gebied
- op straat (straattheater, kunstobjecten)
- in het dorp (beschermd dorpsgezicht)
- natuur- en milieu educatief centrum

Cultuur heeft een relatie met in ieder geval:

- natuur, recreatie en tourisme (loop- en fietsroutes door cultuur historische gebieden, kinderboerderij, enz.)
- werkgelegenheid (horeca, musea, tentoonstellingen, theater, enz.)
- onderwijs (cultuureducatie)
- ruimtelijke ordening (beschermd dorpsgezicht, openbaar groen, natuurbescherming)
- leefbaarheid kernen en inspirerende woon- en werkomgeving
- jeugdbeleid (jeugd en cultuur)
- ouderenbeleid (ouderen en cultuur)

- club- en buurthuiswerk (volksfestiviteiten)
- gemeentelijk akkomodatiebeleid
- vrijwilligersbeleid

Welke organisaties zijn actief als het gaat om onze cultuur:

- Stichting Podium
- Stichting Jong Flakkee
- Stichting Companen
- Stichting Kunstgebouw (prov. Zuid Holland)
- Organisatie van gezamenlijke bibliotheken GO en VP
- Stichting Streekarchief GO
- Streekmuseum Sommelsdijk
- Groei en Bloei
- Stichting Evenementen Middelharnis (STEM)
- Stichting Beschermd Dorpsgezicht
- Stichting Ons Dorpshuis Nieuwe Tonge
- Stichting Dorpsgroep Stad
- Stichting Beheer Trefpunt Stad
- Vereniging Wijkgroep De Zwaluw
- Stichting Wijkgroep Middelharnis Zuid
- Muziekschool
- Molenstichting
- Kerken en scholen
- Bestuur Jail House
- Vereniging amateur archeologie De Motte (historische vereniging)
- Stichting Sociaal Maatschappelijke Belangen
- Stichting Monumenten Beheer/behoud
- Middenstandsvereniging
- Fotoclub De Rare Kiek
- Stichting Radio Superstar
- Muziek- en zangverenigingen (gesubsidieerd worden: muziekvereniging Sempre Crescendo; muziekvereniging Apollo, vocaal ensemble Magnificat, zangver. Soli Deo Gloria, dameskoor Toonkunst, zangvereniging Apollo)

Welke gebouwen zijn beschikbaar voor (sociaal) culturele activiteiten:

- Diekhuus
- Wijkcentrum Doetinchem
- Wijkgebouw Zwaluw
- Trefpunt Stad aan 't Haringvliet
- Ons Dorpshuis Nieuwe Tonge
- Bloedbank
- Gemeentehuis
- Verzorgingshuizen en dagactiviteitencentra
- Kerkgebouwen met hun bijgebouwen
- Schoolgebouwen
- De Doelen
- Kantines van sportverenigingen
- Bakhuus
- De Staver
- Streekmuseum

Het “sociale”

Het gaat om sociaal cultureel werk. Wat houdt de sociale component in?

Er bestaat geen eenduidige interpretatie van dit aspect. Zorg, veiligheid, wonen, welzijn, sport, vorming en ontwikkeling, armoede, schuldhulpverlening worden vaak gerekend tot het “sociale”.

In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning krijgt het sociale aspect als het ware een maatschappelijke invulling (ouderen, jongeren, vrijwilligers, mantelzorgers, welzijn, veiligheid, verslavingszorg, vervoer, enz.). Centraal in de WMO staat het deelnemen van iedereen aan de samenleving. Het wijk- en buurtwerk staat dan ook centraal. In iedere buurt of wijk een zorgloket en bij voorkeur gekoppeld aan het gemeenteloket.

Voor Middelharnis/Sommelsdijk zijn het Dienstencentrum aan de Doetinchemsestraat en het wijkgebouw De Zwaluw, voor Stad aan 't Haringvliet het Trefpunt en voor Nieuwe Tonge Ons Dorpshuis de wijkgebouwen die een centrale rol vervullen in het wijk- en buurtwerk in de verschillende kernen en waar mogelijk in de komende jaren ook het zorgloket zou kunnen worden gevestigd.

Bijlage 2: produkten en kostprijs Stichting Companen

Gekozen is voor een nadere en meer herkenbare clustering. Het zou goed zijn als in de begroting 2008 kan worden uitgaan van een gemeenschappelijk gedragen/gekozen product aanbod (uitgewerkt naar concrete activiteiten waaraan een kostprijs is gekoppeld)

Producten

1. Visie ontwikkeling algemeen (**product 0**)

Doelstelling: de Stichting levert een bijdrage aan de visie ontwikkeling binnen de gemeente Middelharnis op het brede terrein van het sociaal cultureel werk, inclusief het ouderenwerk.

Activiteiten:

- deelname aan werk-/stuurgroepen
- uitbrengen gevraagde en ongevraagde adviezen
- concrete activiteiten vastgelegd in de jaarlijkse prestatieafspraken
- jaarlijks verslag uitbrengen over dit product

Opmerking

Companen is een volwassen stichting die zelf aan visie ontwikkeling zou moeten doen en de kosten daarvan (als overhead) moeten versleutelen (via de personeelskosten) in het (directe) uur tarief. De gemeente maakt voor beleidsadviezen gebruik van tal van organisaties (als de provinciale steunfuncties, enz.). Concrete adviesaanvragen van de gemeente gaan vaak via een aanbestedings- of een offerte procedure. Ook Companen kan daar als zelfstandige organisatie op inschrijven. Wellicht te overwegen dit niet meer als een afzonderlijk product op te nemen.

2. Ouderenwerk

Doelstelling: ouderen vormen een belangrijke doelgroep binnen het sociaal cultureel werk; diverse activiteiten zijn er dan ook speciaal op gericht om er voor te zorgen dat ouderen zo lang mogelijk en zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving.

Activiteiten:

- Ontmoeting en recreatie (**product 1**)

Doelstelling: ten behoeve van oudere mensen sociale contacten en integratie bevorderen, stimulansen en prikkels geven, eenzaamheid en/of isolement bestrijden, ontspanning en ontplooiing bereiken en spelvaardigheid ontwikkelen of instandhouden.

Activiteiten:

. gelegenheid bieden voor oudere mensen om elkaar in een ongedwongen sfeer te ontmoeten door de organisatie van tal van activiteiten (concreet vast te leggen in de jaarlijkse prestatieafspraken)

- Vorming en educatie (**product 2**)

Doelstelling: bevorderen van lichamelijk welbevinden, zinvolle dagbesteding, emotioneel/psychisch evenwicht, positieve identiteitsbeleving en vinden van zekerheid en structuur

Activiteiten:

. Gelegenheid bieden voor ouderen mensen om vaardigheden te ontwikkelen en/of op peil te houden op diverse terreinen door het organiseren van tal van activiteiten (concreet vast te leggen in de jaarlijkse prestatieafspraken)

Opmerking

In welke zin zouden ook sportverenigingen hieraan een bijdrage kunnen leveren? Is het denkbaar dat bijv. gymnastiekverenigingen in het kader van de WMO concurrerende activiteiten gaan ontwikkelen?

- Cultuur en creativiteit (**product 3**)

Doelstelling: gelegenheid bieden aan ouderen om deel te kunnen nemen aan excursies en voorstellingen te kunnen bezoeken

Activiteiten:

- . organisatie van dagtochten
- . deelname aan voorstellingen

- Belangenbehartiging (**product 4**)

Doelstelling: maatschappelijke participatie van ouderen bevorderen door ondersteuning en tegemoetkoming aan beperkingen in bewegingsvrijheid, eventueel beperkte kennis en ervaring en beperking door inkomen.

Activiteiten:

- . huisbezoek
- . administratieve hulp
- . advies en informatie
- . kopieerservice
- . enz.

Opmerking

In het kader van de WMO moeten we streven naar “loketten” per wijk (bijv. gekoppeld aan verkooppunten KPN, Rabo, gemeentelijk loket, enz.). Past het in deze ontwikkeling dat vanuit de Stichting Companen dit soort faciliteiten worden aangeboden (en dus door de gemeente worden gesubsidieerd)?

Eenzelfde vraag kan gesteld worden voor het aanbod van services die ook commercieel worden aangeboden (kopieerservice, kapsalon).

- Thuisalarmering (**product 6**)

Doelstelling: bevorderen van de zelfstandige woonsituatie van ouderen door plaatsing van alarmering

Activiteiten:

- . plaatsen (en terughalen) alarmset
- . verhelpen van storingen
- . projectmanagement voor Goeree-Overflakkee

Opmerking

Bij dit product zal nog wat duidelijker moeten worden de relatie met de positie van TMGO (subsidie aanvragen, financiën)

- Maaltijdvoorziening (**product 7**)

Doelstelling: bevorderen van de zelfstandige woonsituatie van ouderen door bezorgen van warme maaltijden

Activiteiten:

- . bezorgen van maaltijden aan huis
- . administratie en klantenservice
- . management

Opmerking

Het gesprek over deze dienstverlening is gaande en zal wellicht leiden tot een andere situatie.

Opmerking algemeen

De producten ouderenwerk met de daarbij behorende activiteiten moeten wellicht nog meer worden toegesneden naar ontmoetingsactiviteiten in alle kernen. De rol van wijk-

en dorpsgroepen zal daarbij moeten worden versterkt. Activiteiten als bingo, cursussen, ontmoeting en recreatie - mede ook in het licht van de WMO - zullen wellicht nog meer dan thans moeten worden verlegd naar de wijk.

3. Jongerenwerk

Doelstelling: ook jongeren vormen een belangrijke doelgroep binnen het sociaal cultureel werk; diverse activiteiten zijn dan ook speciaal gericht om er voor te zorgen dat ook jongeren met vaak hun eigen cultuur zich thuis kunnen voelen in onze samenleving; daarnaast zijn diverse activiteiten met name gericht op het voorkomen dat jongeren in de problemen c.q. in de knel komen

Activiteiten:

- inzet jongerenwerkers
- organisatie activiteiten/evenementen
- bijdrage projecten (bijv. geheim van Flakkee)

Opmerking

Op dit moment is het jongerenwerk subsidietechnisch nog niet geïncorporeerd in het totale aanbod van de Stichting Companen. Het gaat hier om een eilandelijke voorziening. De wijze van subsidiëren en de kostprijsberekening bij dit produkt kan een voorbeeld zijn voor de andere produkten. Nog nadere afspraken maken over de vraag: al dan niet integreren in het gehele aanbod van de Stichting.

4. Sociaal cultureel werk algemeen

Doelstelling: activiteiten gericht op het brede terrein van het sociaal cultureel werk en er op gericht dat burgers kunnen participeren in en deelnemen aan de samenleving zoals ook bedoeld in de WMO

Activiteiten

- Ondersteuning sociaal cultureel werk (**product 11**)

Doelstelling: het bieden van deskundigheid, service en pleitbezorging ter ondersteuning van het werk van de wijk- en de dorpsgroepen respectievelijk poppodium jailhouse

Activiteiten:

. t.b.v. jailhouse (vergaderen, vergunningen, administratie)

. t.b.v. wijk- en dorpsgroepen (vergaderen, adviseren, detacheren personeel)

Opmerking

Hier doet zich de vraag voor wat de relatie van de Stichting Companen is met de besturen van de wijkgebouwen (Zwaluw, Trefpunt, Dorpshuis) en welke produkten aan deze wijkgroepen worden aangeboden. Nu er een discussie gaande is over de positionering van de peuterspeelzalen, moet ook dit aspect nader aan de orde komen.

Een tweede vraag doet zich voor t.a.v. de positie van Companen terzake van de stichting Jailhouse. Verdient het aanbeveling ook de Stichting Jailhouse financieel te ontvlechten van de Stichting Companen en nadere afspraken te maken over de (financiële) ondersteuning van Jailhouse d.m.v. een gemeentelijke subsidie.

- Vrijwilligerscentrale (**product 5**)

Activiteit: onderzoek doen naar de behoefte aan een steunpunt vrijwilligerswerk

Opmerking

In het kader van RAS en WMO is dit een eilandelijk aandachtspunt. Er loopt al een project met Xsarus om een software applicatie te ontwikkelen voor vrijwilligersbeleid (digitale vrijwilligersvacaturebank). SWO is hierbij betrokken. Politiek/bestuurlijk zal er ook nog een uitspraak moeten worden gedaan over de wenselijkheid de vrijwilligerscentrale te integreren in het zorgloket.

- Cultureel programma: coördinatie en presentatie cultuur aanbod (**product 12**)
Doelstelling: het op toegankelijke wijze aanbieden van (professionele) kunstuitleen; door programma bijdragen aan de ontwikkeling en instandhouding van het “culturele” klimaat in de regio
Activiteiten:
  - . promotie
  - . filmhuis
  - . kindertheater
  - . jazz en blues
  - . enz.
- Educatief programma (**product 14**)
Doelstelling: de instandhouding van een educatief programma met cursussen in de vrije-tijdssfeer; gericht op ontwikkeling van kennis en vaardigheden; niet diploma gericht
Activiteiten:
  - . fotografie
  - . naailes
  - . sterren kijken
  - . promotie
- Organisatie evenementen (**product 13**)
Doelstelling: het ontwikkelen van en bijdragen aan wervende initiatieven van informatieve, feestelijke, animerende en/of culturele aard.
Activiteiten:
  - . cursus- en vrijetijdsmarkt
  - . cinekid
  - . klein vermaak
 Opmerking
Een vraag die hierbij opkomt is of en in welke mate er bij dit soort evenementen met een kostendekkend tarief kan worden gewerkt. En als de gemeente deze evenementen blijft subsidiëren, zal er een politiek/bestuurlijke uitspraak moeten worden gedaan wat de mate van subsidiëring kan zijn al dan niet voor verschillende doelgroepen (in relatie tot evenementen die ook worden gesubsidieerd maar door andere organisaties worden uitgevoerd).

5. Peuterspeelzaalwerk (**product 10**)

Doelstelling: het bieden van een beschermde speel-leer-omgeving gedurende twee dagdelen per week aan kinderen van 2,5 tot 4 jaar.

Activiteiten:

- exploitatie van 5 peuterspeelzalen
- deskundigheidsbevordering
- deelname aan projecten (voorschoolse opvang)
- enz.

Nader te specificeren:

- per lokatie (personeel, huisvesting, energie, enz.)

- administratie en aansturing

6. Produktontwikkeling (**product 15**)

Doelstelling: activiteiten die er op gericht zijn “bij te blijven”, nieuwe ontwikkelingen te volgen en daarop nieuwe produkten te ontwikkelen; de organisatie neer zetten in de samenleving; versterking van de interne bedrijfsvoering en het innovatieve vermogen.

Activiteiten

- innovatie
- deskundigheidsontwikkeling
- PR
- bijwonen overleggen

Opmerking

Evenals bij produkt 0 doet zich hier de vraag voor of dit produkt niet een onderdeel behoort te zijn van de overhead die in het uurtarief is verwerkt. Het gaat hier om een eigenstandige verantwoordelijkheid van de Stichting.

7. Beheer gebouwen (Diekhuus en Doetinchemse straat)

Doelstelling: gebouwen dienen als huisvesting voor tal van activiteiten, maar ook als ontmoetingsplaats in het kader van de sociaal culturele functies van (wijk-)gebouwen.

Activiteiten (per gebouw nader uit te werken):

- Buffet (**product 8**)

Doelstelling: bezoekers/deelnemers tijdens de activiteiten kunnen voorzien van warme en koude consumpties

Activiteiten:

. nader uit te werken in de jaarlijkse prestatieafspraken

- Exploitatie buffet Diekhuus (**product 17**)

Doelstelling : de exploitatie van het buffet van het Diekhuus staat in de eerste plaats ten dienste van activiteiten in het Diekhuus ; een cafe functie wordt niet geambieerd.

Activiteiten:

. restauratiefunctie incidentele gebruikers Diekhuus

- Verhuur van het wijkcentrum Doetinchemse straat (**product 9**)

Doelstelling: verhuur van de accommodatie tijdens de niet-bezette dagdelen

Activiteiten:

. exploiteren van het gebouw

- Beheer en verhuur Diekhuus (**product 16**)

Doelstelling: openstelling van het Diekhuus als multifunctioneel activiteitencentrum (gedurende .....) en het verhuur van de accommodatie tijdens de niet voor het sociaal cultureel werk bezette dagdelen

Activiteiten:

. kantoorfunctie companen

. exploiteren van het gebouw

. openbaar toilet

. enz.

Opmerking

Hier doen zich nog vragen voor terzake van het commerciële verhuur. In het kader van het nog te ontwikkelen accommodatiebeleid zullen hierover nadere afspraken moeten worden gemaakt. Maar ook de toekomstige positionering van het Diekhuus speelt hier een rol.

8. Werk tbv derden: administratieve dienstverlening (**product 18**)

Hiertoe worden alle werkzaamheden/diensten gerekend die de stichting levert aan derden (zijnde niet de gemeente Middelharnis).

Doelstelling: het bieden van administratieve faciliteiten en begeleiding aan welzijnsinstellingen

Op basis van deze producten kan het volgende schema worden opgesteld (met een aangepast en ingedikt produktenpakket):

Producten	Middelharnis				Derden				Totaal
	Pers	Org	Huis	Last Opbr	Pers	Org	Huis	LastOpb	
Ouderenwerk									
-									
-									
- enz									
Jongerenwerk									
Soc. cult werk									
-									
-									
- enz.									
Peuterspeelzaal									
Beh gebouwen									
Werk derden			Nvt						

Personeelslasten

Gaarne een berekening van:

- kostprijs per (direct) uur (all in dwz: de bruto kostprijs per uur verhoogd met een toeslag wegens sociale lasten , indirecte tijd, enz.)
- aantal directe uren op jaarbasis
- het aantal directe uren dat wordt toegerekend aan Middelharnis en aan “derden”

Daarvoor is nodig: meer duidelijkheid/inzicht in de personele formatie van de Stichting Companen:

- directie
- beleidsmedewerkers
- jongerenwerkers
- administratieve ondersteuning
- buffetmedewerkers

Wat zijn directe uren en wat indirecte? Hoe is de verhouding?

Huisvestingskosten: afzonderlijk of als opslag op personeelskosten of via een andere wijze verdisconteren in de kostprijs van een produkt.

Welke kosten behoren tot de huisvestingskosten?

Opmerking

Het beleid tot op heden is er op gericht geweest te komen tot één kostprijs/productprijs (bijv. een prijs per uur). Veel gemeenten hebben het beginsel van de back-bone financiering (vaste

lasten zo subsidiëren en variabele lasten als productfinanciering) uit het verleden losgelaten vanwege de vele niet positieve ervaringen.

Gaarne meer duidelijkheid/inzicht in de financiële relatie van de Stichting Companen met:

- Stichting Podium
- Stichting Maaltijdvoorziening
- Stichting Jail House
- Cultuuraanjaagfunctie Zuid Holland

Bijlage 3: inventarisatie bestaande netwerken rond “Jeugd en Gezin”

Binnen de gemeente Middelharnis bestaan thans de volgende netwerken, overlegstructuren, zorgstructuren:

1. Onderwijs

1.1 Onderwijszorgsystemen:

- a. voorschoolse opvang
  - regiegroep voorschoolse opvang (consultatiebureau, opvoedbureau, peuterspeelzalen, kinderopvang, gemeente)
  - vroegsignalering
  - voor- en voerschoolse educatie (VVE)
  - onderwijsachterstandbeleid
  - kinderopvang
- b. basisonderwijs
  - twee onderwijszorgsystemen van het basisonderwijs (met een eigen interne zorgstructuur) gegroepeerd rond De Wegwijzer en Het Kompas (incl. schoolmaatschappelijk werk)
  - aansluiting BA en VO
  - buitenschoolse opvang
  - tussenschoolse opvang
- c. voortgezet onderwijs
  - een multidisciplinair team per school voor VO (een dekkend systeem van MDT's voor het VO)
  - samenwerkingsverband scholen voor voortgezet onderwijs
  - reboundvoorziening
  - leerplicht

1.2 Onderwijsoverlegvormen

- overleg gemeente met scholen over huisvestingsaangelegenheden

2. Thuis

- ouder en kind zorg (opvoedbureau, zorg en welzijn groep)
- maatschappelijk werk
- relatie met zorgloket gemeente
- kindertelefoon
- meldpunt huiselijk geweld (meldcode kindermishandeling)
- sluitende aanpak criminele – niet criminele jongeren

3. Vrije tijd

- sport (gemeentelijke sportraad)
- religie (netwerk kerken; kerkelijk jeugdwerk)
- wijk- en buurtgerichte activiteiten (wijk- en buurtverenigingen, buurtpreventieteams)

4. Werk

Sluitende aanpak school, werk en inkomen

- rebound
- AKA
- Klus en werk

5. Jeugdgezondheidszorg

- consultatiebureaus
- schoolarts
- elektronisch kinddossier (vanaf 1 januari 2008)

6. OGGZ (openbare geestelijke gezondheidszorg)

- dakloos/thuisloos (regionaal thuislozen team)
- psychiatrische zorg
- crisisopvang
- telefonische bereikbaarheid (crisis situatie)

7. Verslavingszorg

- project Het geheim van Filakkee
- pilot jeugdbemoeizorg verslaafden

8. Veiligheid

- overleggroep buurtpreventie Rubensplein
- overleggroep aanpak jeugdcriminaliteit
- preventie project Bureau Halt
- justitieel case management overleg
- project Pak je Kans
- telefoonnummer politie: anonieme meldingen
- rechtshulp (rechtswinkel)
- sluitende aanpak criminele – niet criminele jongeren

Bijlage 4: het ISGO vergadercircuit (met name in relatie tot de RAS)

Gekozen is voor een opzet, een samenwerkingsmodel, een overlegstructuur bestaande uit:

- DB en AB vergaderingen
- een PAC overlegstructuur
- voor de RAS: een ambtelijke overleggroepen structuur onder verantwoordelijkheid van PAC Ma
- (soms) werken met bestuursopdrachten vastgesteld door de raden met aanwijzing van een projectverantwoordelijke en een budgetverantwoordelijke
- besluitvorming – indien gewenst dan wel noodzakelijk – in de afzonderlijke colleges dan wel de afzonderlijke raden.

Gevolgen van deze opzet:

- een lang en ingewikkeld besluitvormingstraject (met een gemiddelde doorlooptijd van enkele maanden met een uitloop naar een halfjaar)
- een diffuus verloopend besluitvormingsproces met onduidelijk belegde verantwoordelijkheden en bevoegdheden
- de zwakste schakel c.q. de traagste schakel bepaalt de snelheid van het proces
- procedures worden belangrijker (en kosten meer vergader- en besprekings) dan de inhoud
- nauwelijks ruimte voor plots optredende dynamiek
- geen of weinig ruimte voor de specifieke problematiek die zich in een gemeente kan voordoen
- een gescheiden circuit van enerzijds het ambtelijk voorbereidingsproces en anderzijds het bestuurlijk besluitvormingsproces (met weinig mogelijkheden voor onderlinge afstemming, interactie en beïnvloeding).

Effecten hiervan zijn:

- het handhaven van bestaande formele verhoudingen
- gebrek aan consistentie tussen de vorm (de procedures, de processen, enz.) en de inhoud
- een bevestiging van bestaand wantrouwen (of gebrek aan vertrouwen); bureaucratie is ‘gestold wantrouwen’
- een keuze voor handhaving van de bestaande ‘status quo’
- een belang bij alle betrokkenen verantwoordelijkheden en bevoegdheden niet al te strak vast te leggen zodat nooit iemand echt aanspreekbaar is (bijv. voor het halen van de planning)
- een ambtelijk apparaat die niet of niet voldoende (politiek) wordt gestuurd en dus de neiging heeft te kiezen voor de uitvoering met een sterke gerichtheid op procedures en met een zekere voorkeur beleidsvoorbereidende werkzaamheden uit te besteden
- geen of slechts beperkte visievorming (want dat vraagt interactie tussen politiek en bestuur, tussen bestuurders en ambtenaren).

Middelharnis staat thans voor de volgende uitdagingen:

- invulling geven aan het zijn van centrumgemeente
- een strategische toekomstvisie ontwikkelen
- visie ontwikkeling op tal van terreinen (zoals aangegeven vanuit de bestuurskrachtmeting)
- het wegwerken van achterstallig onderhoud binnen de gemeente en binnen de eigen organisatie

- het uitvoering geven aan een ambitieus college- en raadsprogramma
- sturen i.p.v. gestuurd worden
- werken vanuit een visie i.p.v. werken vanuit bestaande dan wel gevoelde problematiek (ad hoc sturing)
- van 'buiten naar binnen' werken (en dus rekening houden met de in de gemeente zich voordoende dynamiek).

In het licht van het geschetste ISGO vergadercircuit en de effecten daarvan, worden thans in Middelharnis met name de volgende dilemma's gevoeld:

- spanning tussen de door Middelharnis gewenste snelheid in processen en de haalbare snelheid binnen het ISGO vergadercircuit
- spanning tussen de uitdagingen die zich binnen de gemeente voordoen en de mogelijkheden binnen het ISGO vergadercircuit daarop adequaat in te spelen
- spanning tussen de verantwoordelijkheid van de gemeente invulling te geven aan de positie van centrumgemeente en de opvattingen daarover binnen het ISGO vergadercircuit
- spanning tussen de verschillende snelheden waarin de verschillende gemeenten aan de eigen ontwikkeling werken
- een gevoel van beklemming vanwege de gewenste ruimte voor de eigen ontwikkeling versus de aanwezige ruimte daarvoor binnen het ISGO vergadercircuit.

Mogelijke oplossingen voor deze dilemma's:

- aanpassing van de formele ISGO overlegstructuur
- aanpassing van de wijze waarop binnen deze structuur wordt gewerkt
- een herijking van de posities van de gemeenten t.o.v. het eilandelijk geheel.

Bijlage 5: werkafspraken plan van aanpak Wmo/RAS

Afspraken gemaakt tussen en door de wethouders maatschappelijke zaken van de vier gemeenten op Goeree-Overflakkee op 16 april 2007 te Goedereede.

1. Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

Wmo thema's

De Wmo thema's op visie niveau worden aangepakt middels een projectmatige manier van werken waarbij een wethouder bestuurlijk verantwoordelijk is en het hoofd van de afd. maatschappelijke zaken van die gemeente ambtelijk verantwoordelijk.
Alle rapporten worden aangeboden aan Pac Ma.
Twee keer per jaar zullen in Pac Ma verband de wethouders overleggen met de hoofden van de afdelingen maatschappelijke zaken.

Ras thema's

De Ras thema's die veel meer op instrumenteel niveau liggen worden aangepakt via de bestaande manier van werken cq de bestaande werkgroep- en overlegstructuur met de heer Godrie als coördinator.

Voor ieder project is een bestuurlijke trekker aangewezen.

De coördinator zal zich met name ook moeten richten op de voortgang in de werkzaamheden en het verschaffen van inzicht in de benodigde en ingezette capaciteit en de financiële middelen; dat vraagt afstemming met de hoofden van de afdelingen maatschappelijke zaken; daarnaast zal de coördinator aan Pac Ma verslag doen van de ontwikkelingen die gaande zijn binnen de verschillende werkgroepen zodat de wethouders op de hoogte zijn van de ontwikkelingen die gaande zijn en niet verrast worden door voorstellen of anderszins (voorbeelden: verordening inburgering, evaluatie armoede beleid).

Alle rapporten worden aangeboden aan Pac Ma.

Bestuurlijk trekker

De bestuurlijke trekker is verantwoordelijk voor het project en legt verantwoording af aan Pac Ma; de bestuurlijk trekker geeft als bestuurder leiding aan het project (conform de werkwijze zoals gekozen voor de task force Binnenhof).

Isgo traject

Het besluitvormingstraject in Isgo verband vraagt altijd een zekere tijdsperiode. Maar soms is snelheid geboden. Van geval tot geval zal dan moeten worden bezien op welke wijze versnelling in de besluitvorming mogelijk is.

2. Wmo thema's

Op visie niveau spelen nog de volgende thema's

Totaal visie met name gericht op prestatieveld 1 (sociale samenhang, leefbaarheid, wijk- en buurtgericht werken) is een gemeentelijke verantwoordelijkheid en daarover behoeven dus geen eilandelijke afspraken te worden gemaakt. Datzelfde geldt dus ook voor aspecten van het welzijnbeleid, het akkomodatiebeleid, het subsidiebeleid en het zorgloket.

Maatschappelijke participatie (prestatievelden 4, 5 en 6) is wellicht het meest belangrijke Wmo thema dat eilandelijk op visie niveau en qua uitwerking een eilandelijke aanpak vraagt. Hierbij gaat het om de volgende aspecten:

- cvv
- armoede of minima beleid
- beleid bijzondere bijstand (verkorte procedure)
- voedselbank
- schuldhulpverlening
- zorgloket (één loket benadering)
- collectieve ziektekostenverzekering
- overige voorzieningen
- vluchtelingenwerk
- inburgering
- onderwijs achterstanden beleid
- voor- en buitenschoolse opvang
- volwassenen educatie
- reïntegratie
- vrijwilligers

Bestuurlijke trekker: wethouder 't Hoen

Ambtelijke trekker: hoofd maatschappelijke zaken Oostflakkee

Ambtelijke ondersteuning: ?

Externe ondersteuning: ?

Planning: uiterlijk 31 oktober 2007 ligt er een concept plan/beleidsnotitie bij Pac Ma

Jeugdbeleid (prestatieveld 2)

Hiervoor is een plan van aanpak vastgesteld.

Bestuurlijke trekker: wethouder Feller

Ambtelijke trekker: hoofd maatschappelijke zaken Goedereede

Ambtelijke ondersteuning: werkgroep jeugd

Externe ondersteuning: PJ partners

Planning: uiterlijk 1 september 2007 ligt er een concept nota Jeugdbeleid bij Pac Ma

Advies- en cliëntondersteuning (prestatieveld 3)

Is voor een deel (cliëntenraad, platform gehandicapten) gerealiseerd. Uitwerking vraagt nog de verordening Adviesraad Wmo.

Bestuurlijke trekker: wethouder Bruggeman

Ambtelijke trekker: hoofd maatschappelijke zaken Dirksland

Ambtelijke ondersteuning:

Planning: 23 april voorstel in Pac Ma

Verslavingszorg (prestatieveld 9)

Project organisatie staat. Geen wijzigingen aanbrengen in bestaande structuur en afspraken.

Bestuurlijke trekker: wethouder Visser

Ambtelijk trekker: hoofd maatschappelijke zaken Middelharnis

Ambtelijke ondersteuning: projectgroep geheim van Flakkee

Externe ondersteuning: GGD, BoumanGGZ

Planning:

OGGZ (prestatievelden 7, 8 en 9)

Wordt in regionaal verband opgepakt (onder regie van de gemeente Spijkenisse). Beleidsnota dit jaar gereed. Er zullen nog wel nadere afspraken moeten worden gemaakt over de lokale (dan wel eilandelijke) invulling (vindt plaats in 2^e en 3^e kwartaal van 2007).

Bestuurlijke trekker: wethouder Bruggeman

Ambtelijke trekker: hoofd maatschappelijke zaken Dirksland

Ambtelijke ondersteuning:

Planning: gereed voor ultimo 2007

Cultuurbeleid (prestatieveld 1)

Eilandelijke nota is gereed. Afspraken zijn gemaakt over de verdere doorwerking op lokaal niveau.

Bestuurlijke trekker: wethouder 't Hoen

Ambtelijke trekker: hoofd maatschappelijke zaken Oostflakkee

Ambtelijke ondersteuning:

Externe ondersteuning: Kunstgebouw ZH

Planning:

Volksgezondheid (prestatievelden 1, 8 en 9)

Er moet een geactualiseerde nota beleid gezondheidszorg worden opgesteld.

Bestuurlijke trekker:

Ambtelijke trekker:

Ambtelijke ondersteuning:

Externe ondersteuning:

Planning:

Mantelzorg (prestatieveld 4)

Notitie is gereed en vraagt verder geen capaciteit meer. Wel vraagt de inzet voor 2008 nog nadere aandacht. Maar ook daar zijn afspraken over gemaakt (trekker: Cees vd Bos).

Bestuurlijk trekker: wethouder Visser

Ambtelijk trekker: hoofd maatschappelijke zaken Middelharnis

Planning: tegelijkertijd voorleggen aan betreffende ambtelijke werkgroep en Wmo adviesraad in oprichting; definitief gereed 30 juni 2007

Met deze deels afgeronde en deels nog niet afgeronde eilandelijke projecten hebben we het Wmo veld in herkenbare projecten opgesplitst. En als we alle eilandelijke Wmo producten samenbrengen in één map/ordner ontstaat een integraal beeld van de Wmo en zal het niet moeilijk zijn per gemeente te komen tot een overkoepelende Wmo visie voor de eigen gemeente.

3. Ras thema's

De Ras thema's liggen veel meer op instrumenteel niveau. Daarvoor kan de bestaande werkgroepstructuur goede diensten bewijzen. Per project is een bestuurlijke trekker aangewezen.

De volgende concrete projecten kunnen worden onderscheiden:

vorming gezamenlijk bureau leerplicht

bestuurlijk trekker: wethouder Visser

ambtelijke werkgroep:

externe ondersteuning: bureau Keizer
planning:

vorming BWO

bestuurlijke trekker: wethouder Feller
ambtelijke werkgroep:
externe ondersteuning:
planning:

vorming één peuterspeelzaal organisatie

bestuurlijke trekker: wethouder Bruggeman
ambtelijke werkgroep:
externe ondersteuning:
planning:

sluitende aanpak inzake onderwijs en inzake criminaliteit

bestuurlijke trekker: wethouder Visser
ambtelijke werkgroep:
externe ondersteuning:
planning:

verbetering uitbreiding vroegsignalering

bestuurlijke trekker: wethouder Visser
ambtelijke werkgroep:
externe ondersteuning:
planning:

dekkende multidisciplinaire teams

bestuurlijke trekker: wethouder Visser
ambtelijke werkgroep:
externe ondersteuning: KPC groep
planning:

aanpak jeugdcriminaliteit/kindermishandeling

bestuurlijke trekker: wethouder Visser
ambtelijke werkgroep:
externe ondersteuning:
planning:

sluitende aanpak inzake onderwijs en arbeidsmarkt

bestuurlijke trekker: wethouder 't Hoen
ambtelijke werkgroep:
externe ondersteuning:
planning:

wonen, zorg en welzijn

bestuurlijke trekker: wethouder 't Hoen
ambtelijke werkgroep:
externe ondersteuning:
planning:

schoolmaatschappelijk werk

bestuurlijke trekker: wethouder Feller

ambtelijke werkgroep:

externe ondersteuning:

planning:

sociale kaart

bestuurlijke trekker: wethouder 't Hoen

ambtelijke werkgroep:

externe ondersteuning:

planning:

welzijn produktenboek

bestuurlijke trekker: ?

ambtelijke werkgroep:

externe ondersteuning:

planning:

projecten handhaving

bestuurlijke trekker: ?

ambtelijke werkgroep:

externe ondersteuning:

planning:

4. Overige thema's

Tenslotte spelen nog de volgende thema's:

- centrum voor jeugd en gezin
- opleidingscentrum goeree-overflakkee
- wsw beleid (strategische visie Binnenhof)
- work first project
- rebound.

Hierover zijn deels reeds afspraken gemaakt. Vragen nog wel een nadere uitwerking en vastlegging. Hierbij speelt ook het vraagstuk van het begrip "centrum gemeente".

Middelharnis is niet door de rijksoverheid aangewezen als centrum gemeente voor Goeree-Overflakkee. Middelharnis krijgt dan ook geen enkele financiële bijdrage voor wat dan ook uit het gemeentefonds.

De provincie heeft in het streekplan Middelharnis aangewezen als centrumgemeente waarmee wordt bedoeld dat bijv. in Middelharnis de pdv gevestigd moet worden. Voor deze aanwijzing heeft de gemeente een zeer beperkte toekenning van extra woningen gekregen. Geen financiële middelen.

Het vorm en inhoud geven aan Middelharnis als centrumgemeente lijkt dan ook een belangrijke aangelegenheid van de gemeenten zelf. De genoemde 'overige thema's' spelen hier een rol.

5. Wijzigingen

Ten opzichte van de huidige wijze van werken, geeft dit plan van aanpak en de daarbij gekozen werkwijze de volgende veranderingen:

- het aanbrengen van onderscheid tussen enerzijds de Wmo thema's die veel meer op visie niveau aangepakt moeten worden en anderzijds de specifieke Ras-thema's die veel meer op instrumenteel niveau uitgewerkt moeten worden
- het versterken van de politieke sturing/betrokkenheid (door voor ieder project met een bestuurlijk trekker te werken) en het veel meer met elkaar in verbinding brengen van enerzijds de politiek/bestuurlijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden en anderzijds de ambtelijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden
- het tot stand brengen van interactie tussen bestuurlijk apparaat en ambtelijk apparaat (door bijv. de periodieke gezamenlijke overleggen)
- een integrale planning met duidelijk aangegeven verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor het brede Wmo/Ras terrein
- het versterken van de projectmatige aanpak van de vele thema's die spelen enerzijds en de ambtelijke ondersteuning via de bestaande werkgroepenstructuur anderzijds
- een transparant overzicht van en inzicht in alle Wmo/Ras thema's.

6. Bijzondere aandachtspunten

Bijzondere aandacht vragen nog de volgende aspecten:

- de capaciteit; het gaat hier om een ambitieus programma dat veel bestuurlijke en vooral ambtelijke capaciteit vraagt; hoe krijgen we daar zicht op? Is de capaciteit die beschikbaar is vanuit de verschillende gemeenten evenwichtig? Dit zal nader in kaart moeten worden gebracht. Dat lijkt een taak voor de coördinator in overleg met de hoofden van de afdelingen maatschappelijke zaken
- de relatie met de provincie in het kader van de Ras gelden; de voortgangsrapportage aanpassen; de periodieke overzichten t.b.v. Pac Ma aanpassen aan de gekozen integrale planning? Ook dit lijkt een taak voor de coördinator om daartoe met nadere uitwerkingen te komen.
- de structuur van de ambtelijke werkgroepen; vraagt deze structuur nog nadere aanpassing in het licht van de gemaakte keuzes? Vraagt nog nadere uitwerking door coördinator en hoofden van de afdeling maatschappelijke zaken
- de agenda structuur van de Pac Ma vergaderingen; heeft de gekozen opzet nog gevolgen voor de opzet van de agenda voor de Pac Ma vergaderingen?

Bijlage 6: beleidsnotitie akkomodatiebeleid gemeente Middelharnis

Beleidsnotitie accommodatiebeleid

Gemeente Middelharnis

9 januari 2007

Inleiding

In de gemeente Middelharnis worden veel activiteiten uitgevoerd op het gebied van welzijn, onderwijs en sport. Accommodaties zijn een belangrijke voorwaarde om invulling te kunnen geven aan deze activiteiten.

Accommodaties zijn voor de gemeente een belangrijke schakel in het welzijns-, sport- en onderwijsbeleid. Voldoende en kwalitatief goede accommodaties worden als een belangrijke voorwaarde gezien voor het stimuleren van activiteiten die gericht zijn op het versterken van de sociale samenhang en leefbaarheid in de kernen.

Binnen verschillende gemeentelijke beleidsterreinen worden accommodaties gesticht en/of in stand gehouden. De gemeente heeft behoefte aan accommodatiebeleid. Deze behoefte vloeit voort uit de volgende knelpunten en ontwikkelingen:

- Elk beleidsterrein werkt tot nu toe vanuit een eigen accommodatiebeleid, met eigen beheersstructuren en financieringsvormen wat de efficiency niet ten goede komt.
- Er is onvoldoende gemeentelijk beleid op het terrein van de gemeentelijke accommodaties. Er zijn weinig tot geen uitgangspunten vastgelegd. Er is geen heldere visie op gebruik, beheer en exploitatie.
- Er is als gevolg daarvan sprake van een onduidelijke verantwoordelijkheidsstructuur en van verschillen in de subsidieverhouding tussen gemeente en instellingen.
- Met de realisatie van de Westplaat neemt het woningbestand en daarmee het aantal inwoners toe. Deze uitbreiding heeft invloed op de behoefte en beschikbaarheid van voorzieningen binnen de gemeente.
- Door ruimtelijke ontwikkelingen en de vergrijzing wijzigt de bevolkingssamenstelling de komende jaren wat eveneens consequenties heeft voor het voorzieningenniveau.
- Ontwikkelingen als de invoering van de WMO en wijkgericht werken maken het noodzakelijk om functies, bereikbaarheid en spreiding van bestaande voorzieningen tegen het licht te houden.
- Bij een aantal voorzieningen is sprake van een capaciteitsprobleem, terwijl bij anderen sprake is van overcapaciteit.

Beoogd resultaat

Doelstelling van deze notitie om op hoofdlijnen aan te geven welke richting we op willen met de welzijnsaccommodaties. Dit met het oogmerk activiteiten op het gebied van zorg en welzijn, binnensport, onderwijs, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang, zo doelmatig mogelijk te huisvesten.

Hierbij wordt gestreefd naar een verbeterde onderlinge afstemming in omvang en kwaliteit van diverse accommodaties over de beleidsterreinen heen. Daarnaast wordt gestreefd naar verbreding van de inzet van deze accommodaties voor activiteiten van en voor verschillende doelgroepen. Enerzijds vanuit inhoudelijke argumenten: functies kunnen worden gecombineerd en kunnen elkaar versterken. Anderzijds uit exploitatieoverwegingen omdat met name gemeenschappelijke voorzieningen en activiteitenruimten efficiënter kunnen worden benut.

Gevolgde aanpak

Het ontwikkelen van accommodatiebeleid vergt het op elkaar afstemmen van de elementen beleid, aanbod, behoefte en omgeving. De volgende activiteiten zijn daarvoor ondernomen:

- Een kwantitatieve en bouwkundige inventarisatie van de gemeentelijke welzijnsaccommodaties;
- Een inventarisatie van gemeentelijk beleid, trends en ontwikkelingen op het gebied van onderwijs, zorg, welzijn, sport, cultuur, enzovoort.
- Een inventarisatie van de ruimtelijke en demografische ontwikkelingen en
- Een inventarisatie van het huidig gebruik.

Er is geen onderzoek gedaan naar de toekomstige huisvestingsbehoefte van instellingen, clubs en verenigingen. De nota richt zich op de overdekte accommodaties, met uitzondering van de gebouwen die deel uitmaken van de buitensportaccommodaties.

Inhoud van de notitie

Hoofdstuk 1 beschrijft het huidig voorzieningenniveau en de demografische ontwikkelingen die spelen tot 2025.

In hoofdstuk 2 wordt het huidig gemeentelijk beleid op het gebied van welzijn, onderwijs en sport geschetst en wordt ingegaan op relevante trends en ontwikkelingen.

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de elementen 'vraag en aanbod' waarbij onder meer wordt ingegaan op de bouwtechnische staat van accommodaties, de diverse beheersvormen en het gebruik van en behoefte aan accommodaties.

Hoofdstuk 4 geeft tenslotte op hoofdlijnen het kader wat kan gelden voor het toekomstig accommodatiebeleid en wordt afgesloten met een aantal conclusies en aanbevelingen.

Als bijlage is een overzicht opgenomen van de bevolkingsontwikkeling in de periode 2006 – 2025 en een overzicht van de huidige welzijnsaccommodaties per kern.

Hoofdstuk 1 Middelharnis sociaal-geografisch

Voornaamste doelstelling is het ‘zo doelmatig mogelijk huisvesten van activiteiten op het gebied van welzijn, onderwijs en sport’. Hiertoe dient eerst het huidige voorzieningenniveau in kaart te worden gebracht. In dit hoofdstuk wordt dan ook aangegeven welke voorzieningen nu al aanwezig zijn. Ook worden de demografische ontwikkelingen beschreven.

1.1. Geografisch

Middelharnis is verdeeld in vier kernen en heeft een veelzijdig voorzieningenaanbod. De gemeente heeft een centrumfunctie op Goeree-Overflakkee op het gebied van onder andere het voortgezet en speciaal onderwijs, sport, zorg, middenstand, en welzijn / sociaal cultureel werk.

De komende jaren is voorzien in de bouw van ca. 1100 nieuwe woningen. Hiervan wordt het merendeel (934) in de periode tot 2011 in de Westplaat gerealiseerd. In de kern Sommelsdijk vindt in beperkte mate nieuwbouw plaats. Plannen zijn in ontwikkeling voor de kernen Stad aan ‘Haringvliet en Nieuwe Tonge. Het college wil in de bestemmingsplannen meer ruimte creëren voor vrije kavels.

Het college wil tevens een masterplan Kerkepad/Spuikwartier/Westplaat opstellen, waarin de aspecten wonen aan het water, in combinatie met ligplaatsen aan het water en een nieuwe jachthaven, en beschermd dorpsgezicht aan de orde komen. Het voornemen van het vorig college om binnen dit plan de mogelijkheden van een cultureel centrum uit te werken, komt opnieuw aan de orde bij de ontwikkeling van het Spuikwartier.

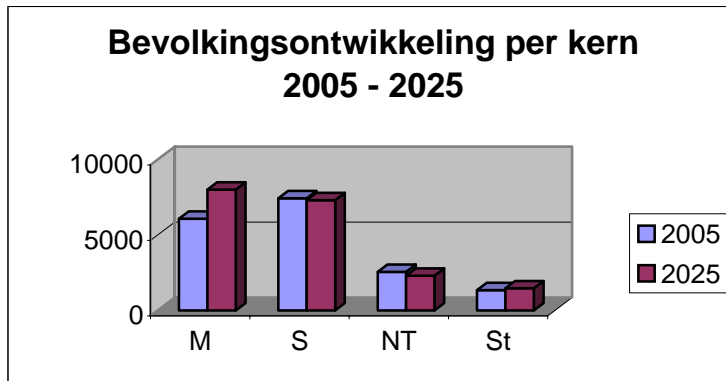
Een belangrijke ontwikkeling die zich voordoet zijn de plannen van de Stichting Zuidwester om woongelegenheid voor haar cliënten op het terrein van Hernesseroord af te breken en in plaats daarvan nieuwbouw te plegen voor de huidige bewoners en voor overige bewoners in de regio. Het is de bedoeling op het vrijkomende terrein een geïntegreerde woonwijk van circa 300 woningen te realiseren.

Een andere ontwikkeling betreft de herstructurering op het terrein van de Samaritaan en De Goede Ree. Op het terrein van de Samaritaan zullen alle woonpaviljoens gesloopt worden. In plaats daarvan komen 120 verpleegplaatsen, 30 zorgplaatsen, 60 zorgwoningen, dagbehandeling en activiteitenbegeleiding. Het is voorts de bedoeling de Goede Ree te herstructureren waarbij de oostelijke vleugel wordt gehandhaafd en de overige bebouwing wordt gesloopt en wordt vervangen door circa 70 tot 75 woningen voor ouderen met een diversiteit in woningtypen en woonvormen.

1.2. Demografisch

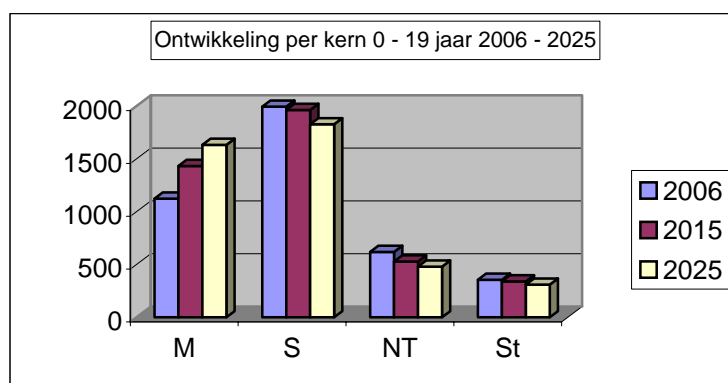
De gemeente Middelharnis heeft ongeveer 17.800 inwoners, waarvan er 6400 in de kern Middelharnis en bijna 7400 in de kern Sommelsdijk wonen. De kernen Nieuwe Tonge en Stad aan ‘Haringvliet zijn aanmerkelijk kleiner met respectievelijk 2500 en 1400 inwoners. Het aantal inwoners stijgt in de periode tot 2012 naar 19.800 inwoners om daarna te dalen naar 19.000 inwoners in 2025. Door de woningbouw die daar is gepland – tussen 2006 en 2011 worden er nog 934 woningen gebouwd - is de stijging in de kern Middelharnis het grootst. In 2011 is het inwonertal toegenomen tot 8300. Ook in de kernen Sommelsdijk en Stad neemt het aantal inwoners onder invloed van woningbouw de komende jaren toe, zij het in

geringe mate. Het aantal inwoners in Nieuwe Tonge, waar beperkte woningbouw is gepland, daalt tot 2025 gestaag.

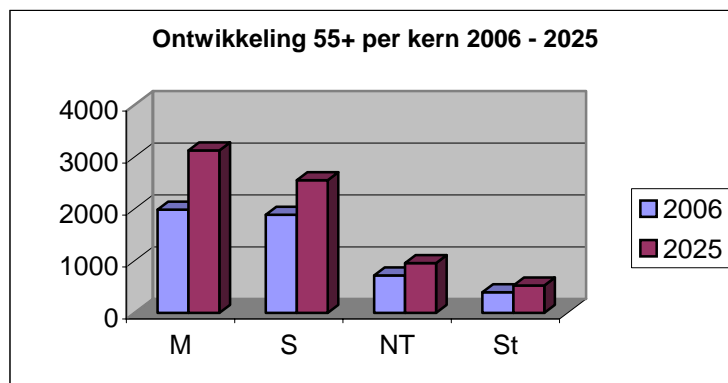
Onder invloed van woningbouw en vergrijzing zal de bevolkingssamenstelling in de loop van de jaren veranderen. Opvallende ontwikkelingen:

- In de periode tot 2013 neemt het aantal peuters in de kern Middelharnis (0 t/m 4 jaar) met ongeveer 100 toe (van 1031 in 2006 tot 1133 in 2013 om uit te komen op 923 in 2025). In de overige kernen daalt het aantal peuters gestaag. In de kern Middelharnis gaat dit na 2013 spelen.
- Het aantal jongeren tussen de 5 en 14 jaar stijgt van 2247 in 2006 naar 2377 in 2011 om uiteindelijk uit te komen op 2196 in 2025. De stijging in de periode tot 2013 met 120 jongeren speelt feitelijk alleen in de kern Middelharnis (+ 150). De stijging in de kern Sommeldijk in deze periode is te verwaarlozen (+ 5). In de overige kernen daalt het aantal jongeren in deze leeftijdscategorie. Met name in Nieuwe-Tonge is sprake van een forse afname (- 33).

- Het aantal jongeren/jong volwassenen tussen de 15 en 29 jaar neemt tot 2012 fors toe: van 2868 in 2006 naar 3563 in 2011. Een toename met bijna 700 jongeren! Na 2011 daalt het aantal jongeren in deze leeftijdscategorie om uit te komen op 2975 in 2025.
- De middengroep van 30 tot 55 jaar neemt in de periode tot 2015 met ca. 500 toe: van 6326 in 2006 tot 6805. De jaren er na daalt het aantal gestaag om uit te komen op ca. 5800 in 2025.

- Het aantal 55+-ers neemt in de periode tot 2025 met 44% toe: van 4997 in 2006 naar 6163 in 2015 om uit te komen op 7169 in 2025. De stijging is het grootst in de kern Middelharnis, waar het aantal ouderen met ruim 60% toeneemt. In de overige kernen ligt de stijging tussen 25% en 33%. Het aantal hoogbejaarden (80+) stijgt in de periode tot 2015 met 30% (van 235 naar 307). In 2025 ligt dat aantal maar iets boven het huidige aantal (250).

Samenvattend*:

- In de periode tot 2012 neemt het aantal inwoners met 2300 inwoners toe. De toename speelt voornamelijk in de kern Middelharnis dat met 2000 inwoners groeit. Na 2012 blijft het bevolkingsaantal vrijwel constant.
- De groei van het aantal peuters (0 t/m 4) en jongeren (5 t/m 14) speelt zich binnen nu en een jaar of zeven, acht af en speelt voornamelijk in de kern Middelharnis.
- Het aantal jongeren/jong volwassenen neemt in de periode tot 2012 met 25% toe.
- Ook de stijging van het aantal 55+-ers is in de kern Middelharnis met een toename met 63% het grootst*.

1.3. Voorzieningenniveau in de kernen

Middelharnis heeft een breed voorzieningenaanbod op het gebied van onderwijs, cultuur en recreatie. Een aantal voorzieningen heeft een eilandelijke functie.

Voorzieningniveau kern Middelharnis

In deze kern zijn zes scholen voor primair onderwijs – waarvan twee voor speciaal onderwijs -, en twee peuterspeelzalen gevestigd. Eén van de peuterspeelzalen is ondergebracht in het Diekhuus (de Driewieler), één in het nieuwe wijkcentrum aan de Doetinchemse straat (Pippeloentje). Dit centrum is geen eigendom van de gemeente. Voorzieningen met een gemeentebreed/eilandelijk verzorgingsgebied zijn een drietal scholen voor voortgezet onderwijs, een voorziening voor volwasseneneducatie, het sociaal cultureel centrum het Diekhuus en de bibliotheek. In de nieuwbouwwijk de Westplaat zijn tot nu toe geen voorzieningen gerealiseerd.

Voorzieningenniveau kern Sommeldijk

Deze qua inwoneraantal grootste kern beschikt over drie scholen voor primair onderwijs,

* Bron: Pronexus Bevolkingsprognose 2006 t/m 2025, april 2006.

waarvan één voor speciaal onderwijs, één school voor voortgezet onderwijs, een gymnastieklokaal, een wijkcentrum, een peuterspeelzaal (Kolibri), een kinderdagverblijf (Harlekijn) en een voorziening voor buitenschoolse opvang ('t Kinderhuis). Momenteel is een project in ontwikkeling dat voorziet in de realisatie van een complex levensloopbestendige woningen met daarin geïntegreerd een nieuw wijkgebouw inclusief een peuterspeelzaal, in totaal groot 621m². Het bestaande wijkgebouw de Zwaluw wordt gesloopt. Het project is een initiatief van bouwvereniging Sommelsdijk.

Voorzieningen met een gemeentebreed/eilandelijk verzorgingsgebied zijn: de Staver, de muziekschool Goeree-Overflakkee, de foto- en diaclub de Rare Kiek en het streekmuseum. Recreatiecentrum De Staver is een multifunctioneel centrum met voorzieningen gericht op vrijetijdsbesteding door particulieren en het organiseren van activiteiten gericht op bedrijven. Faciliteiten: zwembad, sporthal, tennisbaan, bowlingbanen, verschillende zalen en horeca.

In Sommelsdijk is een verpleegtehuis (de Samaritaan) en een verzorgingstehuis (De Goede Ree) gevestigd.

Voorzieningenniveau kern Nieuwe Tonge

Deze kern beschikt over twee scholen voor primair onderwijs, een gymnastiekzaal, een wijkcentrum en een peuterspeelzaal (Bambi).

Voorzieningenniveau kern Stad aan 't Haringvliet

Deze kern beschikt eveneens over twee scholen voor primair onderwijs, een gymnastiekzaal en een wijkcentrum waarin ook een peuterspeelzaal (Peuterstad) is gevestigd. Het wijkcentrum is gedateerd en heeft een face-lift nodig. Met onder meer de woningcorporatie Woongoed Flakkee is een convenant getekend voor de realisatie in een nieuwbouwproject van een steunpunt/service-loket.

Samenvattend:

- Alle kernen beschikken over basisvoorzieningen in de vorm van primair onderwijs, een peuterspeel- en gymzaal en een wijkcentrum.
- Kernoverschrijdende en eilandelijke functies zijn gesitueerd in de kernen Sommelsdijk en Middelharnis.
- De spreiding van voorzieningen is redelijk met dien verstande dat het ontwikkelgebied de Westplaat geen voorzieningen heeft.
- Er zijn weinig voorzieningen voor jongeren.

Hoofdstuk 2 Huidig gemeentelijk beleid

In dit hoofdstuk wordt het huidig gemeentelijke beleid op het gebied van welzijn, onderwijs en sport beschreven. Daarnaast worden nog de belangrijkste trends en ontwikkelingen genoemd. Inzicht daarin is nodig om de richting waarin het accommodatiebeleid zich moet ontwikkelen te kunnen bepalen.

2.1. Huidig gemeentelijk beleid

Het huidig gemeentelijk beleid ten aanzien van welzijn, onderwijs, enzovoort, is vastgelegd in een aantal beleidsnotities. Te noemen zijn onder andere:

- Beleidsnotitie speelruimte Middelharnis 1998 – 2008
- Kadernota Wet Maatschappelijke Ondersteuning Middelharnis, juni 2006

- Ambtelijke notitie ‘De buurt en kern aan zet’; invoering van buurt- en kerngericht werken in Middelharnis, 2006
- Vitale regio: streefbeeld en gebiedsagenda Goeree-Overflakkee 2005 - 2010
- Wonen-zorg-welzijn Goeree-Overflakkee, 2004
- Regionale Agenda Samenleving Goeree-Overflakkee, 2006 – 2008
- Concept kadernota Welzijn gemeente Middelharnis, 2005*
- Beheerprogramma gemeentelijke gebouwen 2005 - 2009

De rode lijn door deze beleidsnotities is dat in vrijwel alle gevallen gekozen wordt voor een integrale aanpak. Uitgangspunt daarbij is dat door goede samenwerking en afstemming ontwikkelingskansen en –mogelijkheden geboden worden aan diverse doelgroepen. Goede huisvesting wordt hierbij gezien als voorwaarde om inhoudelijke kwaliteit te kunnen bieden.

2.2. Trends en ontwikkelingen

Voor zover ontwikkelingen al geen onderdeel uitmaken van gemeentelijk beleid worden hier nog kort de belangrijkste trends en ontwikkelingen beschreven.

- Onderwijs

Buitenschoolse opvang: basisscholen moeten vanaf 2007 zorgen voor kinderopvang van half acht ’s-ochtends tot half zeven ’s-avonds. De bedoeling hiervan is dat hierdoor meer ouders (langer) zullen werken. Om dit te bereiken wordt de verantwoordelijkheid bij de basisscholen neergelegd. Die worden verplicht de opvang aan te bieden, maar zijn vrij in de manier waarop ze dat regelen. De school kan in zee gaan met professionele kinderopvang of de opvang zelf organiseren. Als de school kiest voor de professionele kinderopvang, gelden de huidige regels van de Wet Kinderopvang. De kosten komen dan voor rekening van de ouders, hun werkgevers en de overheid.

Overige ontwikkelingen zijn de sloop en nieuwbouw van de Daltonschool, de nieuwbouw van de Ark en de voorgenomen uitbreiding van de Bosseschool. Op langere termijn speelt een mogelijke nieuwe lokatie voor een samengevoegde technische en groene school.

- Welzijn

Thema’s van het gemeentelijk welzijnsbeleid zoals het bevorderen van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie hebben als vertrekpunt: de wijk of buurt waar mensen wonen.

Eén van de doelstellingen van het college is in dit verband het realiseren van servicepunten, gekoppeld aan zorgloketten in de kleine kernen. Dit spoort met beleidsuitgangspunten op het gebied van wonen, zorg en welzijn. In opdracht van het Regionaal Zorgoverleg Goeree-Overflakkee is een visiedocument opgesteld. Per gemeente is een werkgroep ingesteld met als opdracht een zodanig plan uit te werken dat:

- elke woonkern op termijn beschikt over een kleinschalig aanbod aan gevarieerde en geïntegreerde voorzieningen, gericht op wonen-zorg-welzijn voor ouderen en gehandicapten alsmede de gemeenten over een grootschaliger totaalaanbod aan voorzieningen.
- het aanbod voorzieningen en producten op het gebied van wonen-zorg-welzijn voor ouderen en gehandicapten toegankelijk is voor de doelgroep door middel van de inrichting van één loket per gemeente met een aanspreekpunt in elke kern.

---

* De inhoud van deze nota komt terug in het beleidsplan WMO

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning wet definieert maatschappelijke ondersteuning in negen prestatievelden waarvan er een aantal raakvlakken hebben met het accommodatiebeleid. Zo richt prestatieveld 1 zich op “*het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten*”. In essentie past dit prestatieveld in de uitgangspunten van het welzijnsbeleid. Het is de gezamenlijke opgave van gemeente (diverse afdelingen zoals wonen, welzijn, gemeentewerken), corporaties, welzijnsinstellingen, politie, e.d. om zorg te dragen voor de woonomgeving en leefbaarheid in de buurt.

Er zijn vele manieren waarop gemeenten de sociale samenhang en leefbaarheid kunnen bevorderen. Zorgen voor aantrekkelijke plekken waar burgers elkaar kunnen ontmoeten is daar een voorbeeld van. Een wijkcentrum waar verschillende zorg- en welzijnsfuncties worden gecombineerd, maakt het mogelijk dat groepen elkaar regelmatig tegenkomen. Ook sport kan bij het bereiken van de doelstellingen op dit terrein een belangrijke rol spelen. Belangrijk uitgangspunt is dat het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid niet alleen een taak is van de door de gemeente gesubsidieerde professionele instellingen maar ook en vooral door de inzet van de naaste omgeving.

Leefbaarheid wordt deels subjectief ervaren maar is deels ook objectief meetbaar. Onderdelen van het begrip leefbaarheid komen voor bij vrijwel alle beleidsterreinen. Of een bepaald aspect als leefbaar wordt ervaren hangt doorgaans ook van de doelgroep af waartoe men behoort. Tegen de achtergrond van de verschraving van het voorzieningenniveau in de kleine kernen – een objectief meetbaar aspect – is het opzetten van servicewinkels – het handhaven van een servicefunctie – door middel van clustering van private en publieke diensten – van belang.

Cultuurbehoud- en ontwikkeling is een uiterst belangrijk thema met het oog op leefbaarheid en vitaliteit van kleine kernen. Een ontwikkeling is de vorming van een basisbibliotheek. Naast samenwerking met bibliotheken in e.d. bibliotheek, is het versterken van de samenwerking met andere instellingen en sectoren een belangrijk speerpunt voor de komende jaren.

Medio 2004 is de nota Speelruimten 1998 – 2008 geëvalueerd. Op dat moment beschikte de gemeente over 41 speel- en ontmoetingsplaatsen voor verschillende doelgroepen tot 18/20 jaar. In de evaluatie zijn aanbevelingen gedaan voor handhaving of aanleg van een aantal speelplaatsen.

In het kader van de wet op de jeugdzorg is er een nadrukkelijker regierol van de gemeente op het terrein van preventieve lichte hulpverlening. Dit betekent onder meer dat de gemeente verantwoordelijk is voor een goede aansluiting (preventief) jeugdbeleid-jeugdzorg.

- *Zorg*

Het aantal ouderen neemt de komende jaren fors toe. Dit gaat gepaard met een toenemende behoefte om zelfstandig te blijven wonen. Wanneer mensen ouder worden wordt het sociale netwerk kleiner. Een deel van de ouderen trekt zich terug en komt nauwelijks nog onder de mensen. Een grote groep heeft ondanks een krimpend sociaal netwerk echter nog steeds behoefte aan gezelschap en contact. Om bij deze groep vereenzaming tegen te gaan, is het onder meer van belang dat er voldoende ruimte is voor ontmoeting, een plek waar men elkaar kan ontmoeten en samen activiteiten kan ontplooiën. Vanzelfsprekend zijn dergelijke ruimten ook voor mensen met een groter sociaal netwerk van belang. De behoefte om zelfstandig te

blijven wonen brengt ook met zich mee dat essentiële voorzieningen zich binnen loopafstand bevinden.

De verzorgingstehuizen zullen op termijn waarschijnlijk verdwijnen. Deze huizen zullen in de toekomst de zorg naar de mensen thuis brengen. Om de zorg efficiënt naar mensen thuis te brengen, zullen de woningen bij elkaar in de buurt moeten liggen (woonzorgzones).

Op het gebied van gezondheidszorg geldt dat waar mogelijk gezondheidscentra zullen ontstaan, veelal uit praktische overwegingen (financieel en ruimtelijk). De AWBZ wordt versmald. Er wordt een scheiding aangebracht tussen zorg intramuraal (blijft AWBZ) en extramuraal (in de toekomst meer en meer naar de gemeente).

- Sport

De behoefte om op zelfgekozen tijdstippen en in minder verplichte vormen aan sport te doen neemt toe. Dit wordt ook zichtbaar door de steeds grotere groep mensen die hardlopen, skaten, fietsen, wandelen etc. Er wordt op wisselende tijden gesport en er vindt, mede door de vergrijzing en flexibele werktijden, meer sport overdag plaats. Door de grotere behoefte aan kwaliteit en service van de sportbeoefenaar zullen ook hogere eisen aan de lokale sportvoorzieningen worden gesteld.

- Gebouwenbeheer

Een in het oog springende trend is publiek-private samenwerking. Samenwerking met externe partijen kan een krachtig instrument zijn om accommodaties te realiseren en in stand te houden. Hierbij wordt een dienst afgenomen in plaats van producten zoals bij traditioneel aanbesteden het geval is. Doel is meer kwaliteit voor hetzelfde geld te krijgen. Vanuit inhoudelijk, financieel en juridisch oogpunt zijn deze processen complex. In de verdere optimalisering van het accommodatiebeleid kunnen ze evenwel een belangrijke rol spelen.

Hoofdstuk 3 Vraag en aanbod

3.1. Bouwtechnische staat

Inzicht in de bouwtechnische staat van accommodaties is van essentieel belang. Hoe meer nieuwbouw er moet worden gepleegd, hoe groter de mogelijkheid om de gewenste situatie te creëren. Daartegenover staat dat er dan fors geïnvesteerd zal moeten worden. In situaties waar vervanging (nog) niet aan de orde is zal vooral gebruikt worden gemaakt van natuurlijke momenten om naar de gewenste situatie toe te werken. Voordeel daarvan is dat investeringen kunnen worden gefaseerd.

Geïventariseerd is de staat van onderhoud van de accommodaties in relatie tot te plegen onderhoudsinvesteringen*. De uitkomst daarvan is dat er maar weinig welzijnsaccommodaties voor sloop of verkoop in aanmerking komen.

Gelet op te plegen investeringen komt voor sloop wijkgebouw de Zwaluw in aanmerking (waartoe al is besloten) en voor verkoop op korte termijn Jailhouse en het Diekhuus. Verkoop van het Diekhuus is overigens een traject dat al enige tijd loopt waarbij bepaald is dat de huidige sociaal-culturele functie moet blijven gehandhaafd. Op de langere termijn komen voor

verkoop in aanmerking: kinderdagverblijf 't Harlekijntje, de gymzaal aan de Molenlaan, de panden Kerkstraat 7 en 9 die in gebruik zijn bij de muziekschool en de fotoclub, en de Sjem. Het wijkcentrum in Stad ('t Trefpunt) is gedateerd en vraagt om een renovatie. Voor aanpassing van de technische installaties en revisie/verbetering van de lift in het Dorpshuis in Nieuwe-Tonge zijn in het bestedingsplan 2007 investeringen opgenomen.

3.2. *Beheersvormen*

De gemeente beheert maar een beperkt deel van de accommodaties. Het merendeel is in beheer bij stichtingen waarbij verschillende beheersvormen voorkomen. Zo zijn er stichtingen die belast zijn met het beheer van uitsluitend het gebouw en een stichting die verantwoordelijk is voor wat er in het gebouw aan activiteiten plaatsvindt; stichtingen die zelf een pand of deel daarvan huren; stichtingen die belast zijn met het beheer van een heel gebouw en delen daarvan ook commercieel verhuren en een stichting die zelf over een eigen gebouw beschikt en dat gebouw ook beschikbaar stelt voor commercieel gebruik. Deze verschillen werken door in de subsidieverhouding van de diverse stichtingen met de gemeente.

3.3. *Eigendom*

Niet alle accommodaties die voor welzijnsactiviteiten worden gebruikt zijn eigendom van de gemeente. Niet in eigendom zijn wijkgebouw de Zwaluw en het wijkcentrum aan de Doetinchemsestraat. Bij de scholen ligt het juridisch eigendom bij de gemeente en het economisch eigendom bij de schoolbesturen.

3.4. *Gebruik en behoefte*

Inzicht in het huidige bezoek en bezetting van voorzieningen, maakt dat er al een behoorlijk richtinggevende uitspraak kan worden gedaan.

De leeftijdsgroep 0 t/m 19 jaar stijgt in de periode van 2005 tot 2025 van een kleine 4400 in 2006 naar een ruime 4700 in 2011, om daarna weer te dalen en uiteindelijk uit te komen op 4250 in 2025. Het aantal inwoners in de leeftijdscategorie 30 tot 55 jaar neemt in de periode tot 2015 met c.a 500 toe en daalt daarna gestaag. Het aantal 55+-ers neemt in de periode tot 2025 met gemiddeld 44% toe. Deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor de ruimtebehoefte van opvang, het basis-, voortgezet- en gymnastiekonderwijs, speelruimten en overige recreatieve voorzieningen

* Bron: Inventarisatie afdeling Grondgebied, januari 2006.

Kinderopvang, vóór-, tussen- en naschoolse opvang, peuterspeelzalen

Het aantal peuters van 0 t/m 4 jaar neemt tot 2012 met ca. 100 toe om vervolgens geleidelijk te dalen. Het huidig aantal (1031) wordt bereikt in 2019 waarna het verder daalt tot 923 in 2025.

De vijf peuterspeelzalen die door de Stichting Companen worden geëxploiteerd, bieden opvangfaciliteiten voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar. Bezettingsgraad in 2005: 91%. De mogelijke

vestiging van een peuterspeelzaal in de Westplaat is voor de stichting een aandachtspunt. De Stichting Kinderopvangvoorzieningen biedt opvang aan voor kinderen van 3 maanden tot 12 jaar. De huidige voorziening voor buitenschoolseopvang voldoet niet aan de wettelijke eisen die straks gaan gelden.

*Primair- en voortgezet onderwijs**

Het aantal leerlingen van de gemeentelijke scholen voor basisonderwijs (4 – 12 jaar) stijgt van

---

* Bron: Pronexus: Leerlingenprognose en ruimtebehoefte Basis- en Voortgezet onderwijs, april 2006.

1773 in 2006 naar 1889 in 2011 en neemt daarna af tot 1702 in 2025. De ruimtebehoefte houdt hiermee gelijke tred en neemt toe van 79 lokalen in 2006 tot 84 in de jaren 2010 en 2011 om vervolgens af te nemen tot 75 lokalen in 2025.

De grotere ruimtebehoefte speelt bij de Bosseschool (+ 2), Groen van Prinstererschool (+ 2) en Den Tuun (+ 1).

Het aantal leerlingen van de drie gemeentelijke scholen voor het voortgezet onderwijs stijgt in de periode tot 2016 van 2690 in 2006 naar 2979 in 2016. Daarna neemt het aantal licht af om uiteindelijk uit te komen op 2773 leerlingen in 2025. De ruimtebehoefte ontwikkelt zich conform. Ten opzichte van de huidige situatie is er in 2016 behoefte aan 2100 extra m². Daarna neemt die behoefte weer af.

Ruimtebehoefte voortgezet onderwijs (in m²)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2016	2021	2025
2690	2751	2794	2838	2847	2895	2979	2892	2773
21003	21437	21727	22053	22144	22506	23143	22501	21622

Gymnastiek

Afhankelijk van de vraag van scholen wordt de bestaande capaciteit ingeroosterd. Door het afschaffen van het schoolzwemmen, de gebruiksproblemen die aan het licht zijn gekomen bij de ingebruikname van de nieuwbouw van de Regionale Scholengemeenschap G-O en de groei van scholen staat de capaciteit momenteel al onder druk. Gelet op de stijgende leerlingenaantallen zal de druk de komende jaren verder toenemen. Al op dit moment is de vraag actueel of en waar uitbreiding noodzakelijk en mogelijk is.

Speelvoorzieningen

Speelruimteplanning is maatwerk dat in sterke mate afhankelijk is van de plaatselijke situatie. Vandaar dat er nauwelijks een scherpe landelijke normering voor het aantal benodigde speelplekken per aantal kinderen of jongeren is te geven. Afhankelijk van de veiligheid van de woonomgeving en de aantrekkelijkheid van de speelplek is de actieradius van kinderen tot zes jaar zo'n 100 meter, van de basisschoolkinderen zo'n 400 meter en van jongeren zo'n kilometer. Voor het beleidsplan Speelruimten 1998 – 2008 is als norm aangehouden 1 speelplek per 125 kinderen. Het aantal jongeren tot 20 jaar neemt de komende jaren toe en bereikt z'n hoogtepunt in de jaren 2012/2013. De toename is het grootst bij de jongeren tot 4 jaar en die in de leeftijdscategorie van 10 tot en met 14 jaar. In de opzet voor de Westplaat zijn speelvoorzieningen opgenomen.

Sport

Onderzoek heeft aangetoond dat de capaciteit van de overdekte sportaccommodaties waarvan verenigingen in de avonden gebruik maken, toereikend is om aan de huidige en toekomstige vraag te voldoen. Zeker nu verenigingen ook gebruik kunnen gaan maken van de zalen van de regionale scholengemeenschap (RGO). Overdag hebben de zalen een bezettingsgraad tussen de 95 en 98%. Mogelijkheden om de verwachte groei op te vangen ontbreken daardoor volledig.

Wijkcentra

Een globale inventarisatie, gebaseerd op cijfers uit 2005, toont aan dat het Diekhuus en het wijkcentrum aan de Doetichemsestraat een lage bezettingsgraad hebben. Mede in aanmerking nemend dat het huidig wijkcentrum de Zwaluw (278m²) wordt vervangen door een qua capaciteit aanmerkelijk groter centrum (621m²), lijkt er voorsnog voldoende ruimte

aanwezig om een toename van activiteiten onderdak te kunnen bieden. Ook als rekening wordt gehouden met incurante dagdelen.

Met de kanttekening dat het hier cijfers uit 2005 betreft, biedt de kleine zaal in het wijkcentrum aan de Doetichemsestraat volop mogelijkheden wat ook geldt voor het Diekhuus waar voornamelijk zaal 8 goed bezet is. In 2005 werd meer dan de helft van het aantal uren in het Diekhuus afgenomen door de muziekschool.

Vrije tijd

Het aantal jongeren/jongvolwassenen in de leeftijdscategorie 15 – 29 jaar neemt in de periode tot 2012 met ruim 700 toe. Het huidig voorzieningenaanbod wordt als ondermaats ervaren. Er is behoefte aan eigen plekken zoals een poppodium, een jongerensoos en een bioscoop. Als gevolg van de toename van het aantal jongeren zal de vraag naar deze voorzieningen toenemen. Gestart is met een behoefteonderzoek onder jongeren door middel van een enquête die uitgezet is bij de jongeren.

De voornaamste bevindingen uit de gemeentelijke waarneming:

- De welzijnsaccommodaties staan er in het algemeen redelijk bij. Veel investeringen vragen het wijkcentrum in Stad, het Diekhuus en Jailhouse.
- Voor kinderen tot 2,5 jaar zijn de kinderopvangmogelijkheden beperkt. Er is geen capaciteit om aan toename van de vraag te kunnen voldoen.
- De mogelijkheden voor buitenschoolse opvang zijn beperkt.
- Voor drie scholen voor primair onderwijs en bij de scholen voor voortgezet onderwijs dient op basis van leerlingenprognoses actie te worden ondernomen op het gebied van huisvesting.
- De capaciteit van de binnensportaccommodaties staat overdag onder grote druk. Voor de avonduren speelt dit probleem nog niet.
- De wijkcentra kennen een lage bezettingsgraad. De centra bieden nog volop mogelijkheden om activiteiten in te passen.
- Een deel van de jongeren ervaart het voorzieningenaanbod als ondermaats.

Hoofdstuk 4 Met beleid naar de toekomst

De gemeente Middelharnis wil een gemeente zijn en blijven waarin het goed wonen, werken en recreëren is. Het belang van de kernen als basis voor bewoners, als de plek waar zij zich veilig voelen en actief kunnen zijn, staat buiten kijf. De sociale activiteiten in de kernen vormen de spil van de sociale samenhang in Middelharnis. Het verenigingsleven en vrijwilligerswerk zijn binnen de kernen sterk ontwikkeld. Dat is het fundament van de sociale samenhang in de gemeente Middelharnis. Door voorzieningen en organisaties zoveel mogelijk op kern / buurtniveau te houden sluit de gemeente aan bij de belevingswereld van de inwoners. Tegelijkertijd is duidelijk dat de schaal van de kernen Nieuwe-Tonge en Stad aan 't Ha-

ringvliet voor wat betreft het voorzieningenniveau beperkingen met zich mee brengt maar anderzijds, gelet op de geografische afstanden, een bepaald voorzieningniveau daar op z'n plaats is.

Op basis van de informatie uit de vorige hoofdstukken kunnen enkele aanleidingen worden benoemd die noodzaken tot veranderingen in het accommodatiebeleid.

De prognose van de bevolkingscijfers laat zien dat de bevolkingssamenstelling de komende jaren wijzigt. Dit wordt met name veroorzaakt door een toename van het aantal jongeren tot

2013 en de vergrijzing waardoor het aantal 55+-ers fors toeneemt. De veranderingen zijn het grootst in de kern Middelharnis.

Het aantal basisschoolleerlingen zal de komende jaren stijgen met gevolgen voor het accommodatiebeleid: onderwijshuisvesting, gymnastiekvoorzieningen, speelruimtebeleid, enzovoort. De toename van het aantal ouderen heeft gevolgen voor de activiteitenbehoefte en daardoor voor het gebruik van en de vraag naar accommodaties. Dit vraagt om aanpassingen in het voorzieningenniveau, zowel op het gebied van wonen en zorg als op het gebied van vrije tijdsbesteding.

De onderhoudsstaat van de gebouwen is redelijk en geeft nauwelijks aanleiding tot te maken keuzes. Er is geen aanleiding om zaken ingrijpend te wijzigen. Het is zaak daar kansen te benutten waar zich die voordoen of waar de noodzaak zich aandient.

Wel zijn er wensen voor nieuwe voorzieningen die nu niet aanwezig zijn. Zo pleiten jongeren voor een poppodium, een bioscoop en een soos.

Het realiseren van een open jongerencentrum is een al lang bestaande wens. Het daadwerkelijk realiseren van een dergelijk centrum is één van de doelstellingen van het huidig college- en raadsprogramma. Een doelstelling is ook om het planologisch mogelijk te maken de vestiging van een discotheek te realiseren.

4.1. Uitgangspunten

Deze nota is vooral bedoeld om de hoofdlijnen van het beleid aan te geven, wat onverlet laat dat op basis van bevindingen een aantal concrete aanbevelingen kan worden gedaan. Wat tot nu toe ontbreekt is een kader waaraan te nemen maatregelen kunnen worden getoetst. Dit in aanmerking nemend en kijkend naar de doelstelling van de nota is het passend de volgende uitgangspunten te benoemen waaraan het beleid in de toekomst moet voldoen.

1. Accommodaties zijn evenwichtig gespreid over de gemeente

Belangrijk uitgangspunt is dat ingezet moet blijven worden op een evenwichtige spreiding van accommodaties over de gemeente. Daarnaast wordt gestreefd naar flexibiliteit van voorzieningen in kernen en buurten, gebaseerd op kennis van een kern of buurt en de behoefte en de noodzakelijkheid van een voorziening.

Primaire invalshoek voor de spreiding van accommodaties is de territoriale benadering. Planologisch en cultureel samenhangende deelgebieden zijn een voor de hand liggend draagvlak vooral als het gaat om accommodaties voor sociaal-culturele activiteiten.

Landelijk wordt een schaal van 4.000 tot 7.000 inwoners als voldoende draagvlak gezien voor een wijkcentrum of een buurthuis. Als het gaat om een multifunctioneel centrum wordt doorgaans een wat groter draagvlak van 12.000 á 16.000 inwoners als voldoende gezien. Waar het gaat om accommodaties voor specifieke doelgroepen als jongeren en ouderen is een andere norm gerechtvaardigd.

2. Accommodaties zijn toegankelijk voor alle bewoners

Accommodaties zijn er voor alle inwoners van Middelharnis (betaalbaarheid, bereikbaarheid, laagdrempelig).

3. Accommodaties zijn multifunctioneel en geclusterd, tenzij het specifieke gebruik zich daartegen verzet

Clustering van voorzieningen en multifunctioneel gebruik van accommodaties bevorderen de leefbaarheid en sociale cohesie en kunnen schaal- en kostenvoordelen opleveren. Door

clustering kan flexibeler worden ingespeeld op een veranderende bevolkingssamenstelling. Geclusterde voorzieningen nodigen uit tot samenwerking en ontmoeting. Er ontstaat extra draagvlak voor de afzonderlijke voorzieningen; daaronder kunnen ook commerciële voorzieningen vallen. Dit biedt meer kansen voor publiek-private samenwerking. Het is niet zo dat dit in de gehele gemeente op dezelfde wijze moet plaatsvinden. Maatwerk is vereist waarbij zoveel mogelijk wordt aangehaakt bij bestaande initiatieven. Voorzieningen die wijkgericht werken, worden bij voorkeur onder één dak ondergebracht.

4. Accommodaties moeten een duurzame, gezonde exploitatie hebben

Eén van de doelstellingen van het college is de exploitatie van de dorpshuizen te optimaliseren. Accommodaties moeten een duurzame gezonde exploitatie hebben. Dit voorkomt kapitaalvernietiging als het gaat om onderhoud en zorgt voor duurzame ruimte voor burgers voor de gewenste activiteiten.

5. De gemeente krijgt een sturende, voorwaarden scheppende rol

De welzijnsaccommodaties zijn deels (voor een belangrijk deel) eigendom van de gemeente en deels eigendom van de woningcorporaties. Binnen de gemeente zijn nu meerdere afdelingen verantwoordelijk voor zaken als verhuur en onderhoud. Daardoor is niet altijd even duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is en is er geen eenduidig accommodatiebeleid. Het huidige beleid gaat er vanuit dat de gemeente allerlei zaken regelt en te weinig van het eigen initiatief en dus ook het belang van maatschappelijke organisaties.

Zaken als beheer en verhuur van accommodaties zijn geen kerntaak van de gemeente. De gemeente moet vooral regisseur van het lokaal sociaal beleid, en in het verlengde daarvan, ook regisseur van het accommodatiebeleid zijn. In die rol bepaalt zij de richting, zorgt voor randvoorwaarden en brengt samenwerking tot stand.

Was het tot nu toe gebruikelijk dat wij ook zelf accommodaties realiseerden, in de toekomst zullen wij meer en meer partners zoeken die in staat zijn de benodigde accommodaties te realiseren. In de totstandkoming daarvan vervullen wij primair een voorwaardenscheppende en initiërende rol. Bijvoorbeeld door een helder gronduitgifte- en vestigingsbeleid, het stellen van inhoudelijke randvoorwaarden en door partijen uit te nodigen tot het (mede) realiseren van voorzieningen.

Voor zover belanghebbende groepen of private partijen daartoe niet in staat zijn, zorgt de gemeente in de voorwaardenscheppende sfeer voor voldoende en kwalitatief goede accommodaties voor maatschappelijke activiteiten, evenwichtig over de gemeente verspreid. Wij kijken daarbij naar het aanwezige aanbod. Wij zullen dan ook in eerste instantie verwijzen naar ruimte in reeds aanwezige accommodaties. Indien er geen ruimte voorhanden is en het gaat om een meer duurzame wens kan realisatie van een accommodatie worden overwogen.

Voor het beheer en exploitatie van de accommodaties zijn wij van mening dat het particulier initiatief hierbij een eigenstandige rol speelt binnen de door de gemeente te stellen randvoorwaarden. In deze visie past dat de gemeente zich niet bemoeit met de bedrijfsvoering, slechts inhoudelijke randvoorwaarden stelt en weinig beperkende voorwaarden oplegt aan de beheersstichting zodat deze in staat wordt gesteld een gezonde exploitatie te realiseren.

Een subsidiebeleid dat hierbij zou aansluiten is een situatie waarin de gemeente als er zich geen particulier aandient, zorgdraagt voor de realisering en het groot planmatig onderhoud

van de accommodaties en de beheersstichting voor de exploitatie (het beheer, de verhuur, de schoonmaak, klein onderhoud, verzekeringen, belastingen, enzovoort) binnen de inhoudelijke randvoorwaarden zoals door de gemeente gesteld.

4.2. Conclusies en aanbevelingen

Op basis van deze uitgangspunten en kijkend naar de bevindingen worden de volgende conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan:

1. De onderhoudsbehoefte van de onderzochte gebouwen is beperkt. Alleen het Trefpunt in Stad, het Diekhuus en Jailhouse moeten worden gerenoveerd. Ten aanzien van het Diekhuus is besloten dat te verkopen. De renovatiekosten van het Trefpunt en Jailhouse moeten inzichtelijk worden gemaakt. Hierbij moet de vraag betrokken worden of de functie van Jailhouse – bij handhaving - kan worden verbreed. Dit gelet op het ontbreken van voorzieningen in de Westplaat en de nu al aanwezige behoefte aan uitbreiding van het aantal peuterspeelzalen. Gelet op de ontwikkelingen is het niet onlogisch om de mogelijkheid te onderzoeken daar een extra opvangvoorziening te creëren.
2. In de kleine kernen is het voorzieningenniveau voor nu en de toekomst toereikend, mede gelet op de realisatie in elke kern van een servicepunt. Een aandachtspunt is het Trefpunt in Stad dat moet worden gerenoveerd.
3. In de grote kernen speelt een aantal actuele problemen die met het oog op de toename van het aantal jongeren en, op dit moment in mindere mate, van het aantal ouderen, snel om een oplossing vragen. Concreet spelen problemen, dan wel zitten die er aan te komen, op het gebied van peuteropvang, onderwijshuisvesting en overdekte sportaccommodaties (overdag).
4. Kijkend naar de aanwezige overcapaciteit in de bestaande wijkcentra, is er op voorhand geen aanleiding het aantal wijkcentra uit te breiden. Het verdient aanbeveling het gehouden onderzoek te herhalen – de cijfers dateren uit 2005 - en te verbreden - het nieuwe centrum de Zwaluw is niet in het onderzoek betrokken – en daarbij mogelijkheden en beperkingen te betrekken. Tevens verdient het aanbeveling parallel daaraan een tevredenheids- en behoefte onderzoek te doen onder instellingen, clubs en verenigingen.
5. Zowel het aantal jongeren als ouderen neemt de komende jaren fors toe. Dit speelt vooral in de kern Middelharnis. Voor de eerstkomende jaren bieden de wijkcentra en overdekte sportaccommodaties (in de avonduren) voldoende mogelijkheden om aan een grotere vraag te voldoen. Voor het antwoord op de vraag of dat ook voor de langere termijn geldt, is inzicht nodig in het percentage jongeren en ouderen dat aan activiteiten deelneemt. Dit vraagt nader onderzoek.
6. De groei van het aantal jongeren speelt in een tijdsbestek van zeven, acht jaar. Daarna neemt het aantal jongeren af. Dit rechtvaardigt de vraag of voor bepaalde voorzieningen niet volstaan kan worden met een tijdelijke oplossing in plaats van een dure permanente voorziening, waarmee op termijn leegstand wordt gecreëerd. Anders wordt het indien die voorziening een multi-functioneel karakter krijgt.

7. In aansluiting daarop moet worden onderzocht in hoeverre het mogelijk is wensen die er zijn in te passen in bestaande accommodaties. Ook bij nieuwe activiteiten wordt primair gekeken naar de inpasbaarheid in bestaande accommodaties. Tevens kan nu al gekeken worden naar de mogelijkheid bestaande activiteiten te clusteren. Zo kan de haalbaarheid onderzocht worden van het onderbrengen van activiteiten die nu plaatsvinden in Kerstraat 7 en 9 in de wijkcentra's. Indien dit kan worden gerealiseerd komen de panden vrij voor verkoop.
8. De schaal van Middelharnis rechtvaardigt één multi-functioneel centrum. Dit is aanwezig in de vorm van de Staver. Er wordt aan gewerkt om verbreding van activiteiten binnen het bestemmingsplan passend te laten zijn. Bij een onderzoek naar de mogelijkheid gewenste activiteiten in bestaande accommodaties in te passen, moeten de mogelijkheden die de Staver daarbij (straks) biedt worden betrokken.
9. In de grote kernen kan het service- of zorgloket in de wijkcentra worden ondergebracht. Nader onderzoek is nodig naar de wijze waarop de buurten in deze kernen zich gaan ontwikkelen, om antwoord te kunnen geven op de vraag of volstaan kan worden met de wijkcentra of dat voorzieningen op buurtniveau noodzakelijk zijn.
10. De toename van het aantal jongeren en ouderen moet adequaat worden vertaald in het jeugd- en ouderenbeleid.
11. De huidige nota Speelruimtebeleid loopt in 2008 af. Kijkend naar de groei van het aantal jongeren – met een piek in 2013 - is het zaak tijdig over een beleidsnotitie voor de daaropvolgende periode te beschikken.
12. Beheer en verhuur van accommodaties zijn geen kerntaak van de gemeente. De mogelijkheid om deze taken buiten de gemeentelijke organisatie onder te brengen, moet worden onderzocht. In samenhang daarmee: er is behoefte aan een eenduidige beheersvorm met daaraan gekoppeld een eenduidige subsidiesystematiek.
13. De overdekte sportaccommodaties hebben in de avonduren voorlopig voldoende capaciteit om aan de vraag te voldoen. Overdag is dit niet het geval. Over deze problematiek wordt u separaat geadviseerd. Dit geldt ook voor de noodzaak de onderwijscapaciteit uit te breiden.

Bijlage 1 Bevolkingsontwikkeling periode 2006 – 2025.

Leeftijd	2006	2010	2015	2020	2025
0 – 4	1031	1112	1108	1011	923
5 – 9	1086	1151	1150	1119	1042
10 – 14	1161	1206	1210	1192	1154
15 – 19	1124	1274	1164	1136	1130
20 – 24	901	1159	1084	970	959
25 – 29	843	1127	1039	942	886
30 - 54	6326	6865	6805	6334	5786
55 – 64	2219	2499	2606	2824	2948
65 – 74	1409	1674	2054	2252	2344
74 -	1369	1510	1503	1587	1877
Totaal	17469	19577	19723	19367	19049

Bijlage 2 Overzicht gemeentelijke accommodaties per kern.*Deelgebied Middelharnis.*

Adres	Object		Beheersvorm
Pr. Marijksestr. 1	D'n Tuun	O.B.S.	Stichting
Jul. v. Stolberglaan 19 A	Bosseschool	Basisschool (pc)	Stichting
Emmalaan 26	Gr. v. Prinsteren	Basisschool (pc)	Stichting
Berkenlaan 82	Daltonschool	Basisschool	Stichting
Sportlaan 1	't Kompas	Speciaal basisonderwijs	Stichting
Hobbemastraat 4	de Wegwijzer	Bijz. spec. basisonderwijs.	Stichting
Kon. Julianaweg 57	Chr. s.gem. Pr. Maurits	Vrtgzt onderwijs	Stichting
Kon. Julianaweg 54	Reg. s.gem. G-O	Vrtgzt onderwijs	Stichting
Schoolstraat 11	Technische school	Vrtgzt onderwijs	Stichting
Kerkepad 11	Bibliotheek		Stichting
Kastanjelaan 3	ROC Albeda College	Volwasseneducatie	Gemeente
Jul. van Stolberglaan 17	De Notenkraaker	Vergaderzaal	Gemeente
Beneden Zandpad 7	't Diekhuus	Soc. cult. centrum	Stichting
Beneden Zandpad 7	De Driewieler	Peuterspeelzaal	Stichting
Doetinchemsestraat 27	wijkgebouw Doetinchemse straat	Soc. cult. centrum	Stichting
Doetinchemsestraat 27	Pippeloentje	Peuterspeelzaal	Stichting

Deelgebied Sommelsdijk

Adres	Object		Beheersvorm
Molenlaan 26	Obs J.C. van Gent	Basisschool	Stichting
Molenlaan 28	Gymnastieklokaal		Gemeente
Sperwer 7	School met de bijbel	Basisschool (pc)	Stichting
Prinsesselaan 49	De Ark	Bijz. speciaal basisonderwijs	Stichting
Langeweg 107	Groene School	Vrtgzt onderwijs	Stichting
Sperwer 5	De Kolibri	Peuterspeelzaal	Stichting
Langeweg 19B	St. Kinderopvang Vrzng.	Kinderopvang	Stichting
Sperwer 5	Wijkgebouw De Zwaluw	Wijkcentrum	Stichting
Marnix Gijssenstraat 7	Bakhuus	staat leeg	
Molenlaan 1	Harlekijn	Kinderdagverblijf	Stichting
Olympiaweg 32	De Staver	Zwembad/	Stichting
Olympiaweg 32	Het Prieel		Stichting
Kerkstraat 7	Foto- en diaclub "De Rare Kiek"		
Kerkstraat 9	Muziekschool Goeree-Overflakkee		Stichting
Kerkstraat 3 + 2 – 12	Streekmuseum		Stichting

Deelgebied Nieuwe-Tonge

Adres	Object		Beheersvorm
Anemaetstraat 2	Obs De Pannebakker	Basisschool	Stichting
Korteweegje 7	Oranje Nassauschool	Basisschool (pc)	Stichting
Kerkstraat 2	Gymnastieklokaal		Gemeente
Korteweegje 14	Ons Dorpshuis	Wijkcentrum	Stichting
Korteweegje 14	Ons Dorpshuis	Peuterspeelzaal	Stichting

Deelgebied Stad aan 't Haringvliet

Adres	Object		Beheersvorm
Molendijk 8	Obs De Molenvliet	Basisschool	Stichting
Aleijd v. Puttenstr. 1	Albert Schweitzer	Basisschool (pc)	Stichting
Oranjelaan 14	't Trefpunt	Wijkcentrum	Stichting
Oranjelaan 14	't Trefpunt	peuterspeelzaal	Stichting
K. v. Oosterw.str. 2	Gymnastieklokaal		Gemeente

Bijlage 7: beleidsnotitie de buurt aan zet***“De buurt en de kern aan zet”******Invoering van buurt- en kerngericht werken
in de gemeente Middelharnis*****Samenvatting**

Doel van het buurt- en kerngericht werken is het realiseren van een veiliger en leefbaarder woonomgeving (buurt), gericht op burgers in verschillende “buurten” in Middelharnis. Dit gebeurt in samenspraak met de burgers in de buurten, al dan niet georganiseerd in een buurtcomité of belangenvereniging. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Vergroten van de betrokkenheid van burgers bij hun buurt;
- Verbeteren dienstverlening aan de burger;
- Realiseren veiliger en leefbaarder woonomgeving.

Om dit doel en deze uitgangspunten te bereiken is in deze notitie een plan van aanpak voor het buurt- en kerngericht uitgewerkt.

Inleiding

In 2005 zijn de eerste initiatieven ontstaan bij de gemeente Middelharnis om buurt- en kerngericht te gaan werken. Aanleiding was het onverwachte succes van het buurtinitiatief “Rubensplein”. In de omgeving van het Rubensplein ondervonden de bewoners hinder van jeugd. In samenwerking met de politie heeft de gemeente een dialoog opgestart met buurtbewoners. Uiteindelijk leidde dit tot een vorm van een “buurtpreventieproject”. Dit project hield in dat een aantal vrijwilligers bereid zijn verantwoordelijkheid te dragen voor de veiligheid en leefbaarheid van de buurt.

Gelet op dit succes heeft het gemeentebestuur aan het M.T. opdracht gegeven het buurt- en kerngericht werken nader uit te werken. Deze nota is een voorstel hoe het buurt- en kerngericht werken vormgegeven zou kunnen worden.

1. Korte terugblik van het “buurt- en kerngericht werken” in Middelharnis

De start van een eerste vorm van buurt- en kerngericht werken voor Middelharnis is gelegen medio 2005. De buurt Rubensplein te Middelharnis had overlast van een aantal jongeren. In samenwerking met Woongod Flakkee en de politie is een vorm van het zogenaamde buurtpreventie project gestart. Deze positieve ervaringen zijn een impuls geworden om het buurtgericht werken verder uit te werken voor de diverse buurten en kernen in de gemeente Middelharnis.

De gemeentelijke organisatie is op dit moment nog niet zo ver dat zaken op buurtniveau adequaat kunnen worden aangepakt en opgelost. Er ontbreekt op dit moment binnen de gemeentelijke organisatie een belangrijke schakel die als coördinerende en stuwende kracht kan optreden voor met name de belangen van de buurt. Een reden te meer om ook binnen de gemeente Middelharnis na te denken op welke wijze aan het buurt- en kerngericht werken handen en voeten moet worden gegeven. In deze nota zal aandacht besteed worden hoe wij de gemeentelijke organisatie kunnen aanpassen om meer buurtgericht te gaan werken.

2 Doelstelling buurt- en kerngericht werken voor de gemeente Middelharnis

In het "RAADSPROGRAMMA GEMEENTE MIDDELHARNIS 2006-2010" wordt ook aandacht besteed aan het buurt- en kerngericht werken.

"De contacten tussen burger en bestuur zijn in 2010 zowel in kwaliteit als kwantiteit verbeterd. Als doelstelling is geformuleerd:

Burgerparticipatie bevorderen

1. Buurt- en kerngericht werken (dorps-/wijkraden en eventueel andere in te stellen overlegplatforms zoals bv. een cliëntenraad in het kader van de WMO)"

Uiteindelijk doel van het buurt- en kerngericht werken is om de participatie van de inwoners op een zodanige wijze te bevorderen, dat de belangen van de bewoners van de buurt door henzelf op een goede wijze naar voren kunnen worden gebracht, en daar waar mogelijk zelfwerkzaamheid bevordert wordt.

De al eerder genoemde pilot op het Rubensplein laat zien dat burgers graag betrokken willen worden bij het werken aan leefbaarheid en veiligheid in de buurt. Via het buurt- en kerngericht werken hopen we ook een grotere openheid van de organisatie te bewerkstelligen en een beter contact tussen de gemeente en de inwoners tot stand te brengen. De genoemde drie uitgangspunten zijn in deze notitie verder uitgewerkt.

Ook de maatschappelijke organisaties die zich voor de burger van Middelharnis inzetten, kunnen dezelfde analyses maken van leefbaarheidsvraagstukken die zich voordoen, hebben bovendien alle verantwoordelijkheid er iets aan te doen, maar desondanks is het risico reëel dat de optelsom van al deze acties nog te weinig als een bevredigende oplossing wordt ervaren door de buurtbewoners van de verschillende buurten/kernen. Uitvoering vraagt ook om lokaal maatwerk. Immers de kernen en wijken zijn niet gelijk, niet wat betreft ligging, omvang, inwoners, problematiek, activiteiten of voorzieningen. Consequentie hiervan is een aanpak die qua inhoud en intensiteit zal verschillen. Omtrent de realisatie van vitale en veilige woonkernen, staat nog de vraag open in hoeverre lokale ambities voor de verschillende woonkernen geformuleerd zou moeten gaan worden; om daar vervolgens op te gaan sturen. Door buurt- en kerngericht werken en bewonersparticipatie als uitgangspunten van interactief beleid te hanteren, wordt een krachtige en slimme impuls ontwikkeld, waarmee het gemeentebestuur meer in staat wordt gesteld te sturen op de realisering van vitale en veilige woonkernen

We leven op dit moment in een tijd dat alles meetbaar gemaakt moet kunnen worden. Het zal duidelijk zijn dat relatief abstracte begrippen als betrokkenheid, dienstverlening en leefbaarheid moeilijk meetbaar zijn. Om hier toch op de een of andere manier handen en voeten aan te geven zal één keer per twee jaar een monitor worden gehouden van het rapport "leefbaarheid en veiligheid" voor Middelharnis. Op deze wijze krijgt de gemeente inzicht in de leefbaarheid en veiligheid van de buurten in Middelharnis en kan worden geanalyseerd of het buurt- en kerngericht werken ook daadwerkelijk zijn vruchten afwerpt.

Momenteel is een enquête leefbaarheid (nul-meting) in voorbereiding. (motie PvdA). Natuurlijk is leefbaarheid en veiligheid van meer factoren afhankelijk dan alleen maar buurt- en kerngericht werken maar het geeft in ieder geval een indicatie of buurt- en kerngericht werken hieraan een bijdrage levert.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

De WMO is één van de antwoorden van de (vorige) regering op de vragen waarmee de samenleving als gevolg van demografische, sociaal-culturele en sociaal-economische ontwikkelingen de komende jaren wordt geconfronteerd. “Vergrijzing, vraagstukken van culturele integratie, individualisering en steeds minder werkenden t.o.v. het aantal afhankelijken zoals kinderen, gehandicapten, psychiatrische patiënten en ouderen, vragen om een nieuwe balans in verantwoordelijkheden, zowel tussen burgers en overheid als tussen overheden en ook tussen burgers onderling.

Ook in het regeerakkoord 2007 wordt aandacht gevraagd voor de buurt of wijk:

“.....De straat, de wijk, de buurt zijn, buiten het directe leefverband thuis en op het werk, de sociale gemeenschap waarin we dagelijks leven. De kwaliteit van die leefomgeving en de wijze waarop we daarin met elkaar omgaan, bepaalt vaak mede de wijze waarop we overigens in de samenleving staan.....”

Prestatieveld 1 van de WMO geeft de gemeenten een opdracht om de sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten te bevorderen. Er zijn vele manieren waarop gemeenten de sociale samenhang kunnen bevorderen. Zorgen voor aantrekkelijke plekken waar burgers elkaar kunnen ontmoeten is daar een voorbeeld van. Een wijkcentrum waar verschillende zorg- en welzijnsfuncties worden gecombineerd, maakt het mogelijk dat verschillende groepen elkaar regelmatig tegenkomen. Ook sport kan een belangrijke rol spelen bij het bereiken van de doestellingen op dit beleidsterrein en door de gemeente bevordert en ondersteund worden. Belangrijk uitgangpunt bij dit beleidsterrein is dat het bevorderen van de sociale samenhang en de leefbaarheid niet alleen ontstaat door de inzet van, door de gemeente gefinancierde, professionele organisaties. Ook en veelal in eerste instantie, gaat het om de inzet van de naaste omgeving, zoals familie, burens, vrijwilligers in de buurt of in kerkelijke verbanden of bijvoorbeeld de sportvereniging. Dergelijke onderlinge betrokkenheid creëert de “civil society”, meer dan welke professionele organisatie ooit zou kunnen.

3. Aanpak Buurt- en kerngericht werken voor Middelharnis

Buurt- en kerngericht werken is een kwestie van ook gewoon doen. Uitproberen waar gemeentebestuur, buurtbewoners en partners gezamenlijk kunnen optrekken om concrete verbeteringen te realiseren ten aanzien van buurt- en kerngericht werken (een meer tevreden burger), waarbij tevens door synergie efficiencywinst binnen de partnerorganisaties ontstaat. *Meer doen met minder.*

Het gaat om een interactieve invulling van beleidsprocessen; in de wetenschap dat dit een groeiproces zal zijn en in de hoop dat daardoor meer vertrouwen ontstaat tussen gemeente, partners en inwoners. De gemeente kiest tevens voor een activerend beleid, dus niet ‘men vraagt en wij draaien’.

3.1. Organisatie buurt- en kerngericht werken Middelharnis

De gemeente Middelharnis heeft als missie

"Gestreefd wordt naar een gemeente Middelharnis waar het goed wonen, werken en verblijven is, centrumgemeente op het gebied van zorg, onderwijs, detailhandel en watersport op Goeree-Overflakkee."

“Uitgangspunt hierbij is dat de diensten en producten die de gemeente Middelharnis aan haar burgers aanbiedt op een klantgerichte manier worden aangeboden, uitgaande van de hiervoor genoemde missie. Daartoe worden goede en korte communicatielijnen met de inwoners onderhouden, aan de hand van op te stellen afspraken daarover. De gemeente is inmiddels “on-line” maar zo spoedig mogelijk dient de mogelijkheid te bestaan tot interactief communiceren tussen burger en gemeente”.

Ook in de eerste proeve “Het toekomstbeeld Middelharnis 2015-2020” is het volgende streefbeeld te lezen:

“..... Het als groot gevoelde nadeel van de vergrote afstand tussen burger en bestuurder is op creatieve wijze weggenomen. Onder meer door de mensen in wijken en kernen meer zeggenschap te geven over hun eigen, directe leefomgeving. Het zo vanuit de wijken en kernen bouwen aan die ene gemeente is dan een uitdaging en geen farce....”

In het bedrijfsvoeringsconcept 2003 is aangegeven dat gestreefd wordt naar een systeem waarbij het in het gemeentehuis voor de burger duidelijk is waar hij of zij moet zijn met vragen naar en over de diensten die worden aangeboden. Een gewillig oor voor de burger is een uitgangspunt voor het functioneren van de organisatie. “Behandel de klant zoals uzelf behandeld wilt worden” zal het motto moeten zijn”.

In lijn met deze missie is voor de ambtelijke organisatie de volgende doelstelling geformuleerd:

Een klantgerichte bestuurlijke en ambtelijke organisatie, die weet waarvoor zij werkzaam is, met oog voor bestuurlijke ontwikkelingen en ontwikkelingen in de maatschappij in zijn algemeenheid en de gemeenschap van Middelharnis in het bijzonder.

Om aan deze missie concreet invulling te geven zal binnen de gemeente vanaf medio 2007 o.a. worden gestart met een Klantenbalie waarbij het uitgangspunt is dat inwoners via een centrale balie zo goed mogelijk worden geholpen.

Een andere belangrijke concrete invulling van deze missie is ook de invoering van het buurt- en kerngericht werken. Concreet houdt dit in dat wij initiatiefnemer zullen zijn voor wat betreft de voorbereiding, organisatie en nazorg van buurtbijeekkomsten.

3.2. De buurtwethouder

Elke buurt of kern wordt toegewezen aan een wethouder, naast zijn verantwoordelijkheden voortvloeiend uit de portefeuille hem toebehorend, is deze wethouder bestuurlijk verantwoordelijk voor de buurt of kern. De wethouder wordt hierin ondersteund door de in de volgende paragraaf omschreven buurtcoördinator.

3.3. De gemeentelijke buurtcoördinator

De belangrijkste taken van de gemeentelijke buurtcoördinator zijn de voorbereiding, organisatie en nazorg van buurtbijeenkomsten. Daarnaast zal de coördinator ook optreden als bemiddelaar en informatie voor stroomlijning van werk- en klachtenprocessen. Binnen de gemeentelijke organisatie heeft de coördinator de functie van stuwende kracht die opkomt voor de belangen van de verschillende buurten. Daarnaast ondersteunt en adviseert de coördinator de verschillende afdelingen bij de contacten met de verschillende buurten en buurtcomité 's. De coördinator moet ervoor zorgen dat de buurtbewoners, overige betrokken instellingen als politie en woningbouwverenigingen, gemeentelijke afdelingen en de bestuurders hun weg naar elkaar goed weten te vinden.

3.4 De buurtagenda

Het opstellen van een buurtagenda leidt tot betere afstemming van het gemeentelijk beleid en afstemming van het beleid tussen de partners. Dit komt ten goede aan de integraliteit van de dienstverlening in Stad aan 't Haringvliet. Daarnaast wordt met de opstelling van de buurtagenda de externe oriëntatie van de gemeentelijke afdelingen en samenwerkende partners versterkt.

De buurtagenda is als het ware een prestatiecontract tussen de buurt en professionals. Het is een overzicht van afspraken, producten en diensten die bewoners, partners en de gemeente het komende jaar aan de buurt levert. Sommige zaken die op de buurtagenda worden genoemd zijn handig om te weten en bedoeld om bewoners op buurtniveau te informeren. Over ander zaken kunnen bewoners meedenken of veranderingen voorstellen.

Alle partners en burgers zijn verantwoordelijk voor de eigen inbreng en conformeren zich aan de afspraken op de buurtagenda.

Om het organiseren en verwerken van de inbreng van de buurtagenda mogelijk te maken verdient het wel aanbeveling het aanbodgerichte en sectorale karakter van de gemeentelijke organisatie zodanig in te zetten dat zij meer vraaggerichte en buurtgericht werkt.

3.5. Aanpak buurt- en kerngericht werken Middelharnis

Wij gaan in ons collegeprogramma uit van de volgende buurten:

1. Middelharnis 1
2. Middelharnis 2
3. Middelharnis 3
4. Sommelsdijk 1
5. Sommelsdijk 2
6. Sommelsdijk 3
7. Stad aan 't Haringvliet (kern)
8. Nieuwe-Tonge (kern)

(N.B. aangesloten wordt bij de kiesdistricten)

Alhoewel de indeling van buurten arbitrair is, omdat dit voor iedereen verschillend wordt ervaren, blijft bovenstaande buurtindeling een praktisch uitgangspunt.

In een stappenplan wordt aangegeven hoe het buurt- en kerngericht werken er voor Middelharnis kan uitzien. In dit stappenplan wordt aan de drie genoemde uitgangspunten op de volgende wijze invulling gegeven:

- *Het vergroten van de betrokkenheid van burgers bij hun buurt.*

Dit uitgangspunt wordt gerealiseerd door het houden van buurtavonden en door tijdens

deze avonden in gesprek te gaan met de buurtbewoners over de problemen in hun buurt. Samen wordt met de burgers gekomen tot een op de buurt- of kern gerichte aanpak van de problematiek.

- Het verbeteren van de dienstverlening

Dit punt wordt bereikt door duidelijke en heldere afspraken te maken met de buurtbewoners over wat wel, niet en wanneer uitgevoerd kan/zal worden. Tevens geven wij in dit kader aan dat inwoners voor kleine beheersmatige (losse stoeptegels etc.) altijd direct – via de buurtcoördinator - terecht kunnen bij de afdeling Grondgebied. De afdeling moet er dan voor zorgen dat binnen een korte termijn afspraken worden gemaakt over de te nemen acties. Indien deze acties niet binnen de gestelde termijnen kunnen worden nagekomen zal dit door de afdeling moeten worden teruggekoppeld met de buurtcoördinator.

- Realiseren leefbaarheid van de buurt:

Het is lastig om dit uitgangspunt helder te concretiseren omdat dit voor iedere inwoner van onze gemeente weer anders wordt ervaren. Wij gaan er echter van uit dat door het houden van buurtbijeenkomsten en het uitvoeren van zaken die tijdens deze buurtbijeenkomsten aan de orde zijn gekomen de leefbaarheid en de veiligheid in de woonomgeving wordt bevorderd. Zoals wij ook al hebben aangegeven zullen wij dit meetbaar maken door één keer per twee jaar een monitor te houden.

- Behouden van een veilige en beschermde woonomgeving:

Van belang is dat er tijdens de buurtavonden een strategie wordt ingezet om veilige wijken te behouden waarin kinderen en jongeren op een gezonde manier kunnen opgroeien. De strategie kan leiden tot gebiedsgerichte plannen om gezinnen te ondersteunen en te versterken, de betrokkenheid bij school te bevorderen en verantwoordelijk gedrag te stimuleren. Centraal staat het tegengaan van veelvoorkomend probleemgedrag bij kinderen en jongeren uit de buurt. Tegelijkertijd krijgt ook het versterken van beschermende factoren aandacht.

3.6. Samenwerking met externe partners

Alle partners hebben ten aanzien van buurt- en kerngericht werken een uiteindelijk doel: een tevreden burger / klant. Op dit moment zijn alle partners op hun eigen manier bezig met een burgers / klanten tevreden te stellen. Toch delen de betrokken partners een aantal gemeenschappelijke uitgangspunten ('shared values'):

- Vergroten van de betrokkenheid van burgers bij hun buurt;
- Verbeteren van de dienstverlening aan de burger;
- Realiseren veiliger en leefbaarder woonomgeving.

Het buurt- en kerngericht werken is als het ware een hulpstructuur waar partners hun werkzaamheden met elkaar kunnen afstemmen.

De gemeente zal een samenwerking moeten zoeken met een aantal partners. De Woningbouwverenigingen (Woongoed resp. BV Sommelsdijk), de politie, Companen en de WMO-raad i.o. dienen bij het traject betrokken te worden.

Stappenplan buurt- en kerngericht werken Middelharnis

Stap 1

Verzenden uitnodiging voor een buurtbijeenkomst in een nader te bepalen locatie in de betreffende buurt.

Toelichting:

Uitnodiging wordt voorzien van antwoordkaart waarop bewoners hun belangrijkste 5 itéms van de buurt kunnen aangegeven. Op

antwoordkaart kan tevens worden aangegeven of men tijdens de buurtbijeenkomst aanwezig zal zijn. Binnen twee weken dienen de bewoners de antwoordkaart terug te sturen naar de gemeente.

Stap 2

Aan de hand van de antwoordkaarten en de rapportages, analyses en monitoren die op de toestand van de buurten en kernen van Middelharnis betrekking hebben, zoals het veiligheidsrapport "Touwtje hangt uit de deur", Veiligheidsrapportage Rotterdam-Rijnmond, GGD-monitor, Leefbaarheidsanalyse kan een inventarisatie worden gemaakt van de kansen en bedreigingen voor de gemeente Middelharnis. Door gebruik te maken van de informatie en kennis die aanwezig is op de verschillende gemeentelijke afdelingen en overige instellingen (bijv. woningcorporatie) kan een analyse worden gemaakt van de situatie per buurt/kern. Op basis van deze analyse wordt de agenda (thema's) voor de te houden buurtschouw samengesteld..

Stap 3

Twee weken voorafgaande aan de buurtbijeenkomst wordt in de betreffende buurt een buurtschouw gehouden. Aan de hand van de buurtschouw en de demografische gegevens van de wijk kan een buurtprofiel worden opgesteld

Toelichting:

De buurtschouw richt zich alleen op de situatie in de betreffende buurt en wordt ingevuld aan de hand van hoe bewoners en de wijkprofessionals de buurt beleven. Aan de hand van verschillende thema's (stap 2) wordt duidelijk hoe bewoners en wijkprofessionals over hun buurt oordelen resp. beleven. Bijvoorbeeld aan de hand van de kenmerken van de gebouwde omgeving. Hoe scoort de buurt als het gaat om bijvoorbeeld de kwaliteit van de woningen, groen of voorzieningen? Het college voert de regie en coördineert de verschillende buurtschouwen.

Op basis van de ervaringen van de buurtschouw wordt nu de definitieve agenda voor de buurtbijeenkomst opgesteld.

Stap 4

Buurtbijeenkomst in een nader te bepalen locatie in de buurt

Toelichting:

- Burgemeester opent, namens gehele college, de buurtbijeenkomst.
- Er wordt een korte video-impressie gegeven van de buurt.
- Verantwoordelijk wethouder voor de buurt- en/of kern schetst, op basis van het buurtprofiel in het kort een beeld van de buurt en geeft de agenda van de buurtavond aan.
- Verantwoordelijk portefeuillehouders geven elk vanuit hun eigen portefeuille de belangrijkste items voor de buurt aan.
- Buurtbewoners kunnen vervolgens op basis van de agenda in discussie gaan met het college. Natuurlijk kunnen ook andere punten aan de orde komen.
- De beheersmatige zaken (losse stoeptegels) zullen worden doorgegeven aan de afdeling Gebiedszaken. Afgesproken wordt dat deze, afhankelijk van de aard, binnen maximaal een maand, worden opgelost. Mocht dit niet mogelijk zijn dan zal dit worden teruggekoppeld.
- Aangegeven wordt dat deze beheersmatige zaken in het vervolg direct kunnen worden doorgegeven aan de buurtcoördinator van de gemeente Middelharnis. Het speciale telefoonnummer hiervan zal die avond op een sticker worden uitgedeeld.
- Aan het eind van de avond zal aan de buurtbewoners worden gevraagd of er mensen bereid zijn deel te nemen aan buurtpanel, buurtplatform buurtcomité. Randvoorwaarde hierbij is dat er een goede spreiding is over de gehele buurt en dat buurtbewoners een algemene interesse hebben voor hun buurt. Namen en telefoonnummers van betreffende mensen zullen worden genoteerd.
- Afgesproken wordt dat alle buurtbewoners, dus niet alleen de aanwezige buurtbewoners op de buurtavond, het verslag (actielijst) toegezonden krijgen.

Stap 5.

De buurtcoördinator maakt na elke 1ste buurt of kernbijeenkomst een overzicht van de organisatiestructuur van die buurt of kern. Hiermee wordt verder vorm gegeven aan het buurtpanel, buurtplatform of buurtcomité. (Het is aan de bewoners zelf om te bepalen hoe zij hun verband noemen en hoe zij willen participeren (participatieladder, hoofdstuk 5) De buurtcoördinator stelt hiervoor een document en dossier op per buurt of kern, dit in samenwerking met de regiegroep.

Stap 6.

Buurtcoördinator stelt in overleg met de regiegroep (betrokken afdelingen) een actielijst op en

legt deze ter besluitvorming voor aan het college van Burgemeester en Wethouders. Na vaststelling wordt de actielijst verzonden naar alle buurtbewoners.

Stap 7.

Elk half jaar houdt verantwoordelijk wethouder voor het buurt- en kerngericht werken samen met de buurtcoördinator een overleg met het buurtplatform waarbij de uitvoering van de actielijst en actuele ontwikkelingen in de buurt worden besproken. De verdere contacten tussen buurtplatform en gemeente lopen via de buurtcoördinator.

Stap 7.

Elk jaar komt het voltallige college van burgemeester en wethouders op bezoek voor een buurtbijeenkomst.

4. De gemeentelijke buurtcoördinator in de gemeentelijke organisatie

4.1 Taken en bevoegdheden van de gemeentelijke buurtcoördinator

Zoals reeds eerder is aangegeven heeft de buurtcoördinator een aantal belangrijke taken. Allereerst is de buurtcoördinator verantwoordelijk voor de voorbereiding, organisatie en nazorg van de buurtbijeenkomsten. Daarnaast moet de coördinator een stuwende kracht zijn binnen de gemeentelijke organisatie die opkomt voor de belangen van de bewoners en het buurtcomité. Een andere belangrijke taak is om betreffende afdelingen te ondersteunen en te adviseren om plannen (bijv. bestemmingsplannen, verkeersplannen, veiligheidsplannen etc) die de gemeente voor een bepaalde buurt in voorbereiding heeft met de buurt te bespreken om zo het draagvlak en dus de kwaliteit te verbeteren. Dit kan bijvoorbeeld tijdens het halfjaarlijkse overleg met de buurt. Om te zorgen dat de buurtnetwerken voldoende gevoed worden en om te voorkomen dat buurtnetwerken niet overvoerd worden, voert de buurtcoördinator tevens de regie over de agenda van de bijeenkomsten. Ook moet hij of zij er voor zorgen dat de belangenvertegenwoordigers van de verschillende buurten én de gemeentelijke afdelingen, de bestuurder én de overige spelers in het veld hun weg naar elkaar weten te vinden. Om dit te bereiken is het essentieel dat de desbetreffende functionaris een zodanige persoonlijkheid heeft dat hij of zij zaken, dwars door de gehele organisatie, gedaan kan krijgen. Dit is echter niet voldoende. De buurtcoördinator moet voldoende formele positie hebben om zaken te kunnen regelen.

Naast vorenstaande is de buurtcoördinator ook budgetbeheerder van het door ons college in het collegeprogramma opgenomen smeeroliebudget en het budget buurt- en kerngericht communiceren. Uit de eerste budgetten kunnen op een snelle wijze eenvoudige noodzakelijk acties worden bekostigd. Het tweede budget is bedoeld voor de organisatie van de buurtavonden etc.. Een en ander gebeurt natuurlijk in overleg met de verantwoordelijk portefeuillehouder. De overige bevoegdheden zullen tijdens het werkproces nog nader moeten worden uitgekristalliseerd.

4.2. Inbedding in de gemeentelijke organisatie

Zoals reeds eerder is aangegeven is de belangrijkste taak van de gemeentelijke buurtcoördinator het zijn van een stuwende kracht binnen de gemeentelijke organisatie die opkomt voor de belangen van de verschillende buurten. Omdat de gemeentelijke buurtcoördinator dwars door de gehele organisatie heen werkt zou de functie organisatorisch in principe bij alle afdelingen ondergebracht kunnen worden.

Binnen de gemeentelijke organisatie kan een stuurgroep opgericht worden die de regie voert. Deze regiegroep genaamd “Leefbaar Middelharnis”, waarvan de buurtcoördinator voorzitter is, is het klankbord en monitort de genomen en te nemen acties door de hele organisatie heen. Duidelijk is dat wijk- en buurtgericht werken gevolgen heeft voor de organisatie. De traditionele gemeentelijke organisatie is al gewijzigd als gevolg van de splitsing tussen front en backoffice (frontoffice is leidend). De invoering van buurt- en kern gericht werken brengt eenzelfde soort splitsing aan. De interne agenda’s en prioriteiten van de afdelingen zal ook grotendeels bepaald worden door de buurt- en wijk.

4.3. Bestuurlijke verantwoordelijkheid

Bij buurt- en kerngericht werken is het van essentieel belang dat het voltallig college in collegiaal bestuur de verantwoordelijkheid draagt. Om het buurt- en kerngericht werken echt tot een succes te maken moet het voltallige college dan ook altijd aanwezig zijn bij de jaarlijkse buurtbijeenkomsten. Het bestuurlijk primaat voor het buurt- en kerngericht werken ligt overigens bij de portefeuillehouder die verantwoordelijk is voor de gehele procesgang van het buurt- en kerngericht werken. Het mag duidelijk zijn dat de overige portefeuillehouders altijd aanspreekpunt zijn en verantwoordelijkheid houden voor hun eigen vakgebied.

5. Participatie en communicatie

Het buurt- en kerngericht werken stelt de burger centraal. Dit vraagt om een vraaggerichte organisatie van gemeente en partners. Participatie en communicatie zijn daarbij de belangrijkste instrumenten.

Participatieladder

Er bestaat een mechanisme dat dwars door organisaties en complexe beleidsprocessen heengaat en de belangen van de inwoners op zo’n wijze behartigt dat bewoners niet alleen consumeren, maar zelf ook in leefbaarheidsprojecten mee gaan produceren.

Een vraaggerichte benadering is niet mogelijk zonder betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid van de bewoners. Zij wonen en leven in de buurt en zijn dus als eerste belanghebbenden. Dit houdt wel in dat bewoners ook in de gelegenheid moeten worden gesteld om eigen verantwoordelijkheid te kunnen dragen. Hiervoor is het van belang dat de gemeente de speelruimte voor de burger – de mate waarin de burger invloed kan uitoefenen op de ontwikkeling van de eigen woon- en leefomgeving duidelijk aangeeft en communiceert.

Bij het buurt- en kerngericht werken wordt dan ook afgesproken wat de status is van de uitkomst van het traject. Geeft de burger een advies, beslist hij mee of wordt hij/zij geïnformeerd. Beslisdocumenten die aan de raad of college van B&W worden aangeboden, worden in de toekomst voorzien van een communicatie/participatie paragraaf waarin dit verwoord staat. Onderstaande participatieladder geeft de verschillende niveaus weer waarop communicatie en participatie kan worden ingezet. Hierbij is per niveau aangegeven welke rol de burger vervult in relatie tot de rol van de gemeente.

Trede	Rol burger	Verantwoordelijkheid burger	Zeggenschap burger	Rol gemeente
7	Initiatief nemen	Formeel vertegenwoordigerschap met buurt regelen	Beslissen	Faciliteren
6	Samenwerken	Opzetten permanente en actieve dialoog met buurt	Meebeslissen	Samenwerken

5	Meebeslissen	Organiseren overleg met buurt	Gedelegeerd (mee)beslissen	Delegeren
4	Adviseren	Informatiekanalen met buurt hebben en onderhouden	Adviseren	Laten participeren
3	Reageren	Informatie naar buurt zenden	Consulteren	Consulteren
2	Doelgroep	Informatie ontvangen en verwerken	Reageren	Open informerend
1	Geen	--	--	Gesloten autoritair

Klantgerichte communicatie

Buurt- en kerngericht werken vraagt om een klantgerichte wijze van communiceren. Vragen en wensen van burgers worden per definitie voorzien van een duidelijk antwoord waarin alle aspecten van de vraag of wens worden beantwoord. Door middel van duidelijk en eenduidig taalgebruik en open communicatie is het besluitvormingstraject voor burgers te volgen en transparant. Burgers kunnen zien hoe aan de hand van een duidelijk en complete argumentatie keuzes worden gemaakt.

Buurt en kerngericht werken biedt goede kansen voor een doelgerichte en transparante communicatie, met de bewoners van de verschillende buurten en kernen én met de betrokken partners op buurtniveau. Belangrijk bij de aftrap van het buurt- en kerngericht werken is ons vooral te richten op de kern van het meedenken, meedoen van bewoners in de buurt met gemeente en partners; het samen betrokken en verantwoordelijk zijn voor zaken die spelen in de wijk.

De nieuwe manier van buurt- en kerngericht werken en communiceren wil uitdrukkelijk niet zeggen dat de gemeente zijn verantwoordelijkheid voor het informeren van bewoners kan afschuiven via de buurtcomités. De gemeente blijft zelf verantwoordelijk voor een optimale informatievoorziening aan alle bewoners. Ook overleg met buurtbewoners over bijvoorbeeld infrastructurele plannen moet daarnaast gewoon plaats kunnen vinden.

6. Communicatie en besluitvormingsproces

In dit hoofdstuk wordt allereerst kort ingegaan op het besluitvormingsproces dat dit plan moet doorlopen. Daarna komen de interne en de externe communicatie aan de orde. Deze notitie heeft de titel meegekregen van “De buurt aan zet”. Voorgesteld wordt deze kreet in alle publicaties over het buurt- en kerngericht werken als slogan te gebruiken voor het buurt-enkerngericht werken voor Middelharnis.

6.1. Besluitvormingsproces

Omdat het buurt- en kerngericht werken niet alleen intern maar ook extern breed gedragen moet worden is deze notitie allereerst in concept vastgesteld door ons college.

De notitie is vervolgens besproken met de stichting Companen, Stichting Woongoed en BV Sommelsdijk en de politie.

6.2. Interne communicatie

De medewerkers van de gemeente Middelharnis worden onder meer via de interne nieuwsbrief en de afdelingsoverleggen geïnformeerd over de discussies over het instellen van het buurt- en kerngericht werken. Zodra besloten is om het buurt- en kerngericht werken daadwerkelijk in te voeren vindt voor de gehele organisatie een presentatie plaats. Daarin

wordt met name ingegaan op de eventuele consequenties van het buurt- en kerngericht werken voor de ambtelijke organisatie. Het is namelijk van essentieel belang dat voorafgaande aan de voorgestelde kick-off (zie bij 5.3. Externe Communicatie) de gemeentelijke organisatie zo goed mogelijk is geïnformeerd en voorbereid op (de consequenties van) het buurt- en kerngericht werken.

Het zal duidelijk zijn dat voor het welslagen van het buurt- en kerngericht werken een brede gedragenheid binnen de organisatie absolute voorwaarde moet zijn.

6.3 Externe communicatie

Al rondom de bespreking van het (ontwerp)voorstel over buurt- en kerngericht werken in ons college van Burgemeester en Wethouder en de gemeenteraad wordt begonnen met het actief communiceren: via persberichten, publicaties in de gemeentelijke informatierubriek Gemeente Nieuws en op de gemeentelijke internetsite. De inwoners worden op deze manier al voorbereid op de (mogelijke) komst van het fenomeen buurt- en kerngericht werken. Zodra de gemeenteraad een positief besluit heeft genomen over de invoering van het buurt- en kerngericht werken volgens deze notitie wordt – nadat de organisatie hiervoor gereed is en alle verantwoordelijkheden zijn ingevuld – een aparte kick-off gegeven van ‘De buurt aan zet’.

Dit gebeurt via de lokale en regionale pers, de eigen gemeentelijke media. Een en ander moet de buurtcoördinator te zijner tijd samen met de stafafdeling AOZ/Communicatie verder uitwerken.

Natuurlijk worden de inwoners vervolgens regelmatig op de hoogte gehouden over de voortgang van het buurt- en kerngericht werken in het algemeen en over de voortgang per buurt in het bijzonder (o.a. via persberichten en publicaties).

Zeker ook voorafgaand aan de diverse bijeenkomsten, waarvoor de bewoners van de betrokken buurt allemaal worden uitgenodigd (zie het stappenplan). Ook aan de ‘schouw’ door de leden van ons college zal publicitair uiteraard aandacht worden geschonken.

Zodra de eerste reeks bezoeken is afgerond en de (meeste) buurten mogelijk een eigen buurtcomité of buurtpanel hebben, kan een informatieblad ‘De buurt aan zet’ worden uitgegeven (huis-aan-huis en voor nieuwe inwoners).

Op de gemeentelijke internetsite zou een speciale rubriek moeten komen met informatie over het buurt- en kerngericht werken, algemene gegevens per buurt en doorlinkmogelijkheden naar eventuele eigen webpagina’s buurtcomités. De daadwerkelijke uitvoering vindt plaats door de buurtcoördinator in samenwerking met de medewerker Communicatie.

7. Capaciteit en financiën

Formatief is er behoefte aan 0,8 fte voor een buurtcoördinator voor alle buurten en kernen van Middelharnis. Deze heeft ondersteuning van 0,1 fte in de sfeer van voorbereiding, uitwerking en assistentie algemeen.

Op het gebied van communicatie wordt personele ondersteuning nodig geacht van 0,1 fte.

Onbekend is nog wat de indirecte kosten (m.n. overheadkosten) bedragen. De kosten verband houden met de realisering van de buurtschouwen en buurtagenda’s.

Dekkingsvoorstel €50.000,- (nieuw beleid) is opgevoerd voor het conceptactiviteitenplan 2008-2012.

Wanneer Wat Wie

B & W

- vaststelling concept nota in het college van 24april

- de formatie van een buurtcoördinator opnemen in de begroting 2008

Informerende Raad van juli 2007

- concept-nota bespreken

Nota bespreken met adviesorganen

- Nota bespreken met de woningbouwverenigingen, politie, WMO-raad i.o. en Companen

Raad november

- vaststellen nota buurt en wijkgericht werken

Start buurtgericht werken begin 2008

- aanstellen buurtcoördinator
- Pakkende kick-off met o.a. presentatie van de aanpak, data, etc.;
- Persberichten;
- Publicaties in lokale krant;
- Info via internetsite over buurt- en kerngericht werken

Voorafgaand aan elke bijeenkomst

- Huis-aan-huisbewonersbrief in betrokken buurt met aankondiging bijeenkomst en antwoordkaart;
- Persbericht;
- Info via Nieuwsbrief (intern) en GemeenteNieuws (extern);
- Publicitair aandacht aan de schouw van de buurten (pers uitnodigen)

Na elke buurtbijeenkomst

- Terugkoppeling via GemeenteNieuws.
- Verslaglegging van de bijeenkomsten
- Huis-aan-huisverspreiding verslagen betrokken buurt
- Interne terugkoppeling

Na startperiode

Informatieblad/brochure over buurt- en kerngericht werken: met buurtindeling en contactadressen (informatieblad kan in map nieuwe inwoners, die daarmee weten wie en waar hunbuurtcomité is).

- Onderzoeken of via gemeentelijke website doorlinks geplaatst kunnen worden naareigen dorps-/buurtpagina's.

Bijlage 8: Notitie buitenschoolse opvang

Notitie Buitenschoolse Opvang

1e versie 14 december 2006
2e versie 23 januari 2007

Inleiding

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen van het jaar 2006 is de Motie Aartsen/Bos aangenomen. De motie verzocht de regering de wet- en regelgeving met ingang van 1 januari 2007 zodanig aan te passen dat scholen worden verplicht voor- en naschoolse opvang te bieden tussen 7.30 en 18.30 uur of faciliteiten te bieden waarbinnen andere partijen dat doen en de randvoorwaarden hierbij aan te geven.

Inmiddels heeft deze motie na advisering van de Onderwijsraad en Centraal Plan Bureau geleid tot daadwerkelijke aanpassing van de onderwijswetgeving per 1 januari 2007 met daarin opgenomen de verplichting dat scholen, indien ouders daarom verzoeken, per 1 augustus 2007 een vorm van opvang georganiseerd moeten hebben.

De onderwijsminister heeft het bevoegd gezag van de scholen een stappenplan gepresenteerd aan de hand waarvan scholen zich kunnen voorbereiden. Gezien het feit dat de scholen zich aan het oriënteren zijn en dat van de gemeente Middelharnis verwacht wordt een standpunt in te nemen, is deze notitie geschreven. De belangrijkste informatie bron voor deze notitie is de memorie van toelichting op de wetswijziging.

Algemeen

Het Kabinet heeft de motie overgenomen omdat dit past binnen een breder perspectief van arbeidsparticipatie, emancipatie en integratie. Het toekomstbeeld dat het Kabinet voor ogen heeft is dat voorzieningen op het terrein van onderwijs, opvang, sport en cultuur goed op elkaar aansluiten. Het uitgangspunt is dat de arbeidstijden van werkende ouders en de schooltijden van hun kinderen goed op elkaar aansluiten. Nu is het voor veel werkende ouders lastig goede opvang voor hun kinderen te regelen. Werkende ouders ervaren geen aansluiting en te weinig flexibiliteit van openingstijden, grote afstanden tussen school en dagverblijf of buitenschoolse opvang en geen oplossingen voor onverwachte gebeurtenissen. De nieuwe wetgeving is een belangrijke eerste stap om tot een goede aansluiting tussen onderwijs en kinderopvang te komen. Naar verwachting zal de buitenschoolse opvang op den duur een meer gebruikelijke wijze van opvang worden.

BSO nader beschouwd

Per 1 januari 2007 hebben de scholen de verplichting voor- en naschoolse opvang te (laten) organiseren. In het vervolg van deze notitie wordt gesproken over buitenschoolse opvang (BSO). BSO bestaat uit opvang op doordeweekse dagen en kan bestaan uit voorschoolse opvang, naschoolse opvang, opvang op vrije dagen dan wel opvang tijdens de schoolvakanties of een combinatie van deze mogelijkheden. Opvang tijdens algemeen erkende feestdagen valt hier buiten. De tussenschoolse opvang tussen gemiddeld 12.00 en 13.00, bedoeld in artikel 45 van de Wet op het primair onderwijs (WPO), valt ook buiten de BSO.

Hoewel het bevoegd gezag verantwoordelijk is voor de organisatie van de BSO, zijn onderwijs en de kinderopvang gescheiden verantwoordelijkheden. BSO is nadrukkelijk geen onderwijs maar een vorm van kinderopvang dat onder de reikwijdte van de Wet kinderopvang valt. Het bevoegd gezag van de school wordt verantwoordelijk voor het regelen van de aansluiting tussen onderwijs en kinderopvang.

Uitgangspunten

Uitgangspunt is dat BSO een gezamenlijke aangelegenheid is van het bevoegd gezag en de ouders. De uitvoering start met een verzoek van een of meer ouders. Het bevoegd gezag is na een dergelijk verzoek gehouden om uitvoering te geven aan de in de wet opgelegde

verplichting. Het bevoegd gezag wordt niet verantwoordelijk voor de uitvoering van de BSO. BSO kan plaatsvinden:

1. in een geregistreerd kindercentrum, dat al dan niet binnen een schoolgebouw is gevestigd,
2. ofwel bij een gastouder, die door tussenkomst van een geregistreerd gastouderbureau, gastouderopvang aanbiedt.
3. ofwel door middel van de ouderparticipatiecrèche. Deze laatste vorm betreft een kindercentrum waar een groep ouders beurtelings hun eigen kinderen opvangt.

De ouders die een ouderparticipatiecrèche starten hoeven niet aan bepaalde opleidingseisen te voldoen; alle overige kwaliteitseisen van de Wet kinderopvang zijn echter wel van toepassing ten aanzien van deze vorm van kinderopvang. Financiering op grond van de Wet kinderopvang is uitsluitend van toepassing op geregistreerde opvang in de zin van die wet.

Er is veel ruimte gelaten voor de wijze waarop de aansluiting van school en BSO kan worden vormgegeven. Er is hier immers maatwerk nodig dat tot stand komt in overleg tussen ouders en school. Ouders betalen de kosten van de BSO. Zij kunnen hiervoor onder bepaalde voorwaarden een tegemoetkoming in de kosten krijgen via de Wet kinderopvang. Kort gezegd, draagt de rijksoverheid bij in de kosten van kinderopvang (in wettelijke termen genoemd: kinderopvangtoeslag), wanneer aan voorwaarden wordt voldaan die daarvoor gesteld worden. Het bevoegd gezag bepaalt na advies van de medezeggenschapsraad wel op welke wijze de BSO georganiseerd wordt. Het is van belang dat ouders worden geïnformeerd over de wijze waarop de BSO wordt georganiseerd. Het bevoegd gezag dient hierover informatie in de schoolgids op te nemen.

Half het jaar 2006 was het kabinet van mening dat vanwege het korte tijdsbestek niet aan de benodigde randvoorwaarden voor een goede invoering per 1 januari 2007 kon worden voldaan. Wel vond het kabinet dat scholen de tijd vanaf 1 augustus 2007 moesten benutten om zich voor te bereiden. In de periode van 1 januari 2007 tot 1 augustus 2007 hebben scholen daarom een **inspanningsverplichting** om zich voor te bereiden op de organisatie van een voorziening voor de BSO. Per 1 augustus 2007 zal aan scholen een **resultaatsverplichting** voor het zorg dragen voor het organiseren van een voorziening voor BSO worden opgelegd. De keuze voor de datum van 1 augustus 2007 hangt samen met de start van het nieuwe schooljaar. In het algemeen is het voor scholen lastig te voldoen aan een dergelijke verplichting midden in het schooljaar. In de brief van de onderwijsminister van april 2006 is het onderstaande stappenplan weergegeven.

Fase 2: 1 januari 2007 tot 1 augustus 2007	Stap	Door
	Scholen vragen ouders wat hun wensen zijn voor bso	schoolbesturen en scholen
	Scholen overleggen met ouders op welke wijze invulling wordt gegeven aan de plicht voor het regelen van aansluiting bso	idem
	Medezeggenschapsraden organiseren achterbanraadpleging onder ouders.	Medezeggenschapsraden
	Onderzoek naar mogelijkheden voor scholen voor speciaal onderwijs.	Ministerie OcnW
Fase 3: 1 vanaf augustus 2007	Stap	Door
	Schoolbesturen hebben een eigen model waarin	schoolbesturen

	de aansluiting met de buitenschoolse opvang is geregeld	en scholen

De wetswijziging heeft alleen betrekking op basisscholen. Op speciale scholen voor basisonderwijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op het primair onderwijs (in onze gemeente Het Kompas en De Wegwijzer) en scholen voor speciaal onderwijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de expertisecentra (De Ark) is deze wetswijziging niet van toepassing. Op deze scholen zitten kinderen met dusdanige beperkingen dat de reguliere kinderopvang niet altijd voldoende toegerust is om deze kinderen op te vangen. Voor deze kinderen bestaan dan ook in het algemeen veel voorzieningen, waaronder onder meer specifieke mogelijkheden voor BSO.

Verantwoordelijkheid bevoegd gezag

Vraag ouders inventariseren

De verantwoordelijkheid voor het zorgdragen voor een voorziening voor BSO op schoolniveau komt bij het bevoegd gezag te liggen. Dit wetsvoorstel heeft als doel het bevoegd gezag verantwoordelijk te maken voor de aansluiting van de schooltijden met BSO voor ouders die hier om verzoeken: de vraag van ouders is leidend. Dit recht van de ouders maakt geen onderdeel uit van het adviesrecht dat de medezeggenschapraad heeft. Het adviesrecht heeft slechts betrekking op de vaststelling of wijziging van de wijze waarop de kinderopvang wordt georganiseerd. Hoe het bevoegd gezag hier vervolgens feitelijk invulling aan gaat geven, is aan het bevoegd gezag in overleg met de ouders.

Indien een of meer ouders het bevoegd gezag van een school verzoeken om een voorziening voor de BSO te organiseren, ligt het voor de hand dat het bevoegd gezag van de school de specifieke behoeften van ouders breed inventariseert. Dit is van belang om te bepalen welk vorm van BSO de voorkeur van het merendeel van de ouders heeft. Het bevoegd gezag van de school kan deze inventarisatie zelf doen of kan dit laten uitvoeren door bijvoorbeeld een kinderopvangorganisatie¹.

Vraag koppelen aan aanbod

Vervolgens brengt het bevoegd gezag van de school het aanbod van een of meerdere kinderopvangorganisaties in de omgeving in beeld. Het aanbod zal bijvoorbeeld de tijden van opvang (openings- en sluitingstijden, wel of geen opvang in de schoolvakanties of tijdens studiedagen) bevatten. Daarna maakt het bevoegd gezag van de school afspraken met deze organisatie(s). De afspraken hebben betrekking op de tijden van opvang, zodat deze aansluiten bij de schooltijden, en het vervoer van de leerlingen naar de locatie waar de kinderopvang wordt verzorgd.

Het bevoegd gezag kan er ook voor kiezen zelf een rechtspersoon (stichting) op te richten die de uitvoering van de opvang verzorgt. In dat geval moet de stichting zich laten registreren en als een kinderopvangorganisatie en voldoen aan de eisen die de Wet kinderopvang stelt.

Kleine scholen en kernen

Voor kleine scholen kan de invoering van de motie betekenen dat ze voor weinig leerlingen aansluiting met de kinderopvang hoeven te regelen. Het ligt voor de hand dat zij samen met andere scholen afspraken maken. Er kan bijvoorbeeld gebuikt gemaakt worden van de

¹ Het merendeel van de scholen in de gemeente heeft de afgelopen periode benut om de schoolbevolking te enquêteren. De resultaten daarvan zullen in overleg met de betrokkenen worden gebundeld.

mogelijkheid van BSO via gastouderopvang op grond van de Wet kinderopvang, dat wil zeggen gastouderopvang die wordt georganiseerd via een geregistreerd gastouderbureau. Ook de geregistreeerde gastouderopvang valt onder de Wet kinderopvang, zodat de kwaliteit van deze opvangvorm gewaarborgd is. Anderzijds is het denkbaar dat vanwege beperkte vraag er geen mogelijkheden zijn om enige vorm van opvang te organiseren.

Gastouderopvang is opvang van kinderen in de woning van de gastouder of de vraagouder. De gastouder mag maximaal vier kinderen (exclusief eigen kinderen) onder zijn of haar hoede nemen. Onder de Wet kinderopvang vallen alleen gastouders die zijn aangemeld bij een geregistreerd gastouderbureau. Sinds april 2005 is onder de Wet kinderopvang een nieuwe vorm van gastouderopvang mogelijk: innovatieve gastouderopvang. Dit is een experimentele (vooralsnog tijdelijke) vorm van kinderopvang. Daarbij gaat het om gastouderopvang, waarbij de gastouder gelijktijdig maximaal zes kinderen (exclusief de eigen kinderen) kan opvangen.

Het Tijdelijke besluit innovatieve kinderopvang regelt dat gastouderopvang ook plaats kan vinden op locaties die ruimer zijn dan de locaties zoals opgenomen in de Wet kinderopvang, te weten: opvang in de gezinssituatie in de woning waar de gast- of vraagouder zijn hoofdverblijf heeft.

Indien door geen enkele ouder een verzoek wordt gedaan voor het organiseren van een voorziening voor BSO, hoeft het bevoegd gezag hier geen zorg voor te dragen.

In het algemeen organiseren scholen nu al allerlei activiteiten na schooltijd, al dan niet in het kader van een brede school. Het is wenselijk dat dit zo blijft. Deze activiteiten kunnen een goede aanvulling zijn op de BSO, waarmee een breed palet aan activiteiten kan worden georganiseerd. De invulling van de tijd na school met activiteiten in plaats van opvang kan niet als invulling gezien worden van de BSO.

De positie van ouders

Zoals gesteld heeft de motie onder andere tot doel om sluitende dagarrangementen tot stand te brengen, waardoor de werktijden van ouders beter aansluiten op de schooltijden van kinderen. Ouders hebben hier een groot belang bij en zij betalen de kosten voor de BSO. Het kabinet vindt het daarom belangrijk dat de ouders bij de keuze voor een bepaalde vorm van BSO betrokken worden. De vraag van ouders is leidend voor de invulling die het bevoegd gezag geeft aan de wijze van organiseren van een voorziening voor BSO. Daarnaast moet het bevoegd gezag er rekening mee houden dat de keuze voor de vorm van een voorziening past binnen de visie van de school.

Het kabinet wil daarom dat ouders adviesrecht krijgen via de medezeggenschapsraad. Om er voor te zorgen dat zoveel mogelijk ouders betrokken kunnen zijn bij de vaststelling of wijziging van de wijze waarop de voorziening voor BSO wordt georganiseerd, onderstreept het kabinet daarnaast de verplichting van het raadplegen van alle ouders over de wijze waarop het bevoegd gezag een voorziening voor BSO organiseert.

Op grond van artikel 12 van de WMO 1992 dient een bevoegd gezag een te nemen besluit over de vaststelling of wijziging van de wijze waarop de BSO wordt georganiseerd, voor advies aan de medezeggenschapsraad voor te leggen, en wel op een zodanig tijdstip dat het advies van wezenlijke invloed kan zijn op de besluitvorming van het bevoegd gezag. Voordat het advies door het bevoegd gezag wordt uitgebracht, wordt de medezeggenschapsraad in de gelegenheid gesteld met het bevoegd gezag overleg te voeren en nadat het advies door de

medezeggenschapsraad is uitgebracht -maar voordat het besluit is genomen door het bevoegd gezag- wordt de medezeggenschapsraad zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis gesteld van de wijze waarop gevolg is gegeven aan het uitgebrachte advies. Indien het bevoegd gezag het advies niet of niet geheel wil volgen, wordt de medezeggenschapsraad in de gelegenheid gesteld nader overleg te voeren alvorens het besluit definitief wordt genomen.

Als het bevoegd gezag een besluit heeft genomen waarover door de medezeggenschapsraad advies is uitgebracht en het bevoegd gezag volgt het advies van de medezeggenschapsraad niet of niet geheel op en de medezeggenschapsraad is van oordeel dat daardoor de belangen van de school of de belangen van de medezeggenschapsraad ernstig worden geschaad, dan kan de medezeggenschapsraad deze kwestie op grond van artikel 19, eerste lid, onderdeel c, van de WMO 1992 (Wet medezeggenschap onderwijs), voorleggen aan een onafhankelijke geschillencommissie. De in de WMO 1992 opgenomen bepalingen betreffende geschillen zijn daarop van toepassing. Individuele ouders die een andere afspraak met het bevoegd gezag van de school wensen, kunnen daarvoor contact leggen met de medezeggenschapsraad.

Overigens blijven ouders de mogelijkheid houden om zelf opvang te regelen zonder gebruik te maken van de mogelijkheden die de school biedt. Over de keuze van de opvangvoorziening die het bevoegd gezag van de school biedt, dient informatie in de schoolgids opgenomen te worden.

Op grond van artikel 14 van de WPO kunnen ouders een klacht indienen bij de klachtencommissie van de school, onder andere over gedragingen en beslissingen van het bevoegd gezag dan wel het nalaten van gedragingen en het niet nemen van beslissingen door het bevoegd gezag. Over de wijze waarop het bevoegd gezag al dan niet zorg draagt voor de organisatie van BSO kunnen ouders dus ook een klacht indienen bij de klachtencommissie van de school.

Voor ouders die gebruik maken van kinderopvang bestaan er verschillende (rechts)waarborgen. Zo kunnen ouders deelnemen aan oudercommissies. In geval van klachten over de kinderopvang staat voor hen de weg open van de Wet klachtrecht cliëntenzorgsector. In geval van een geschil kunnen ouders onder bepaalde omstandigheden ook de hulp inroepen van de Geschillencommissie kinderopvang.

Toezicht Inspectie

De Inspectie van het onderwijs toetst vanaf 1 augustus 2007 aan de hand van de schoolgids of de bevoegde gezagsorganen aan de medezeggenschapsraad advies hebben gevraagd over de wijze waarop de BSO wordt georganiseerd. In de periode tussen 1 januari 2007 en 1 augustus 2007, houdt de inspectie nog geen toezicht. In die periode kan het bevoegd gezag immers nog niet aangesproken worden op zijn verplichting om een voorziening voor BSO te organiseren indien een of meer ouders hier om verzoeken; het betreft dan nog slechts een voorbereidingsfase.

In het geval de BSO binnen het schoolgebouw plaatsvindt, is de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de kwaliteitseisen die op grond van de Wet kinderopvang aan kinderopvang worden gesteld. Het college van burgemeester en wethouders heeft de toezichthoudende taak neergelegd bij de GGD. Zij houden toezicht op de naleving van de in de Wet kinderopvang geformuleerde kwaliteitseisen.

Inzet financiële middelen

Administratieve taken

Voor de uitwerking van de motie van Aartsen/Bos zal worden bezien of en zo ja in welke mate scholen hierdoor extra tijd kwijt zijn aan administratieve taken. Hiervoor wordt een nulmeting en (na invoering van deze maatregel) een evaluatie uitgevoerd in opdracht van de Ministeries van OCW en Financiën. Besluitvorming over de eventuele effecten gebeurt op basis van deze nulmeting en evaluatie. Voor de kosten van de voorbereiding op de uitvoering van de bepalingen in de nieuwe wettelijke regelingen is eenmalig €50 miljoen beschikbaar (Regeling incidentele middelen bso voor basisscholen, Stcrt. 2006, 159).

Wet kinderopvang

Als gevolg van het wetsvoorstel zal naar verwachting het beroep op het budget van de Wet kinderopvang geleidelijk toenemen. Op de SZW-begroting is een bedrag gereserveerd van € 15 miljoen in 2007, oplopend tot €55 miljoen in 2011 en daarna verder oplopend tot een structureel bedrag, dat door het CPB is berekend op €145 miljoen.

*Gemeentelijke kosten*Huisvesting

De kosten die voortvloeien uit BSO komen voor rekening van de ouders. In die kosten zullen onder andere de kosten voor de ruimte die daarvoor moet worden ingericht, worden verdisconteerd.

Indien het bevoegd gezag er voor kiest zelf een rechtspersoon (stichting) op te richten die de uitvoering van de opvang verzorgt, zal de stichting zich moeten laten registreren als een kinderopvangorganisatie en moeten voldoen aan de eisen die de Wet kinderopvang stelt. Op het huren van ruimten zijn voor de school die een dergelijke stichting heeft opgericht, dezelfde regels van toepassing als voor elke andere kinderopvangorganisatie die onder de Wet kinderopvang valt en een lokaal zou huren van de gemeente en daar huur voor zou betalen.

Ter voorkoming van oneerlijke concurrentie, zal deze stichting tenminste de integrale kostprijs in rekening moeten brengen en de kinderopvangactiviteiten zullen op marktconforme wijze moeten worden verricht. In de huidige regelgeving is in een dergelijke verplichting nog niet voorzien.

Een zodanige verplichting zal op termijn voortvloeien uit de voorgenomen wijziging van de Mededingingswet ter invoering van regels voor ondernemingen met een bijzondere taak, overheidsondernemingen en overheidsbedrijven.

Kosten voor de huur van de ruimte zullen –hoe dan ook- altijd bij de ouders in rekening worden gebracht. De relatie gemeente-kinderopvangorganisatie en gemeente-scholen wordt door dit wetsvoorstel niet gewijzigd. De afspraken die gemeenten en scholen onderling maken over de verhuur van lokalen blijven van toepassing.

Gebruik van scholen ten behoeve van BSO

Indien het bevoegd gezag kiest voor BSO binnen het schoolgebouw zal de gemeente daarvoor toestemming moeten geven. De uitgangspunten liggen vast in de Verordening voorzieningen in de huisvesting gemeente Middelharnis (paragraaf 5.3). Beknopt komt het hierop neer dat alvorens een huurovereenkomst gesloten wordt, het bevoegd gezag toestemming voor de verhuur aan het college van burgemeester en wethouders dient te vragen.

Het college verleent de toestemming niet indien de bestemming van de te verhuren ruimte in strijd is met bepalingen daaromtrent uit de WPO of de te verhuren ruimte onmiddellijk nodig is voor een school. In principe kan onderwijsruimte die nodig is voor onderwijs niet verhuurd worden aan derden. Om de ontwikkeling van BSO niet te frustreren is het zinvol om

voorwaarden te stellen onder welke omstandigheden gebruik van onderwijsgebouwen mogelijk is.

Allereerst is van belang vast te stellen of de BSO functie wordt uitgevoerd door een geregistreerd kindercentrum. Als dat aan de orde is dat dient bepaald te worden welke ruimte noodzakelijk is en of deze permanent ingericht gaat worden voor de BSO functie. Er wordt onderscheid gemaakt in lesruimten en overigen ruimten.

Lesruimten

Volgens de huisvestingsverordening is een lesruimte een lokaal groter dan 42 m² dat geschikt is voor het huisvesten van leerlingengroep en bepalend is voor de capaciteit van een school. Indien een lesruimte voor en/of na schooltijd ingezet wordt voor BSO en tijdens de schooltijd gebruikt wordt voor het geven van les, wordt er geen beslag gelegd op onderwijsruimte c.q. capaciteit. Volstaan kan worden met toestemming en een huurovereenkomst. Indien echte de lesruimte permanent ingericht dient te worden voor BSO dan is er sprake van beslaglegging op de onderwijscapaciteit. De kosten van aanpassen zullen een onderdeel vormen van de huurovereenkomst.

Met betrekking tot gebruik van de ruimte zijn drie mogelijkheden:

1. Overcapaciteit. De ruimtebehoefte van de school is structureel lager dan de capaciteit de school. In dat geval kan overwogen worden lesruimte permanent in te zetten voor BSO. Capaciteit wordt verlaagd en formeel wordt het gebouwdeel buiten gebruik gesteld voor de onderwijsfunctie. Indien school verantwoordelijk blijft voor onderhoud en exploitatie kunnen de huurpenningen bij de school blijven. Het onderdeel groot onderhoud van huurpenningen is een gemeentelijke aangelegenheid. Indien gebouwdeel af te scheiden valt van het schoolgebouw kan afgesproken worden dat gemeente eigenaar wordt. Huurovereenkomst met de instelling die BSO verzorgd, wordt door gemeente afgesloten. Er kan zelfs sprake zijn van eigendomsoverdracht naar de BSO instelling.
2. Geen leegstand. De ruimtebehoefte en capaciteit is in evenwicht. Indien BSO wenselijk is kan dit alleen in andere ruimten of gecombineerd gebruik van lesruimten.
3. Capaciteitsprobleem. De ruimtebehoefte is structureel groter dan de capaciteit. Zie 2. In de situatie dat op termijn capaciteitsuitbreiding plaatsvindt kan overwogen worden rekening te houden van de BSO. Indien extra m² gewenst zijn komen deze voor rekening van bevoegd gezag c.q. de organisatie die de BSO verzorgd.

Voor de bepaling van over- en ondercapaciteit zijn de regels uit de huisvestingsverordening van toepassing (capaciteitsbepaling en prognose)

Overige ruimten

Binnen de school zijn ook andere ruimten die eventueel ingezet kunnen worden voor BSO. te denken valt aan gemeenschapsruimten, handenarbeidlokaal, ruimten kleiner dan 42 m² en speellokalen². Indien deze ruimte ingezet worden voor BSO wordt er niet direct beslag gelegd op lesruimten. Volstaan kan worden met toestemming en een huurovereenkomst.

Toezicht kwaliteit kinderopvang

De GGD ziet toe op de naleving van de eisen die in de Wet kinderopvang zijn neergelegd. Gemeenten ontvangen voor toezicht- en handhavingstaken op grond van de Wet kinderopvang via het Gemeentefonds jaarlijks een bedrag van €7 miljoen van het Ministerie

² Over deze variant hebben de scholen op 20 december 2006 zich unaniem uitgesproken. De scholen staan op het standpunt dat deze ruimten voor onderwijsgebruik ingericht zijn en zich niet lenen voor BSO.

van SZW. Bij de vaststelling van dit budget is onder meer rekening gehouden met de te verwachten groei van het gebruik van kinderopvang. Een onderdeel van de eerste wettelijke evaluatie van de Wet kinderopvang in 2008 is het gebruik van kinderopvang, waaronder de BSO.

Vervoer

Het wetsvoorstel heeft als doel dat er voor de organisatie van de BSO door het bevoegd gezag afspraken kunnen worden gemaakt met kinderopvangorganisaties over opvang in de zin van de Wet kinderopvang. In artikel 4 van de WPO is opgenomen dat burgemeester en wethouders aan ouders van in de gemeente verblijvende leerlingen ten behoeve van het schoolbezoek op aanvraag bekostiging verstrekken indien burgermeester en wethouders de vervoerkosten van deze leerling noodzakelijk achten. Het artikel heeft betrekking op leerlingenvervoer van de verblijfplaats van de leerling naar de school. Dit houdt in dat vervoer van en naar een kinderopvangorganisatie in de zin van de Wet kinderopvang hier niet onder valt.

Huidige situatie BSO

In de gemeente Middelharnis wordt de buitenschoolse opvang georganiseerd door de St. Kinderopvang voorzieningen in het sport en recreatiecentrum De Staver. Het aantal kinderen dat gebruik maakt van deze voorziening is rond de 40 per week.

Dorpskern	Gemeente	Aantal
Sommelsdijk en Middelharnis	Middelharnis	25
Nieuwe-Tonge	Middelharnis	5
Dirksland	Dirksland	2
Herkingen	Dirksland	1
Oude-Tonge	Oostflakkee	1
Zuidzijde	Oostflakkee	1
Stellendam	Goedereede	2
		37

Daarnaast zijn er 5 kinderen die in de vakantieperiode gebruik maken van de opvang. Dit betreffen kinderen uit Goedereede (1), Den Bommel (2) en Stad aan't Haringvliet.

Vanaf januari 2007 zullen er vanuit de dagopvang 5 vanuit Middelharnis instromen en 2 vanuit de gemeente Dirksland.

Huisvesting

De huisvesting in De Staver blijkt met de huidige groei niet meer te voldoen aan de wettelijke eisen. Met name voldoet het aantal vierkante meters per kind niet meer. Daarnaast is gebleken dat vanwege het feit dat dit een multifunctionele ruimte is, er teveel belemmeringen omdat de ruimte telkens weer opnieuw ingericht moet worden. Het personeel ervaart dit als een extra werkbelasting. Ook de kinderen kunnen geen speelgoed/werkjes in de ruimte achterlaten. Belangrijk voordeel van de locatie van De Staver is dat veel buitenruimte is en voldoende sportfaciliteiten. Indien als gevolg van de nieuwe wetgeving de vraag toeneemt ontstaat er een huisvestingsprobleem.

Vervoer

De praktijk tot 31 december 2006 was dat ouders gebruik maakten van het lokale Taxi Op Maat systeem waardoor tegen een gereduceerd tarief gebruik gemaakt kan worden van vervoer van en naar de BSO. Per 1 januari 2007 is het TOM van de gemeente Middelharnis afgeschaft en daarvoor in de plaats is het eilandelijke collectief vervoerssysteem (Regiotaxi)

ingevoerd. De consequentie daarvan is dat de kosten van vervoer hoger zijn geworden. De vervoerskosten van TOM bedroegen €2,00 per rit, terwijl de kosten van de RegioTaxi €4,00 per rit (2 zones) zal bedragen. Inmiddels heeft de Kinderopvang organisatie op eigen initiatief een goed alternatief gevonden met een lokale vervoerder die tegen een lager tarief het BSO vervoer blijft verzorgen.

Gemeentelijke visie

Duidelijk is dat de primaire verantwoordelijkheid voor de BSO ligt bij de scholen en schoolbesturen die in overleg met ouders en eventueel opvangorganisaties daar invulling aan moeten geven. De gemeente heeft belang bij goede spreiding en betaalbare voorzieningen en optimale benutting van onderwijscapaciteit en/of andere gemeentelijke gebouwen. In dat kader zal zij indien nodig sturen middels het verlenen of onthouden van toestemming voor gebruik van schoolgebouwen voor de BSO.

Belangrijke uitgangspunten voor de gemeente zijn:

- Scholen zijn vrij in het organiseren van BSO. Indien echter de organisatie van de BSO overgelaten wordt de professionele lokale kinderopvangorganisatie wordt ernaar gestreefd om de bestaande infrastructuur in stand te houden en daar waar mogelijk dit op de bestaande locatie(s) te organiseren of deze locatie(s) optimaler te benutten. Voorkomen dient te worden dat er versnippering van voorzieningen ontstaat.
- In het kader van bieden van een breed dagarrangement en stimulering van sport onder de jeugd is het streven om BSO te koppelen aan een sportaccommodatie c.q. sportvereniging³.
- In het kader van leefbaarheid van de kleine kernen en voorkomen van extra vervoersstromen zouden voor Nieuwe-Tonge en Stad aan't Haringvliet een combinatie gezocht kunnen worden met de bestaande peuterspeelzalen.

---

³ Inmiddels heeft de voetbalvereniging MSV en AV Flakkee aangegeven op termijn BSO te willen (laten) organiseren bij de accommodatie aan de Oostplaatseweg. De vereniging wil na renovatie/uitbreiding van het clubgebouw ten behoeve van de realisatie van de atletiekbaan een voorziening creëren om jongeren na schooltijd op te vangen.

Bijlage 9: stand van zaken opleidingscentrum Goeree-Overflakkee

Ongeveer een jaar geleden kwamen een aantal lijnen bij elkaar:

- zorgen bij het Albeda college over jongeren die meer “op straat” actief waren dan “op school” en zorgen bij zowel het Albeda collega als de Prins Maurits over de uitval in het onderwijs
- de start van een mbo opleiding (niveau 1) voor jongeren van 16 tot 23 jaar teneinde hen in staat te stellen een startkwalificatie te behalen (AKA)
- een bezoek van enkele wethouders aan het Albeda college in Rotterdam waar de nodige ervaring is opgedaan met het aanbieden van vorming en scholing voor jongeren “in de knel” (ook wel drop outs of risico jongeren genoemd); daarbij rees de vraag of zoiets ook mogelijk zou kunnen zijn voor Goeree-Overflakkee
- de ontwikkelingen binnen Prins Maurits op het terrein van het praktijkonderwijs voor jongeren tot 15 jaar; jongeren met een nadrukkelijke beperking
- de gesprekken over een mogelijke rebound voorziening met de scholen voor VO op Goeree-Overflakkee en daaraan gekoppeld de vraag of het mogelijk is te komen tot een aanpak binnen de keten (voor de leeftijdscategorie van 12 t/m 23 jaar) met als uitgangspunt dat jongeren een opleiding behoren te volgen dan wel aan het werk zijn
- de ontwikkelingen op WSW terrein en de gevolgen daarvan voor Binnenhof en de mogelijkheid de aldaar aanwezige ruimte te benutten.

Het Albeda College heeft de bereidheid uitgesproken na te gaan of het mogelijk is op Goeree-Overflakkee te komen tot een opleidingscentrum gericht op genoemde doelgroep. Er zijn contacten geweest met de scholen voor VO en met diverse maatschappelijke organisaties. Daarbij is nadrukkelijk komen vast te staan dat zoiets alleen mogelijk is door middel van samenwerking en de keuze voor een ketengerichte aanpak.

Thans is de situatie als volgt:

- Prins Maurits heeft ruimte gehuurd bij Binnenhof voor het praktijkonderwijs (gericht op de doelgroep tot 15 jaar);daarbij wordt er samengewerkt tussen de scholen voor het VO op Goeree-Overflakkee en zal Albeda college een deel van de opleiding aan de hoogste groep verzorgen en daartoe is een toch wel uniek te noemen samenwerkingsverband opgericht
- Het Albeda college heeft overeenstemming met Binnenhof over de huur van ruimte t.b.v. het Opleidingscentrum Goeree-Overflakkee (gericht op de doelgroep van 16 jaar en ouder en tot 23 jaar)
- In het rapport Strategische visie toekomst Binnenhof wordt voorgesteld de WSW en WWB reïntegratie activiteiten te bundelen en te beleggen bij Binnenhof; daarmee kan synergie ontstaan met de scholingsactiviteiten en met de projecten Work First en Klus en Werk. Hiermee wordt een ketenaanpak gerealiseerd op de lokatie van het Binnenhof. Een geweldige aanwinst voor Goeree-Overflakkee. Op deze wijze wordt ook ingespeeld op c.q. voldaan aan één van de doelstellingen van de Wmo (het bevorderen van de participatie van alle inwoners, ook de kwetsbare groepen in de samenleving).

Het Albeda College heeft in het kader van deze ontwikkelingen recent een rapport opgesteld om op Goeree-Overflakkee te komen tot een versterking van het aanbod Middelbaar Beroepsonderwijs, de aanpak van de problematiek van de vroegtijdige schoolverlaters en het aanbieden van functietrainingen (Albeda college ‘plus’). Hierbij is vooral gekeken naar het belang van het aanbod voor inwoners van Goeree-Overflakkee zonder startkwalificatie of met een belemmering tot de arbeidsmarkt.

Uitgangspunten zijn:

- het stellen van hoge eisen aan de kwaliteit van het onderwijs en aan participatie
- de gerichtheid van de projecten op de persoonlijke situatie van de deelnemer
- een uitstroomresultaat gericht op maximale participatie van de doelgroep
- het behalen van een startkwalificatie is uitgangspunt
- het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten
- een breed middelbaar beroepsonderwijs aanbod op Goeree-Overflakkee.

Albeda college heeft dit rapport toegelicht in een vergadering van Pac Ma op 22 mei a.s.. De opleidingen zullen starten op 1 augustus 2008. De financiering is mogelijk binnen de budgetten die worden ontvangen van het Ministerie van Onderwijs en vanuit een mogelijke ESF subsidie (waartoe het Albeda college een aanvraag heeft ingediend). Problemen zijn er nog met de kosten die verband houden met wat dan wordt genoemd het Open Leercentrum (inventaris en automatisering). Deze kosten zullen door de vier gemeenten moeten worden gedragen. Het gaat daarbij om een bedrag van ongeveer E 50.000. Naar verwachting zal dit betaald kunnen worden uit het RAS budget. Het Algemeen Bestuur van het ISGO heeft in haar vergadering op 29 mei hiermee ingestemd.

Ten aanzien van het aantal scholieren/cursisten verwacht men de volgende aantallen:

- opleiding niveau 1: drie groepen (dit betekent in het tweede jaar een vervolgopleiding op niveau 2)
- WSF/ESF: 150 functietrainingen
- WEB/WIN: 300 cursisten (volwassen educatie en inburgeringscursussen)
- startkwalificatie AKA: 50 scholieren.

Gelet op het aantal cursisten dat wordt verwacht, zal er nog gekeken worden naar de mogelijkheden van het OV. Thans is er in de morgen en aan het einde van de dag een busverbinding vanuit Binnenhof. Deze voorziening zou er ook voor tussen de middag moeten komen. Daarover zal nog nader overleg worden gevoerd.

Middelharnis

1 juni 2007

Bijlage 10: sluitende aanpak

**Notitie Sluitende Aanpak
gemeente Middelharnis**

*in de context van Convenant Jeugdbeleid en de thema's uit de Regionale Agenda
Samenleving waarvan Middelharnis de prestatie eigenaar is.*

Inhoudsopgave

Sluitende aanpak

1.

<i>Inleiding</i>	3
2. <i>Sluitende aanpak nader uitgewerkt</i>	3
2.1 <i>0 t/m 4 jarigen (voorschoolse periode)</i>	4
<i>Formele netwerkstructuur, Samenwerking basisscholen, kinderopvang en peuterspeelzalen, Afstemmen gezamenlijke methodiek</i>	
2.2 <i>5 t/m 12 jarigen (basisschool periode)</i>	5
<i>Schoolmaatschappelijk werk</i>	
2.3 <i>13 t/m 23 jarigen (voortgezet onderwijs/jong volwassenen)</i>	5
2.3.1 <i>Sluitende aanpak ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten</i>	5
2.3.1.1 <i>Bureau leerplicht</i>	5
2.3.1.2 <i>Reboundvoorziening</i>	6
2.3.2 <i>Sluitende aanpak criminele en niet criminele jongeren</i>	7
2.3.3. <i>Sluitende aanpak drugs- en verslavingspreventie</i>	7
2.3.4. <i>Sluitende aanpak werk en inkomen</i>	7
2.3.4.1 <i>AKA</i>	8
2.3.4.2 <i>Work First/Klus en Werk</i>	8
4. <i>Convenant Jeugdbeleid in relatie met Regionale Agenda Samenleving</i>	9
<i>Stand van zaken</i>	

Notitie Sluitende Aanpak in context van Convenant Jeugdbeleid en de thema's uit de Regionale Agenda Samenleving waarvan Middelharnis de prestatie eigenaar is.

1. Inleiding

Sinds geruime tijd proberen organisaties die zich houden met de jeugd-en jongeren problematiek, hun werkzaamheden en activiteiten meer af te afstemmen en meer integraal te benaderen. De invoering van de Wet op de Jeugdzorg is een concreet voorbeeld dat ook de wetgever zich ervan bewust is dat er een betere afstemming noodzakelijk is. De actuele landelijke discussie met de tragische incidenten geeft aan dat nog lang niet het einddoel is bereikt. De kern van de aanpak is dat wanneer in een vroegtijdig stadium in de ontwikkeling van een kind/jongere, problemen worden (h)erkend en daar een passend antwoord op gegeven wordt, de kans op achterstanden en de maatschappelijke kosten worden beperkt.

Een direct gevolg van de Wet op de Jeugdzorg is dat de provincie en gemeenten convenanten afsluiten om die betere samenwerking te realiseren. In onze regio heeft de provincie het convenant Aansluiting Jeugdbeleid en Jeugdzorg (kortweg: convenant Jeugdbeleid) afgesloten met de vier eilandelijk gemeenten. Dit convenant is uitgewerkt in het actieprogramma en wordt daadwerkelijk uitgevoerd op basis van de Regionale Agenda Samenleving (2006-2009).

In alle documenten wordt veelvuldig de term “sluitende aanpak” gebezigd. Omdat soms onduidelijkheid bestaat over dit begrip in de context van jeugdproblematiek is een korte notitie geschreven om dit nader te definiëren. Voorts wordt in deze notitie de bestaande activiteiten nader toegelicht en de relatie toegelicht tussen het convenant en de RAS. Streven is deze notitie een onderdeel te laten vormen van de nieuwe notitie Jeugdbeleid waaraan thans wordt gewerkt.

Gesteld kan worden dat Nederland zich bevindt in een situatie dat zoveel als mogelijk problemen met verschillende partners, en zo integraal mogelijk, moeten worden opgelost. Op dit moment is de conclusie gerechtvaardigd dat door de veelheid aan partijen niet altijd even duidelijk is wie waar verantwoordelijk voor is met als gevolg dat ondanks goede bedoelingen problemen niet worden opgelost. Overigens mag niet onvermeld blijven dat veel problemen maatschappelijke problemen zijn waar individuele organisaties soms weinig aan kunnen doen. Zaak is dat op lokaal niveau een aantal abstracte begrippen nader wordt geconcretiseerd. Belangrijk is om eerst vast te stellen wat verstaan wordt met de term sluitende aanpak.

Sluitende aanpak is een werkwijze waarbij onder regie van één partij zorg, acties en informatie worden afgestemd, betreffende een gedefinieerde doelgroep teneinde de problemen waarmee die groep in een bepaalde levensfase te maken heeft in een vroegtijdig stadium te (h)erkennen, te voorkomen en zo mogelijk op te lossen.

2. Sluitende aanpak nader uitgewerkt

Om het begrip sluitende aanpak hanteerbaar te maken wordt gewerkt met leeftijdscategorieën, gebaseerd op de gedachte dat daarbinnen specifieke problemen zich kunnen voordoen en derhalve ook specifiek een aanpak vereist is. Gekozen is voor de indeling:

1. 0 - 4 jarigen (voorschoolse periode)
2. 5 - 12 jarigen (basisschool)
3. 13 - 23 jarigen (voortgezet onderwijs en jong volwassenen)

2.1 De groep 0 - 4 jarigen (voorschoolse periode)

De sluitende aanpak in de voorschoolse periode is vooral gericht op het in een **zo vroeg mogelijk stadium ontwikkelingsachterstanden traceren**. De belangrijkste partners daarbij zijn:

- de consultatiebureau's (Zorg en Welzijngroep)
- het opvoedbureau (Zorg en Welzijngroep)
- de peuterspeelzalen (St. Companen)
- de kinderopvangorganisatie (de Stichting Kinderopvang)
- gemeente

In de gemeente Middelharnis is in het kader van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid in de planperiode 2003 –2006 een start gemaakt met een sluitende aanpak voor deze doelgroep. Dit is vastgelegd in het beleid Meer Kansen voor Kinderen. Gewerkt is aan een:

1. Formele netwerkstructuur, gecoördineerd door de gemeente, met als belangrijkste partners: het consultatiebureau, opvoedbureau, voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs met als doel signalering, doorverwijzing, samenwerking en afstemming.
2. Samenwerking tussen basisscholen en peuterspeelzalen met als doel de ononderbroken ontwikkelingslijn te waarborgen.
3. Keuze voor een gezamenlijke methodiek m.b.t. signaleren, observeren, registreren, afstemmen en overdracht m.b.v. een overdrachtsformulier.

Streven is voor de nieuwe planperiode het beleid te continueren c.q. te verdiepen, uiteraard afgestemd op de middelen die de gemeente ontvangt. Parallel aan dit gemeentelijke beleid loopt het vormgeven van het regionale RAS thema vroegsignalering (zie ook paragraaf 5). Juist vanwege de opgedane ervaring in Middelharnis is het streven het lokale Gemeentelijke Onderwijs Achterstanden beleid, te regionaliseren in het kader van de nieuwe wet Onderwijs Achterstanden bestrijding.

2.2 De groep 5 - 12 jarigen (vroegschoolse en basisschoolperiode)

In deze doelgroep is er ook sprake van een sluitende aanpak zij het dat dit georganiseerd is rond de twee samenwerkingsverbanden voor basisonderwijs. Het van rijkswege geïnitieerd beleid "Weer Samen Naar School" verplichten de scholen de zorgstructuur zo in te richten dat kinderen met leer- en gedragsproblemen binnen de basisschool moeten kunnen worden opgevangen. Pas in een uiterste geval worden kinderen verwezen naar het speciaal onderwijs. In onze regio zijn 28 basisscholen gegroepeerd in twee samenwerkingsverbanden rond Het Kompas en De Wegwijzer, die daarin een spilfunctie vervullen. Binnen die zorgstructuren opereren:

- interne zorgcoördinator en/of remedial teacher binnen de school organisatie en de schoolbegeleidingsdienst meer op afstand en op ad hoc basis zijn actief:
- de schoolarts
- leerplicht
- jeugdzorg/maatschappelijk werk
- opvoedbureau

Gebleken is dat tussen de interne zorgstructuur binnen de school en de zorg door externe bovenscholse hulpverlenende partijen een voorziening wordt gemist. De missing link in de

sluitende aanpak is het **schoolmaatschappelijk werk op de basisschool** als eerste aanspreekpunt voor problemen op school en gezin. Vaak wordt de bovenschoolse hulpverlenende instantie beschouwd als te hoogdrempelig en vaak ziet de hulpvrager in het spectrum van de instanties de juiste weg niet. De basisscholen hebben zelf diverse malen aangegeven dat er sterk behoefte is aan deze voorziening.

In het convenant jeugdbeleid en in de RAS is specifieke aandacht besteed aan dit item. Er is een specifieke bestuursopdracht die de werkgroep aanzet tot het realiseren van het schoolmaatschappelijk werk in het basisonderwijs in uiterlijk 2008. In het kader van de RAS is de gemeente Goedereede aangewezen als trekker van dit onderdeel.

2.3 De groep 13 –23 jarigen

In deze leeftijdsfase zijn grofweg vier aspecten van belang waar de sluitende aanpak systematiek van toepassing is:

1. Sluitende aanpak ter voorkoming van voortijdig ongediplomeerd schoolverlaten en het realiseren van het uitgangspunt dat jongeren met een bepaalde startkwalificatie de arbeidsmarkt betreden en reboundvoorziening.
2. Sluitende aanpak criminele en niet criminele jongeren.
3. Sluitende aanpak drugs- en verslavingspreventie.
4. Sluitende aanpak werk en inkomen.

2.3.1. Sluitende aanpak ter voorkoming van voortijdig ongediplomeerd schoolverlaten en het realiseren van het uitgangspunt dat jongeren met een bepaalde startkwalificatie de arbeidsmarkt betreden en reboundvoorziening

Deze sluitende aanpak wordt sinds de wijziging van de leerplichtwet (Lpw) en de invoering van de regionale meld en coördinatie functie uitgevoerd. In de toelichting op de Lpw is te lezen dat het toezicht op het naleven het karakter draagt van maatschappelijke zorg. Deze maatschappelijke zorg blijkt onvoldoende uit de verf te komen. In met name kleine gemeenten maakt toezicht op de leerplicht deel uit van een omvangrijk en gevarieerd takenpakket, waardoor het toezicht en de deskundigheid in gedrang komen. Ook had in het verleden de gemeentelijke politiek vaak te weinig aandacht voor het leerplichtbeleid. Tenslotte was vaak de gemeentelijke samenwerking gebrekkig. Vooral met betrekking tot het aspect dat veel leerlingen in een andere gemeente naar school gaan, dan waar zij wonen.

Ondanks de aanpassing van de wet om deze drie aspecten te verbeteren, blijkt uit de praktijk van alledag dat de gemeenten nog steeds worstelen met de genoemde punten. Vaak is de leerplichttaak nog steeds een beperkt onderdeel van een totaal functie. Omdat de politieke belangstelling is toegenomen is dit het juiste moment om zowel de gemeentelijke samenwerking te verbeteren alsmede het leerplichtbeleid beter te positioneren.

De maatschappelijk zorgtaak bestaat uit twee onderdelen; handhaving van de leerplichtwet en uitvoering geven aan het beleid voorkomen voortijdig ongediplomeerd schoolverlaten. De huidige situatie is dat elke gemeente de leerplichttaak naar eigen inzicht uitvoert, versnipperd is en/of een gecombineerde taak is.

2.3.1.1 Bureau leerplicht

In het streven naar een meer gezamenlijke aanpak is in juni 2004 het protocol schoolverzuim ondertekend door de betrokken partijen (gemeenten en scholen). Desondanks zijn de knelpunten: versnippering leerplichtfunctie en betere afstemming niet opgelost. Op grond van het convenant jeugdbeleid en de RAS is inmiddels een onderzoek gestart naar de meest ideale vorm van het bundelen en eventueel uitbreiden van de leerplichtformatie en verder professionaliseren van de leerplichtfunctie, met als einddoel het opzetten van een regionaal bureau leerplicht voor de deelnemende gemeenten, waar alle taken volgens de Leerplichtwet worden uitgevoerd. Streven is dat deze verbeterde samenwerking 1 augustus 2008 operationeel moet zijn op Goeree Overflakkee.

Voorwaarden

- De formatie leerplicht van de diverse gemeenten wordt gebundeld. Voor de formatiebepaling wordt het minimale uitgangspunt gehanteerd op basis van de norm van de Landelijke Vereniging van Leerplichtambtenaren.
- Manier van werken leerplicht wordt gelijkgeschakeld.
- Het sluitend en eenduidig maken van de wijzen waarop scholen schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten melden
- Het realiseren van een centrale administratie ten behoeve van de registratie van de leerplicht, leerlingenadministratie en voortijdig schoolverlaten (RMC) gekoppeld aan de gemeentelijke basisadministratie.

2.3.1.2 Rebound

Een ander initiatief dat kan bijdragen in voorkomen van het schooluitval is het starten van een zogenaamde reboundvoorziening. Een reboundvoorziening biedt tijdelijke opvang aan leerlingen die door hun gedrag niet meer te handhaven zijn op school. In de reboundvoorziening volgt de leerling een niet-vrijblijvend programma om binnen enkele maanden een nieuwe start te maken in het reguliere onderwijs, waar hij zijn schoolloopbaan kan vervolgen. De leerling volgt tijdens zijn verblijf in de reboundvoorziening een traject op maat om zijn motivatie en gedrag te veranderen; de verhoudingen met docenten en medeleerlingen te herstellen; zijn leerattitude te verbeteren en leerachterstanden in te halen. Ook wordt tijdens de reboundperiode bekeken welk vervolgetraject het meest geschikt is voor de leerling. In de meeste reboundvoorzieningen wordt gewerkt met samenwerkingscontracten die afspraken en verantwoordelijkheden vastleggen van rebound, de school, de leerling en zijn ouders.

Binnen de school wordt gewerkt met een multidisciplinair team van docenten en zorgverleners. Eventueel kan externe deskundigheid worden ingezet bij onder andere scholen voor speciaal onderwijs, (bureaus) jeugdzorg, de gemeente en het basisonderwijs. Het streven is de leerling weer terug te leiden naar het reguliere onderwijs, bij voorkeur naar zijn 'oude' school.

De zorgstructuren in het voortgezet onderwijs zijn behoorlijk in beweging. Een van de ontwikkelingen is dat de samenwerkingsverbanden in het voortgezet onderwijs - in het kader van het veiligheidsbeleid - subsidie krijgen om de leerlingenzorg te verbeteren en vorm en inhoud te geven aan reboundvoorzieningen voor gedragsmoeilijke leerlingen. Scholen krijgen vanaf augustus 2006 de verplichting daar een voorziening voor te realiseren en krijgen daar ook middelen voor.

Landelijk zijn de reboundlocaties zeer divers. De meeste voorzieningen bevinden zich in een of meer scholen van het samenwerkingsverband, in een school voor speciaal onderwijs, een

instelling voor jeugdhulpverlening of een aparte voorziening. Wil een reboundvoorziening optimaal functioneren zou er een aparte huisvesting gerealiseerd of gevonden moeten worden. De minimale noodzakelijke oppervlakte is ongeveer 100 m² (klaslokaal, spreekkamer en een stافرuinte). Omdat op het moment wordt onderzocht welke huisvestingsmogelijkheden er zijn in de gemeente Middelharnis. In het kader van het streven naar het realiseren van een centrum voor Jeugd & Gezin wordt gezocht naar een locatie waar meerdere instellingen gehuisvest kunnen worden. Inmiddels hebben Bureau Jeugdzorg, GGD interesse om op termijn onder één dak gehuisvest te worden. Tevens wordt in overleg met de scholen, de regio gemeenten en provincie bekeken wie wat kan bijdragen in de kosten van de rebound. De meest actuele stand van zaken is dat de scholen voor VO met de gemeenten aan het overleggen zijn over vormgeving van de Rebound. In die discussie komt aan de orde de aspecten als: Rebound aan school verbonden of extern en de financiering van de extra zorg die nodig is.

2.3.2 Sluitende aanpak criminele en niet criminele jongeren.

Op Goeree-Overflakkee is nog geen sluitende aanpak conform de werkdefinitie voor deze groep jongeren. De werkgroep die zich met dit RAS thema gaat bezig houden heeft zich laten voorlichten over de sluitende aanpak zoals dat is ingevoerd in de stadsregio Rotterdam. Sinds 2000 zijn er in de deelgemeenten van Rotterdam verschillende vormen van sluitende aanpak ontwikkeld met het oog op de van risico- en probleemjongeren. Kern is de persoonsgerichte aanpak van overlastgevende jongeren die niet strafrechtelijk kunnen worden aangepakt voornamelijk gericht op het (vroegtijdig) voorkomen van (ernstig) probleemgedrag bij jeugdigen. In dit model richt men zich op alle jeugdigen, in de leeftijd van 0 tot 23 waarbij sprake is van een meervoudige problematiek op één of meer van de volgende leefgebieden: gezin, huisvesting, gezondheid, school, werk, vrije tijd, financiën en politie/justitie. In het kader van deze aanpak beschikken de deelgemeenten van Rotterdam of 1 of meerdere FTE's om de regie en de coördinatie van deze aanpak uit te voeren.

Gelet op de schaalgrootte van de regio Goeree-Overflakkee is deze aanpak een brug te ver. Gezocht moet worden naar een structuur die de waardevolle elementen uit de aanpak van Rotterdam in zich heeft maar afgestemd op de lokale omstandigheden.

2.3.3 Sluitende aanpak drugs- en verslavingspreventie.

In de projectgroep Geheim van Goeree-Overflakkee is besloten een bedrag beschikbaar te stellen voor de GGD om zogenaamd **Jeugdbemoeizorg** voor de probleemgroep verslaafde jongeren op te starten. Hoewel dit plan in eerste instantie zich richt op de verslaafde jongeren is het goed denkbaar dat bij succes dit wordt uitgebouwd tot het platform jeugdbemoeizorg analoog aan het nu al goed functionerend bemoeizorg voor ouderen (overigens ook een initiatief van de GGD). Op deze wijze wordt een platform gecreëerd dat gelijk is aan de sluitende aanpak zoals dit is genoemd in de RAS.

Algemeen

Doelstellingen Jeugdbemoeizorg verslaafde jongeren zijn:

1. Het actief opsporen en benaderen van risicojongeren met (dreigend) problematisch middelengebruik.
2. De signaleerde jongeren begeleiden naar geëigende vorm(en) van hulpverlening.
3. Ondersteuning bieden aan de ouders, verzorgers en het tweede milieu (onderwijs en werk).

Aanpak

1. Opsporen en signaleren van jongeren met (dreigende) problematiek (GGD, leerplicht, school)
2. Deze jongeren en hun opvoeders leiden naar curatieve hulpverlening/therapie
3. Repressief; de criminele jongeren in deze groep/harde kern met dwang en drang benaderen in samenwerking met de politie.

Dit plan komt vanuit diverse invalshoeken op een juist moment . De tv uitzending van Netwerk, het RAS thema sluitende aanpak en de praktijk op de werkvloer geven aan dat er dringend behoefte is aan een afstemming van de (verslavings)zorg en (probleem)jeugd.

2.3.4 Sluitende aanpak werk en inkomen

Als slotstuk in de systematiek van sluitende aanpak is deze rond het thema werk en inkomen. De aanpak vloeit voort uit de Wet Werk en Bijstand. In theorie houdt deze aanpak in dat werklozen die aangewezen zijn op bijstand van de gemeente via reïntegratietrajecten, Klus en werk of het AKA project Arbeidsgekwalificeerd Assistent (AKA) Albeda College of uiteindelijk toegeleid worden naar reguliere arbeid.

Het Albeda College (vestiging Middelharnis) is gestart met een nieuwe opleiding voor de doelgroep 16 t/m 23 jarigen. In het kader van het voorlichtingstraject hebben de initiatiefnemers de wethouders jeugd en onderwijs daarover geïnformeerd.

2.3.4.1 AKA

De opleiding is een laagdrempelige cursus waarin jongeren, die om wat voor reden dan ook het reguliere onderwijs niet hebben afgemaakt, weer enigszins een perspectief geboden wordt. Naast educatie zal vooral worden ingezet op werkervaring en bijbrengen van verantwoordelijkheid etc. Het niveau van de cursus is laag (niveau 1) en men probeert jongeren zo te activeren dat zij doorstromen naar een andere opleiding van het Albeda College op een hoger niveau of naar werk. De jongeren krijgen dus training voor het bijbrengen van allerlei vaardigheden en gaan in groepsverband allerhande projecten uitvoeren. Dit kan van alles zijn: variërend van bouwklussen tot actief zijn voor in de dienstensector. Het Albeda College coördineert en organiseert dit. In potentie kan dit project, dat in eerste instantie bedoeld is voor de drop-outs, ook uitgroeien tot de doelgroep criminele jongeren. Ook daarvoor zijn op ons eiland onvoldoende mogelijkheden om deze jongeren een zinvolle dagbesteding te geven. Voorbeelden uit de regio Rotterdam geven aan dat dit tot de mogelijkheden behoort.

Dit initiatief is zeer welkom. Feitelijk is dit een missing link in hele keten van onderwijs en jeugd. Voor deze doelgroep is er weinig of niets. Leerplicht en scholen proberen de jongeren binnenboord te houden maar voor de drop-out is er hier op het eiland geen alternatief. Probleem is dat jeugd gaat rondhangen op het verkeerde pad komt en op termijn toch bij de gemeente gaat aankloppen voor een uitkering.

2.3.4.2 Work First/Klus en Werk

In het bovengenoemd overleg is naar voren gekomen dat er enige overlap zou kunnen zijn met het Work First project Klus en Werk zoals dat recent gestart is. Beide projecten lijken op elkaar en kunnen met dezelfde type projecten aan de slag. De partijen die het een en ander uitvoeren zullen dit met elkaar af gaan stemmen. Anderzijds is het ook duidelijk dat beiden

met verschillende doelgroepen werken. Bij Work First gaat om het in beeld krijgen van de afstand tot arbeidsmarkt en benodigde reïntegratiemiddelen en anderzijds om een drempel te vormen voor de instroom in de bijstand. Dit middel is overwegend van toepassing op de ouderen vanaf 25 jaar met multiproblemen. Het project van Albeda College richt zich op een jongere groep die meer last hebben van motivatie en gedragsproblemen. Belangrijk verschil is dat de groep van het Albeda College niet goed in beeld is. Hét probleem is dat jongeren van 18 + (niet meer leerplichtig zijn) een MBO opleiding niet afmaken, geen beroep doen op de bijstand van de gemeente en vervolgens thuiszitten.

Overigens heeft dit onderwerp landelijke aandacht. In het kader daarvan worden extra middelen vrijgemaakt en maatregelen genomen om dit probleem te tackelen.

4. Convenant Jeugdbeleid in relatie met RAS

Naar aanleiding van de invoering van de Wet op de jeugdzorg per 1 januari 2005 is tussen de vier gemeenten op het eiland en de provincie een convenant afgesloten teneinde het bestaande jeugdbeleid dat al voor een deel gezamenlijk werd uitgevoerd te stroomlijnen c.q. te intensiveren en in relatie te brengen met jeugdzorg. Het convenant is uiteindelijk nader uitgewerkt in de thema's van de Regionale Agenda Samenleving waarin budgetten zijn verdeeld en bestuurlijk verantwoordelijken en werkgroepen zijn benoemd. De rode draad loopt van convenant, via actieprogramma naar de RAS waar de uiteindelijke realisatie van de prestaties zijn omschreven. Onderstaand worden deze relatie nader omschreven.

In het convenant is in artikel 2 het onderstaande vermeld:

Verbetering van de aansluiting onderwijs-jeugdzorg, in het bijzonder het voorkomen van schooluitval toe te werken naar de beoogde resultaten:

1. Met ingang van 2005 streven naar verdere verbetering en uitbreiding van signalering van problemen in de voorschoolse periode (0-4 jaar) middels het opvoedbureau, de peuterspeelzaal en het consultatiebureau;
2. In 2005 streven naar een dekkend netwerk van Multidisciplinaire teams (MDT's) voor regulier en speciaal basis- en voortgezet onderwijs opdat problemen onder jongeren van 4-18 jaar in een vroegtijdig stadium gesignaleerd worden.
3. Gemeenten streven naar voldoende capaciteit voor registraties leerplicht en acties om schooluitval en verzuim terug te dringen. De mogelijkheid om tot een Regionaal Bureau Leerplicht te komen zal in tijdens de duur van dit convenant worden onderzocht;

Ad 1 Dit aspect komt terug in de RAS als project 4.2 a: Verbetering uitbreiding Vroegsignalering.

- Onderdeel van de algemene bestuursopdracht
- Verantwoordelijke wethouder: Peter Visser
- Ambtelijk aanspreekpunt/budgethouder: Sandra Bijkerk
- Overige werkgroepleden: Irma Bouwmans, Annelies van Es, Matthy Baijens
- Budget: 2006: 7.500; 2007: 7.500 en 2008: 7.500

Algemene toelichting stand van zaken verbetering uitbreiding Vroegsignalering

De gemeente Middelharnis heeft dit thema naar zich toegetrokken om er ervaring is op dit terrein in het kader van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid. De afgelopen drie jaar

is in Middelharnis het beleid Meer Kansen voor Kinderen uitgevoerd waarin specifiek de vroegsignalering een belangrijk onderdeel vormde. Gewerkt is aan een:

1. Formele netwerkstructuur, gecoördineerd door de gemeente, met als belangrijkste partners: het consultatiebureau, opvoedbureau, voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs met als doel signalering, doorverwijzing, samenwerking en afstemming.
2. Samenwerking tussen basisscholen en peuterspeelzalen met als doel de ononderbroken ontwikkelingslijn te waarborgen.
3. Keuze voor een gezamenlijke methodiek m.b.t. signaleren, observeren, registreren, afstemmen en overdracht m.b.v. een overdrachtsformulier.

Deze lokale insteek zal ook de grondslag vormen voor de uitwerking van het RAS thema vroegsignalering. De ondersteuning zal gezocht worden bij een externe partij. In december 2006 zijn de externe opdrachten uitgezet en inmiddels zijn er offertes ontvangen voor ondersteuning.

Ad 2. Dit aspect komt terug in het RAS thema: dekkend multidisciplinaire teams

- Onderdeel van de algemene bestuursopdracht
- Verantwoordelijke wethouder: Peter Visser
- Ambtelijk aanspreekpunt/budgethouder: Johan van Nimwegen
- Overige werkgroepleden: vervanger van Almar Oosterlaan, Annelies van Es, Evelien Mijnders
- Budget: geen

Algemene toelichting stand van zaken

Elke school voor voortgezet onderwijs heeft een interne zorgstructuur om leerlingen met problemen (leer, gedrag etc) te helpen. Het team, soms ook wel SchoolKonsultatieTeam (SKT) of zorgteam genoemd, dat zich daarmee bezighoudt bestaat uit de zorgcoördinatoren en een vertegenwoordiger van bureau jeugdzorg (ook wel het school maatschappelijk werk genoemd) en sinds kort ook uit de leerplichtambtenaren. Het schoolmaatschappelijk werk wordt voor de helft door de gemeenten gesubsidieerd en voor de andere helft door de scholen zelf ingebracht. De huidige zorgteams van de scholen zijn teveel intern gericht. Als problemen rond jongeren onoplosbaar zijn, wordt pas externe hulp gevraagd. Op deze wijze wordt in een vrij laat stadium bijvoorbeeld de leerplichtambtenaar en de politie betrokken. Streven is om eerder en meer gezamenlijk probleemjongeren te traceren en meer te coördineren tussen de teams. De RAS wil dit bevorderen. Dit thema heeft nauwe relatie met de sluitende aanpak 13 –23 jarigen en vorming van bureau leerplicht. Ook speelt de Reboundvoorziening hierbij een rol.

Ad 3. Dit aspect komt terug in het RAS thema: Gezamenlijk bureau leerplicht.

- Specifieke bestuursopdracht
- Verantwoordelijke wethouder: Peter Visser
- Ambtelijk aanspreekpunt/budgethouder: Johan van Nimwegen
- Overige werkgroepleden: Leonie Bijns, Sandra Bijkerk, Sylvia van Weezel, Kees Otte, Irma Bouwmans
- Budget: 2006: 15.000; 2007: 15.000 en 2008: 10.000

Algemene toelichting stand van zaken bureau leerplicht

De huidige situatie is dat de vier gemeenten onvoldoende uitvoering kunnen geven aan de leerplicht en in relatie daarmee de RMC functie (voorkomen voortijdig ongediplomeerd schoolverlaten) elke gemeente heeft beperkte formatie. Bundeling daarvan en verdere professionalisering draagt bij in een betere taakuitvoering. De Landelijk vereniging voor leerplichtambtenaren hebben een norm ontwikkeld voor minimale functie omvang. De werkgroep komt op korte termijn bij elkaar en gaat een werkbezoek afleggen. In december 2006 zijn externe partijen benaderd en inmiddels zijn offertes uitgebracht.

In het convenant is in artikel 3: Aanpak jeugdcriminaliteit/kindermishandeling toe te werken naar de beoogde resultaten, onder a opgenomen:

De partijen stimuleren de realisatie van een sluitende aanpak door lokale en of regionale instellingen zoals justitiële instellingen, het Bureau Jeugdzorg, politie en de jeugdzorginstellingen bij het begeleiden van jeugdige delinquenten met als doel ontsporing onder de jeugd te voorkomen.

Dit artikel wordt nader uitgewerkt in de RAS projecten 4.3 aanpak jeugdcriminaliteit/kindermishandeling doormiddel van samenwerking met partners de realisatie van een sluitende aanpak en in samenwerking met Bureau Jeugdzorg ontwikkelen en implementeren meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.

Over de sluitende aanpak:

- Onderdeel van de algemene bestuursopdracht.
- Verantwoordelijke wethouder: Peter Visser
- Ambtelijk aanspreekpunt/budgethouder: Johan van Nimwegen
- Overige werkgroepleden: Mathy Baijens, Sandra Bijkerk, Annelies van Es, Vincent van Tuijl
- Budget: geen

Algemene toelichting stand van zaken

De hoge politieke prioriteit komt niet tot uitdrukking in de RAS. In breed verband is er een voorlichting geweest over nut en noodzaak. Nieuwste initiatief is het opstarten van de Jeudbemoezorg van de GGD voor verslaafde jongeren. Mogelijk kan dit initiatief uitgebreid worden tot het platform voor sluitende aanpak. Op korte termijn zal met een aantal partijen (scholen, politie, jeugdzorg, amw en mogelijke pers) overleg gevoerd worden om te onderzoeken of dit tot de mogelijkheden behoort. Van belang is dat in de sluitende aanpak criminele en niet criminele jongeren een onderscheid gemaakt wordt tussen verschillende doelgroepen (radicale jongeren, criminele jongeren en jongeren die dreigen te criminaliseren of te radicaliseren) en de aanpak daarin.

Bijlage 11: beschouwing centrum voor jeugd en gezin

In het coalitieakkoord 2007 van het kabinet zijn de volgende passages opgenomen (pag. 29):

“Het gezin is van grote waarde. In het gezin worden kinderen opgevoed, wordt geborgenheid geboden en worden essentiële waarden en normen voorgeleefd en overgedragen aan volgende generaties. Ouders moeten daar voldoende tijd, middelen en vaardigheden voor hebben.”

“De totstandkoming van Centra voor Jeugd en Gezin waar zoveel mogelijk medische, sociale en educatieve ondersteuning van ouders en hun kinderen wordt georganiseerd, zal met kracht ter hand worden genomen. Te denken valt in ieder geval aan het consultatiebureau, opvoedingsondersteuning en gezinscoaching. De organisatie van de jeugdzorg wordt vereenvoudigd en binnen de rijksoverheid ‘ontkokerd’.

Ook in de provinciale nota uit 2005 ‘Kansen voor jongeren’ (het uitvoeringsprogramma jeugd) wordt een Centrum voor Jeugd en Gezin genoemd als een ideaal model om de coördinatie in het jeugdbeleid en de gemeentelijke functies te waarborgen.

In het Sturingsadvies deel 2 “Koersen op het kind” van de commissaris jeugd- en jongerenbeleid is de volgende aanbeveling opgenomen: “Maak het Centrum voor Jeugd en Gezin front office voor geïntegreerde indicatiestelling. Organiseer daartoe de mandatering vanuit de formele indicatie organen en zorg voor een goede borging van de kwaliteit.”

In de nota van december 2006 “Koersen op het kind” (diversiteit in het jeugdbeleid) van de commissaris jeugd- en jongerenbeleid zijn t.a.v. de Centra voor Jeugd en Gezin de volgende aanbevelingen opgenomen:

- Centra voor Jeugd en Gezin beschikken over hulpverleners die kunnen inspelen op culturele achtergronden en gezinssituaties van allochtone jongeren
- Centra voor Jeugd en Gezin vergroten hun bereik onder allochtone jongeren door samen te werken met onder meer jeugd- en jongerenwerk, sportverenigingen en zelforganisaties
- Centra voor Jeugd en Gezin dragen er zorg voor dat bij de indicatiestelling voor specialistische zorg en speciaal onderwijs, rekening wordt gehouden met culturele achtergronden en de gezinssituatie van allochtone jongeren

Een Centrum voor Jeugd en Gezin kan worden omschreven als een laagdrempelig, eerstelijns centrum (front office) voor alle jeugdigen en ouders waar onder meer taken als opvoedingsondersteuning, jeugdgezondheidszorg, licht ambulante begeleiding en functies op het gebied van signaleren, toeleiden/indiceren en adviseren terzake van kindermishandeling, misbruik, verslaving, enz. worden aangeboden. Kort gezegd: verschillende instellingen rondom jeugd en gezin onder één dak.

Binnen de gemeente Middelharnis worden thans – als het gaat om onze jeugd – de volgende knelpunten gevoeld:

- te weinig transparantie in het (zorg)aanbod
- te veel versnippering in het aanbod
- te veel loketten
- geen sluitende aanpak
- te veel netwerken (tussen de 12 en de 17) gericht op de jeugdzorg
- geen eenduidige signalering en toeleiding (vanuit het veiligheidsdomein, vanuit de verslavingszorg, vanuit de schoolzorgsystemen, enz.)

- geen eenduidige sturing en niemand die echt de nek durft uit te steken
- onduidelijkheden over crisisopvang mogelijkheden
- veel te weinig mogelijkheden voor tijdelijke uit huis plaatsing
- geen geïntegreerde benadering
- te veel aanbod sturing en te weinig vraagsturing
- complexe financieringsstructuur
- kinderen die niet de zorg/aandacht krijgen die ze zouden moeten hebben.

Binnen de verschillende netwerken – zoals in het voorgaande onderdeel nader geduid – kunnen problemen in belangrijke mate worden opgevangen en behandeld. Er zijn echter netwerk overstijgende problemen. Daarvoor heb je een coördinerend centrum voor jeugd en gezin nodig met wellicht de volgende voorzieningen:

- opvoedingsondersteuning
- pedagogische (thuis)hulp
- ouder en kind zorg (opvoedbureau)
- maatschappelijk werk (gezinscoach)
- jeugdzorg
- jeugdgezondheidszorg
- schoolmaatschappelijk werk

Op dit moment lijken de volgende organisaties bereid toe te treden tot een Centrum voor Jeugd en Gezin:

- Zorg en Welzijn groep (ouder en kindzorg)
- Bureau Jeugdzorg (jeugdzorg)
- GGD (jeugdgezondheidszorg)
- Thuiszorg Goeree (tbv maatschappelijk werk)
- Bouman GGZ met een polikliniek voor poliklinische en outreachende zorg
- Prins Maurits voor reboundvoorziening voor kinderen tot 15 jaar

De bibliotheek heeft aangegeven graag betrokken te willen worden bij verdere besprekingen over een centrum voor Jeugd en Gezin.

Ook het nog op te richten eilandelijk Bureau Leerplicht zou aan dit Centrum kunnen worden gekoppeld.

Met de provincie zijn contacten gelegd voor een mogelijke pilot situatie (het platteland in Nederland kent nog geen Centrum voor Jeugd en Gezin).

De netwerken zullen – al dan niet geherstructureerd – moeten worden “aangehaakt” aan een centrum voor Jeugd en Gezin. De GGD zou daarvoor de spilfunctie kunnen gaan vervullen. Die vraag is bij de GGD op 7 februari 2007 neergelegd en de GGD heeft daarop positief gereageerd. De besprekingen zijn gaande

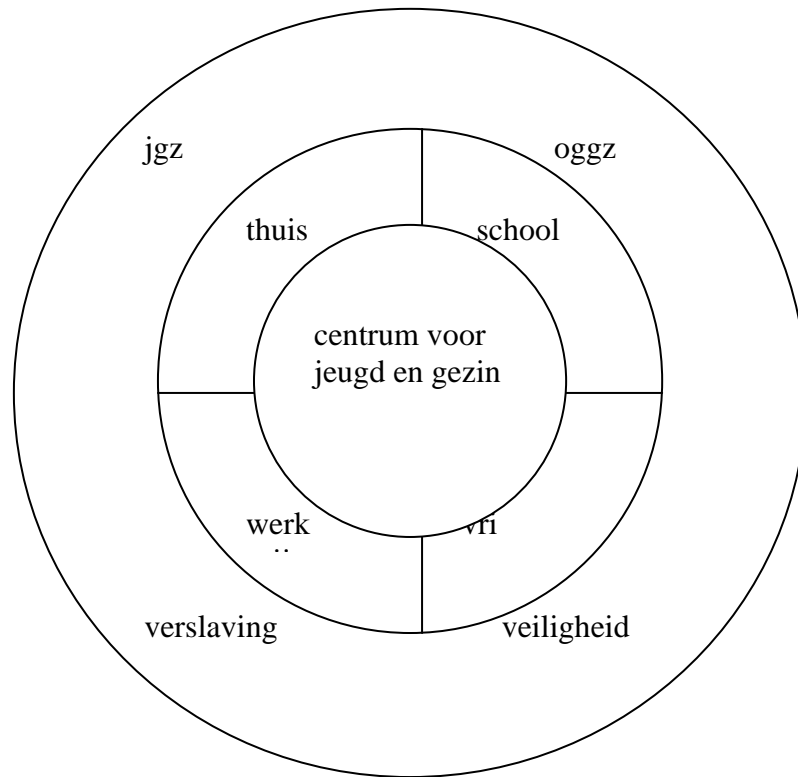
Conclusie:

- er bestaat een breed gedragen gevoel van urgentie
- er bestaat bij het college de wil om “er voor te gaan”
- organisaties zoeken ruimte en de gemeente is in staat ruimte te creëren
- een centrum voor Jeugd en Gezin sluit aan op provinciaal en landelijk beleid.

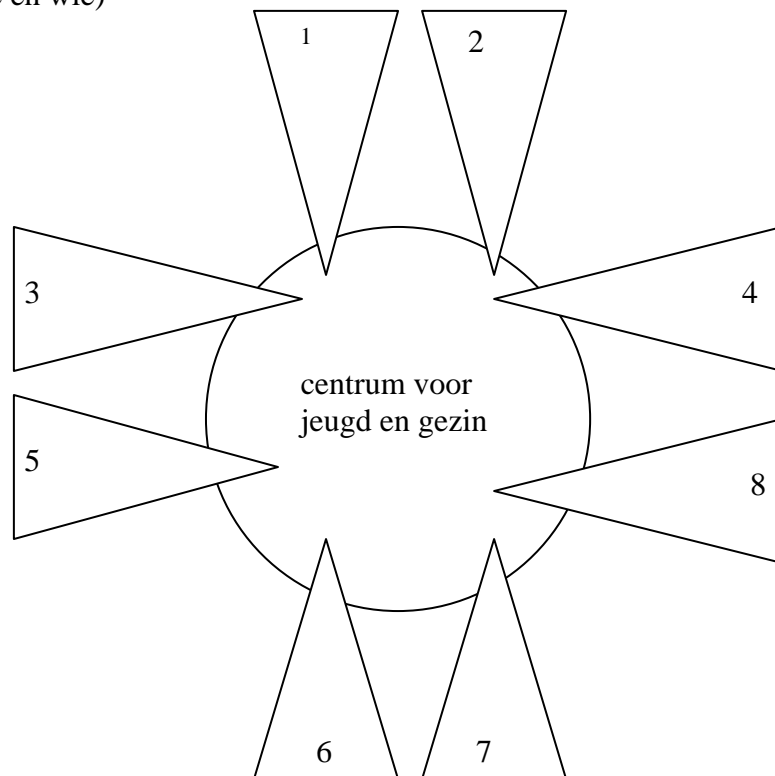
Kortom: er ligt een unieke kans voor alle partijen om tot een dergelijk centrum te komen.

Conceptueel kan een Centrum voor Jeugd en Gezin in relatie tot “domeinen en functies” en in relatie tot “netwerken” achtereenvolgens als volgt schematisch worden weergegeven:

Het **domein/functiemodel** (gaat uit van zorgaanbod/zorgstructuur en geeft antwoord op de vragen: wat, waar en wie)

Het **relatienetwerkmodel** (gaat uit van de zorgstructuur en de zorgsturing en geeft antwoord op de vragen: hoe en wie)

1 thuis	3 werk	5 jgz	7 verslaving
2 school	4 vrije tijd	6 oggz	8 veiligheid

Het zal duidelijk zijn dat een dergelijk Centrum voor Jeugd en Gezin alleen goed kan functioneren als er een duidelijke relatie wordt gelegd met bijv.:

- de consultatiebureaus in de wijken
- de zorgloketten van de gemeenten
- de schoolzorgteams in de verschillende gemeenten.

Op deze wijze wordt ingespeeld op de uitgangspunten van de Wmo (voorzieningen, loketten, enz. op wijk- en buurniveau) dat ook problemen op het niveau van het dorp, de wijk aangekaart kunnen worden.

Bijlage 12: notitie mantelzorg

Notitie
Mantelzorg op Goeree-Overflakkee

Pijler 4: Sociale samenhang

“Waar traditionele verbanden aan betekenis verliezen, zijn mensen op zoek naar nieuwe vormen van gemeenschapszin, geborgenheid en zekerheid. De kracht en kwaliteit van de samenleving worden bepaald door onderlinge betrokkenheid. Niet ‘ieder voor zich’, maar ‘oog voor elkaar’ en ‘normaal met elkaar omgaan’. In een wereld vol beweging geven gemeenschapszin en solidariteit mensen weerbaarheid en vertrouwen.....”

Bron: Coalitieakkoord tussen de regeringspartijen CDA, PvdA en Christenunie
 7 februari 2007

Inleiding

De ondersteuning van mantelzorgers en het vrijwilligerswerk in de zorg is een beleidsterrein, waar de gemeenten in Nederland tot voor kort weinig bemoeienis mee hadden. Met de invoering van de WMO op 1 januari 2007 hebben gemeenten een verantwoordelijk op dit gebied.

Prestatieveld 4 Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Het ondersteunen van mantelzorgers daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers.

Hoewel vrijwilligerswerk en mantelzorg naar inhoud en motivatie van de betrokkenen verschillen, zijn deze thema's voor de overzichtelijkheid van het aantal prestatievelden en het feit dat de overeenkomst gelegen is in de inzet voor de naasten, in één prestatieveld benoemd.

1. Mantelzorg**1.1. Wat is mantelzorg?**

Onder mantelzorg wordt verstaan de langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de bestaande sociale relaties (familie, vrienden etc.). Mantelzorg overkomt je en je kunt je er normaal gesproken niet of nauwelijks aan onttrekken. Hoewel er van dwang in de strikte betekenis van het woord geen

sprake is, is er ondanks de liefde waarmee deze zorg wordt geboden, wel degelijk sprake van een erg grote druk.

Bij het verlenen van mantelzorg gaat het om het bieden van iets extra's dat qua duur en qua intensiteit de geschetste 'normale gang van zaken' overstijgt. Vaak is er - in tegenstelling tot 'normale' situaties in het huishouden - sprake van een situatie die wordt gekenmerkt door het in de knel komen van maatschappelijke verplichtingen en persoonlijke voorkeuren.

Mantelzorg kan daarmee omschreven worden als “langdurende zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt”.

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport verwacht van gemeenten dat deze een impuls geven aan de onderlinge zorg van de inwoners en dat ondersteuning georganiseerd wordt die burgers hierbij nodig hebben. Gemeenten hebben hierin de centrale rol als regisseur, (beleids)ontwikkelaar, en als aanjager van het publieke debat over de vraaggerichte zorg en mantelzorgondersteuning.

Aangezien mantelzorgers het fundament vormen voor zorg voor ouderen, chronisch zieken en gehandicapten (80% van de totale zorg) is het van belang dat ondersteuning van mantelzorgers verankerd wordt in het Wmo-beleid. Door voldoende mantelzorgondersteuning wordt de draagkracht van mantelzorgers vergroot en kunnen zij duurzaam en op een goede manier de zorg voor hun naasten op zich blijven nemen.

Het bieden van mantelzorg is immers veelal behoorlijk belastend, zowel fysiek als psychisch. Landelijk blijkt dat 13 % van alle mantelzorgers overbelast is. Dat is bijna één op de acht. Toepgepast op Zuid-Holland gaat het om bijna 40.000 overbelaste mantelzorgers. Het uitvallen van een mantelzorger is één van de belangrijkste oorzaken voor (versnelde) opname in een intramurale instelling.

Mantelzorgondersteuning

De steunpunten mantelzorg vervullen een belangrijke functie in het ondersteunen van mantelzorgers. Zij geven informatie, advies en praktische en emotionele ondersteuning. In Zuid-Holland zijn ongeveer veertig lokale en regionale steunpunten mantelzorg actief. Ook zorg- en welzijnsinstellingen geven ondersteuning aan mantelzorgers.

Mantelzorgondersteuning bestaat uit het geven van persoonlijke informatie en advies en eventuele verwijzing van de mantelzorger. Voorts kan door een instelling de belasting van de mantelzorger gemeten worden aan de hand van een standaard formulier (zorgbalans).

Mantelzorger en coördinator bekijken aan de hand van dit formulier welke stappen ondernomen moeten worden om de belasting te verminderen of dat deze niet gaat toenemen. In een aantal gevallen zal bemiddeld moeten worden tussen mantelzorger en een organisatie. De individuele ondersteuning van de mantelzorger is erop gericht de mantelzorger actief te laten meedenken over zijn mogelijkheden en hem of haar toe te rusten voor het maken van een voor hem of haar geschikte afweging.

Een zinvolle manier om mantelzorgers te beschermen tegen overbelasting is het bieden van respijtzorg: het tijdelijk overnemen van de zorg opdat de mantelzorger zich kan ontspannen en tot rust kan komen, wetende dat de zorgvrager goed verzorgd wordt en wetende dat daarmee de waarde en het belang van de geleverde mantelzorg gerespecteerd wordt. Respijtzorg geeft dus niet de boodschap dat de mantelzorger het niet goed gedaan heeft.

Respijtzorg kan worden geleverd door professionele instellingen zoals Careyn. Deze zorg wordt vanuit de AWBZ gefinancierd. Ook kan respijtzorg door vrijwilliges geregeld worden.

1.2. Vraag en aanbod op Goeree-Overflakkee

In Zuid-Holland zijn er naar schatting 300.000 mantelzorgers. Zij staan garant voor 80 % van alle geleverde zorg in onze provincie. Om hoeveel mantelzorgers gaat het nu op Goeree-Overflakkee? Het Tymphaan instituut heeft op basis van cijfers van het Sociaal Planbureau op basis van een ramingsmodel een schatting gemaakt van de vraag en het aanbod van mantelzorg. De vraag en aanbod is geraamd door de procentuele behoefte aan mantelzorg per leeftijdsgroep (gegevens SCP Nederland 2001) toe te passen op de leeftijdsopbouw per gemeente of regio.

De voorlopige conclusie is dat het effect van de vergrijzing in combinatie met een hoog gebruik van mantelzorg door ouderen resulteert in een toename van de vraag op Goeree-Overflakkee van 19 %. De verwachting is dat het aanbod van mantelzorgers onder druk staat door een aantal maatschappelijke ontwikkelingen zoals de toenemende arbeidsparticipatie van vrouwen en ouderen en de concurrentie met andere vormen van vrijwilligerswerk.

Voor de regio komt Tymphaan tot de volgende cijfers:

	2005	2010	2015	2020
aanbod	7114	7481	7648	7718
vraag	9423	9838	10625	11240
tekort	-2309	-2357	-2977	-3522
aanbod index 2005 = 100	100	105	108	108
vraag index 2005 = 100	100	104	113	119
tekort index 2005=100	100	102	129	153

vraag en aanbod op Goeree-Overflakkee

Bron: Tymphaan instituut

1.3. Financiering mantelzorg/ subsidieregeling CVTM

De subsidieregeling Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM) ter ondersteuning van mantelzorg is per 1 januari 2007 overgeheveld naar de WMO. De middelen gaan via de historische verdeling van 2006 naar de gemeenten.

Tot 31 december 2006 liepen de gelden via het zorgkantoor rechtstreeks naar MEE (afdeling Hendrik Ido Ambacht). MEE is een landelijk werkende organisatie gericht op het bieden van (zorg)ondersteuning bij leven met een beperking. Vanaf 1 januari 2007 komen de gelden die betrekking hebben op de mantelzorg in het kader van de WMO rechtstreeks naar de gemeenten. Maar de gemeenten hebben afgesproken dat de gelden 2007 nog één keer rechtstreeks naar MEE gaan (afdeling H.I. Ambacht). Daarbij gaat het om de gelden van 33 gemeenten. Zou dit besluit niet genomen zijn, dan had MEE met 33 gemeenten moeten onderhandelen over de eventuele inzet van gelden t.b.v. de mantelzorg.

Budgetten CVTM 2007:

Dirksland:	€2.521,00
Goedereede	€2.714,00
Middelharnis	€ 9.323,00
Oostflakkee	€ 3.245,00

In verband met de dynamiek in de subsidiering en de ophoging van het macrobudget met €5 mln. in 2006 (van €22 mln. naar €27 mln.) wordt het budget van het jaar 2006 gehanteerd. De extra €5 mln. die beschikbaar is gesteld voor 2007 zal objectief worden verdeeld over gemeenten die op grond van de verdeling over 2006 geen bijdrage ontvangen. (Tekst september circulaire 2006)

Inmiddels is er *een regionaal steunpunt Mantelzorg Rijnmond Zuid te Spijkenisse* opgericht. Dit steunpunt wordt gefinancierd uit de subsidieregeling CVTM (coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg) en maakt onderdeel uit van de AWBZ en ziekenfondswet. De middelen worden verdeeld via de zorgkantoren. Met de invoering van de WMO komen de middelen dus naar de gemeenten.

Regeling voor de waardering van mantelzorgers

Het kabinet heeft toegezegd om alles in het werk te stellen om in 2007 aan mantelzorgers € 250 uit te keren. Hiervoor wordt een regeling ontwikkeld. De contouren van de regeling zijn inmiddels bekend, de precieze uitwerking nog niet. Duidelijk is dat er een AWBZ indicatie nodig is, maar niet of er in dat indicatiebesluit sprake moet zijn van een zogenaamd bruto/netto verschil.

Gemeenten hebben omtrent deze regeling nog geen bericht ontvangen.

1.4. Organisaties rond Mantelzorg

Een aantal organisaties speelt een belangrijke rol in de Mantelzorg. Onderstaand treft u de belangrijkste organisaties aan.

Vereniging Mezzo

Mezzo zet zich in voor iedereen die langdurig en onbetaald voor een ander zorgt, als familielid, buur, vriend of gewoon uit solidariteit. Leden van Mezzo zijn individuele mantelzorgers en zo'n 250 regionale organisaties voor mantelzorgers en vrijwilligerszorg.

Mezzo is op 1 januari 2006 ontstaan uit een fusie tussen LOT, Vereniging van Mantelzorgers en Xzorg, vereniging van Steunpunten Mantelzorg, Vrijwillige Thuishulporganisaties, organisaties voor Buddyzorg en Vriendendiensten.

Taken

- *belangenbehartiging*. Mezzo is de spreekbuis van mantelzorgers en organisaties in de informele zorg. Samen met haar lidorganisaties bepleit Mezzo hun belangen bij beleidsmakers en politici, op landelijk, provinciaal en lokaal niveau.

- *ondersteuning*. Mezzo en haar lidorganisaties geven voorlichting, informatie, advies en praktische ondersteuning. Mezzo geeft ook sociaal-juridisch advies, geeft brochures en

magazines uit, organiseert landelijke ontspannings- en ontmoetingsactiviteiten voor mantelzorgers.

website: <http://www.mezzo.nl/>

Stuurgroep Mantelzorg

Het regionaal steunpunt mantelzorg Rijnmond-Zuid wordt begeleid door een stuurgroep mantelzorg. Deze stuurgroep heeft echter nauwelijks vergaderd en daarom heeft MEE het initiatief genomen om op 8 november 2006 de (of een) stuurgroep weer tot leven te wekken.

Regionale Mantelzorg Organisatie (RMO) Rijnmond Zuid.

(de *stem* van de mantelzorgers)

De Regionale Mantelzorg Organisatie Rijnmond Zuid (RMO Rijnmond Zuid) is een regionaal orgaan dat opkomt voor de collectieve *belangen* van mantelzorgers in de 19 gemeenten op Voorne-Putten Rozenburg, Goeree-Overflakkee, de Hoeksche Waard en de BAR-gemeenten. Het RMO Rijnmond Zuid is een onderdeel van het RPCP Rijnmond Zuid en is in feite de **stem** van de mantelzorgers in de regio.

In 2006 ontving het RMO middelen via Mezzo. De provincie Zuid-Holland heeft toegezegd ook in 2007 het RMO te willen financieren. Het RMO doet dus voor 2007 geen beroep op de gemeenten.

Wensen van het RMO

Het RMO Rijnmond Zuid is een belangenorganisatie die aanbevelingen aan gemeenten kan aanreiken. Per brief van 4 juli 2006 hebben de gemeenten op de Zuid-Hollandse eilanden de brochure “Warme mantel ontwerp” aangeboden gekregen van de Regionale Mantelzorg Organisatie Rijnmond Zuid (RMO Rijnmond Zuid).

In de brochure wordt het minimum niveau aan gemeentelijke voorzieningen voor mantelzorgondersteuning gepresenteerd. In 5 punten wordt kort maar krachtig weergegeven waaraan gemeenten volgens het RMO dienen te werken om een goed mantelzorgbeleid te voeren.

1. Informatie en voorlichting

- Eén loket dat op de hoogte is van het ondersteuningaanbod voor mantelzorgers
- Informatie over activiteiten van het Steunpunt mantelzorg
- Informatie in de gemeentegids over ondersteuningsmogelijkheden
- Voorlichting over ziektebeelden en veranderende relaties ten gevolge van ziekte en/of handicap.

2. Lotgenotencontact

- Ontmoetingsmogelijkheden met lotgenoten
- Themabijeenkomsten met een informatief onderwerp

3. Betrokkenheid bij indicatiestelling

- Het worden betrokken bij de gemeentelijke indicatiestelling in het kader van de WMO
- Het kunnen aangeven tot hoever de mantelzorgers zorgtaken op zich wil en kan nemen.
- Afstemming van WMO en AWBZ voorzieningen
- Duidelijke informatie over gebruikelijke en bovengebruikelijke hulp en voorzieningen in een gemeentelijke brochure

4. Respijtzorg

- De inzet van goed gematchte vrijwilligers die minimaal 4 uur per week de mantelzorger vervangt.
  - Professionele zorg die vanuit de AWBZ zonodig kan worden ingezet ter vervanging van mantelzorg.
5. Betaald werk versus mantelzorg.
- Versoepeling dan wel afschaffing van de sollicitatieplicht van (zwaar belaste) mantelzorgers
  - Ondersteuning bij de reïntegratie van mantelzorgers op de arbeidsmarkt.

Het RMO Rijnmond Zuid heeft voor 2007 een werkplan opgesteld. In dit werkplan zijn de volgende speerpunten opgenomen:

- Organisatieontwikkeling
- Achterbanontwikkeling
- Mantelzorgbeleid in verpleeg- en verzorgingstehuizen
- Wet Maatschappelijke Ontwikkeling
- Huisartsen en mantelzorgers

De RMO Rijnmond zuid heeft ervoor gekozen een voor en door organisatie van mantelzorgers te zijn, waarin mantelzorgers een actieve bijdrage leveren aan het beleid van de RMO Rijnmond Zuid en aan de uitvoering daarvan. Hiertoe organiseert de RMO themamiddagen en brengt ze een nieuwsbrief uit. Hierdoor tracht de RMO verbreding en versteviging te bewerkstelligen van zowel het bestuur als de achterban. Momenteel heeft de RMO Rijnmond Zuid naast een bestuur een achterban van ruim 60 mantelzorgers. De themabijeenkomsten dien ook als werving van mantelzorgers. De RMO wil ook een gesprekspartner voor de gemeenten zijn bij het formuleren en realiseren van mantelzorgbeleid.

website: <http://www.rpcrijnmond.nl/>

MEE ZHZ (voorheen: informele Zorg Zuid-Holland Zuid)

(de **steun** van de mantelzorgers)

De taken die samenhangen met informele zorg werden door MEE ondergebracht in een afzonderlijke afdeling “informele zorg Zuid Holland Zuid”. Verwarrend is dat zij zich zelf soms ook vereenzelvigen met de “stuurgroep mantelzorg” (zie hiervoor). De afdeling “informele zorg Zuid Holland Zuid” is ingaaande 1 januari 2007 opgeheven . De taken worden nu uitgevoerd onder de naam MEE.

Per 1 januari 2007 is de naam Informele Zorg ZHZ gewijzigd in MEE ZHZ. MEE biedt ondersteuning in de thuissituatie aan mensen van alle leeftijden met een beperking, chronische aandoening, levensbedreigende ziekte of een psychiatrische achtergrond. MEE is een landelijk werkende organisatie met een Raad van Toezicht gericht op het bieden van (zorg)ondersteuning bij leven met een beperking. Financiering vanuit AWBZ. MEE werkt met regionale afdelingen. Goeree-Overflakkee heeft te maken met MEE Zuid-Holland Zuid.

Wat is MEE?

Ongeveer 12 jaar geleden stelde het Ministerie van Volksgezondheid middelen beschikbaar voor de mantelzorg. De middelen werden toegekend aan de organisaties die zich toen bezighielden met de mantelzorg en dat waren de Sociaal Pedagogische Diensten (SPD) in de provincies.

De financiering liep via de zorgkantoren van Trias/OZ.

Dus ook de toenmalige SPD Zuid Holland Zuid heeft de uitdaging opgepakt. In het eerste jaar ging het om een subsidie van fl 18.000,=.

Later werden nog meer werkzaamheden – met de daarbij behorende subsidies – belegd bij de SPD'en. Buddyzorg, palliatieve zorg, vrijwillige thuiszorg. Het pakket werd steeds breder. En de SPD Zuid Holland Zuid heeft daar wel bij gevaren en werd een grote en sterke organisatie.

Ongeveer 5 jaar geleden kwamen de eerste discussies over een andere manier van kijken naar de maatschappelijke ondersteuning. De mantelzorg kwam meer in het nieuws en de palliatieve zorg werd steeds meer geaccepteerd.

De SPD Zuid Holland Zuid heeft in het kader van deze ontwikkelingen haar naam gewijzigd in MEE. MEE is een landelijk werkende organisatie met regionale organen. Niet alleen de naam werd gewijzigd, ook de doelen en doelgroepen werden aangepast aan genoemde ontwikkelingen. Deze wijziging paste goed in de filosofie van de toenmalige regering: meer commercialisering en meer op afstand werkende organisaties.

Het kenmerk van MEE is dat het geen aanbieder van zorg is in de gebruikelijke betekenis van het woord. MEE verstrekt individuele hulp/ondersteuning.

MEE Zuid-Holland Zuid is een dienstverlenende organisatie voor alle mensen met een beperking en/ of chronische aandoening en hun directe omgeving. U kunt bij MEE Zuid-Holland Zuid terecht voor informatie, advies, ondersteuning bij de opvoeding, bemiddeling bij het vinden van een goede woon- en/of werkplek, woon- of gezinsbegeleiding, voorlichting over vrije tijd en vakanties, schoolmaatschappelijk werk en diagnostiek en observatie.

Ook mantelzorgers van mensen met een beperking of aandoening kunnen bij MEE terecht. Afdeling Mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning van MEE Zuid-Holland Zuid biedt door het inzetten van vrijwilligers, buddy's of maatjes ondersteuning aan mensen van alle leeftijden met:

- een beperking
- een chronische aandoening
- dementie
- een psychiatrische achtergrond
- of mensen in de laatste levensfase.

De ondersteuning wordt geboden door goed getrainde vrijwilligers, en is heel divers. Te denken valt aan emotionele ondersteuning, maar ook een uitstapje maken of begeleiding naar het ziekenhuis.

Voor nieuwe vrijwilligers van MEE ZHZ zijn de basis cursussen een verplicht onderdeel. Daarnaast kunnen zij diverse trainingen en themabijeenkomsten bijwonen over onderwerpen die zij interessant vinden.

MEE ZHZ werkt tegenwoordig regelmatig samen met een reïntegratiebureau. Om mensen, die langere tijd uit het arbeidsproces zijn, toe te leiden naar een betaalde baan worden zij bij

MEE ZHZ ingezet als vrijwilliger. Doordat zij als vrijwilliger ervaring opdoen en diverse cursussen volgen, wordt hun kans op de arbeidsmarkt groter.

De website van de organisatie is: <http://www.informelezorgzhz.nl>
www.meezuidhollandzuid.nl

Steunpunt Mantelzorg te Middelharnis

MEE heeft samen met Stichting Thuiszorg en Maatschappelijk werk Goeree-Overflakkee en enkele anderen een steunpunt Mantelzorg Middelharnis opgericht t.b.v. Goeree-Overflakkee en dat op 10 november 2006 is geopend. Het steunpunt is gehuisvest in het gebouw van de Thuiszorg te Middelharnis.

Mantelzorgers van Goeree-Overflakkee kunnen bij het Steunpunt Mantelzorg Middelharnis terecht voor emotionele en praktische ondersteuning, informatie, advies en bemiddeling. Tevens worden er regelmatig cursussen en voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd over onderwerpen die met mantelzorg te maken hebben. Het Steunpunt Mantelzorg Middelharnis is gevestigd in De Dillenburg, Juliana van Stolberglaan 19. Het steunpunt is te bereiken op telefoonnummer 0187 48 80 80. De openingstijden zijn op maandagochtend van 10.00 uur tot 12.00 uur, woensdagmiddag van 14.00 uur tot 16.00 uur en vrijdagochtend van 10.00 uur tot 12.00 uur. Op deze tijden kunnen mantelzorgers zonder afspraak langskomen. Buiten de openingstijden is er altijd iemand aanwezig om een boodschap aan te nemen.

Het Steunpunt Mantelzorg is opgezet in samenwerking met de welzijnsorganisaties SWO, Companen en ZWG. Het steunpunt richt zich op het verkleinen van de draaglast van mantelzorgers en het vergroten van hun draagkracht. Hierbij spelen het geven van emotionele en praktische steun, advies en informatie, maar ook bemiddeling tussen betrokken instanties, een rol. Mantelzorgers krijgen advies, instructie en voorlichting over het verloop van de ziekte, psychische en fysieke veranderingen. Tevens wordt aan de mantelzorgers advies gegeven over de verzorging, tiltechnieken en bijvoorbeeld mogelijkheden voor simpele aanpassingen aan huis en hulpmiddelen. Ook kan de vraag betrekking hebben op tijdelijke ondersteuning vanuit de professionele organisatie, de zogenaamde respijtzorg.

Ook is MEE bezig om ook in de andere gemeenten op Goeree-Overflakkee bezig vormen van servicepunten te creëren.

Na 1 januari 2006 is mantelzorgondersteuning door de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) een verantwoordelijkheid van de gemeente. In het persbericht heeft het steunpunt aangegeven dat de gemeente na 1 januari 2007 zal bepalen op welke wijze het Steunpunt Mantelzorg Middelharnis wordt voortgezet.

2. Gemeentelijke Beleid

De doelstelling van de Wmo is 'meedoen' in de brede zin van het woord en het vereist dat vrijwillige inzet op alle terreinen van de samenleving ondersteund kan worden. Met de komst

van de WMO wordt er concretere invulling gegeven aan de verantwoordelijkheid die gemeenten ten aanzien van vrijwilligers hebben.

Het gemeentelijke beleid zal aandacht besteden aan de volgende

Op korte termijn:

- de realisatie het onderbrengen van het steunpunt mantelzorg in het zorgloket.
- de ontwikkelingen op het terrein van het zorgloket en de loketten in wijken en buurten
- het organiseren en ondersteunen van de informele zorg; het gaat hierbij zowel om mantelzorg als om vrijwilligers (bijvoorbeeld in de vorm van vrijwillige thuiszorg, klussen opknappen en burenhulp)
- ook moet aan de orde komen met wie het steunpunt zaken doet (m.a.w. wordt er gewerkt met een preferente zorgverlener zoals MEE of moeten meerdere partijen worden gecontracteerd en hoe gaat dat dan?)
- ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers en vrijwilligers in kaart brengen
- ondersteuning realiseren voor mantelzorgers en vrijwilligers in de zorg (zoals bijv. vrijwillige thuiszorg).

Op lange termijn:

- het realiseren van een goede sociale structuur, waar zelforganisatie, maatschappelijke bindingen en eigen verantwoordelijkheid een belangrijke plaats innemen
- vrijwilligersbeleid over de volle breedte realiseren als onderdeel van de civil society en stimuleren vrijwilligersprojecten en – initiatieven
- relatie leggen met wet werk en bijstand (WWB) door rekening te houden met de positie van mensen in de bijstand die mantelzorg verlenen (bijv. kinderopvang faciliteren of tijdelijke ontheffing sollicitatieplicht) en/of door vrijwilligerswerk in te zetten in reïntegratietrajecten naar betaald werk.

Beleidsvoornemens 2007 en 2008

Vanaf 1 januari 2007 worden gemeenten verantwoordelijk voor ondersteuning aan mantelzorgers. Mantelzorgers kunnen voor hun hulpvraag terecht bij het loket van de gemeente waar ze direct dan wel indirect via bijvoorbeeld een steunpunt mantelzorg, ondersteuning kunnen krijgen. Aangezien 2007 wordt aangemerkt als een overgangsjaar zal de financiering van de informele zorg nog via MEE geschieden.

Rol WMO loket in de mantelzorg.

Het WMO loket start als intake loket voor de zorg. Het WMO loket zal in de loop van 2007 verder uitgebouwd gaan worden zodat het een breed takenpakket krijgt. Het voornemen is om ook het WMO loket een rol te laten spelen als informatiepunt en ondersteuningspunt voor de mantelzorgers. Immers op grond van de WMO is de gemeente ook verantwoordelijk voor cliënt ondersteuning en dit betreft ook de mantelzorgers.

Beleidsvoornemens:

De medewerkster in het WMO loket van de gemeente zullen op de hoogte is van het ondersteuningaanbod voor mantelzorgers. Hiertoe zullen zij scholing volgen.

Steunpunt in het zorgloket

Thans is in Middelharnis het steunpunt Mantelzorg in het gebouw van de stichting Thuiszorg en Maatschappelijke Werk Goeree-Overflakkee gevestigd. Aangezien de gemeente verantwoordelijk zijn voor het organiseren van een zorgloket is het wenselijk om ook het steunpunt onderdeel te laten zijn van het zorgloket.

Beleidsvoornemen:

Het zorgloket zal informatie dienen te verstrekken over activiteiten van het Steunpunt mantelzorg. In 2008 wordt gestreefd om het steunpunt Mantelzorg onderdeel te laten zijn van het zorgloket. Hiertoe zal bezien worden of MEE hier in kan participeren.

(We moeten dus dit jaar voor G/O een beleid terzake ontwikkelen (centraal steunpunt of een steunpunt gekoppeld aan de vier zorgloketten van de gemeenten en met bijv. een contract met MEE of een andere organisatie voor gemeente overstijgende activiteiten als cursusaanbod, enz.)

Respijtzorg

Een belangrijke vorm van ondersteuning is het bieden van respijtzorg. Dat is het tijdelijk volledig overnemen van de taken van een mantelzorger zodat die even op adem kan komen.

Respijtzorg is de tijdelijke vervanging van de zorg die een mantelzorg levert. Het doel van de respijtzorg is om de mantelzorger even vrijaf te geven. Het gaat meestal om vervangende zorg voor een mantelzorger die persoonlijke verzorging levert. Onder de WMO die op 1 januari 2007 ingaat, worden gemeenten verantwoordelijk voor ondersteuning van mantelzorgers.

Respijtzorg is een belangrijke vorm van steun.

De respijtzorg kan geleverd worden door een professionele organisatie. Zodra er een indicatie is komen de kosten van de respijtzorg voor de AWBZ. De lichtere vormen van respijtzorg zoals ondersteunende begeleiding kan ook geschieden door vrijwilligers.

Het effect van respijt op tijd is dat mantelzorgers het langer volhouden. je zou kunnen zeggen dat respijtzorg een belangrijke vorm van mantelzorgondersteuning is.

Het verlicht de taak, zowel in omvang als in ervaring van de last. Dus zowel invloed op draaglast als draagkracht.

Mogelijkheden voor respijtzorg zijn volop in ontwikkeling. Er zijn vele vormen van respijtzorg zoals tijdelijke opname in verzorgings- of verpleeghuis. De gemeente is verantwoordelijke voor de hulp in het huishouden.

Beleidsvoornemen:

Naast respijtzorg welke wordt geleverd door professionele instellingen kan ook lichtere vormen van respijtzorg geschieden door vrijwilligers. Bij het formuleren van vrijwilligersbeleid zal bij vrijwilligersorganisaties en kerken aandacht gevraagd worden voor het bieden van respijtzorg.

Indicatiestelling

Als iemand door ziekte, handicap of ouderdom afhankelijk wordt van anderen, kan het moment komen waarop de vraag naar het wel of niet zelfstandig blijven wonen aan de orde

komt. Wil iemand professionele zorg, dan moet eerst worden beoordeeld of hij/zij daar volgens de wet recht op heeft. Hij/zij kan een indicatie voor hulp/zorg aanvragen.

Bij de indicering dienen de mogelijkheden maar ook de onmogelijkheden van mantelzorg in kaart gebracht te worden. Mantelzorg dient onderdeel te zijn van de zogenaamde beslisboom. Het kan ook zo zijn dat de mantelzorger zelf de zorg te zwaar gaat vinden en namens de cliënt ook professionele hulp aanvraagt bij het zorgloket. Om respijtzorg voor elkaar te krijgen moet vaak de zorgvrager geïndiceerd worden. Vanaf 2007 wordt mantelzorg apart in beeld gebracht in het indicatiebesluit. Dan is ook duidelijk welke taken er overgenomen moeten worden als de mantelzorger uitvalt.

Beleidsvoornemen

De mogelijkheden maar ook de onmogelijkheden van de mantelzorger worden bij het proces van indicatiestelling betrokken.

Dag van de Mantelzorg

Jaarlijks op en rond 10 november organiseren zo'n 200 organisaties in het land allerlei informatieve en ontspannende activiteiten in het kader van de Dag van de Mantelzorg. Mezzo coördineert deze Dag van de Mantelzorg. De dag is bedoeld om één dag in het jaar speciale aandacht voor mantelzorg te vragen en alle mantelzorgers in het zonnetje te zetten.

Beleidsvoornemen

Jaarlijks besteden gemeenten aandacht aan de mantelzorger. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de dag van de mantelzorg.

Bijlage 13: stand van zaken regionale beleidsnota OGGZ+

Geschiedenis

In 2003 is op een gestructureerde wijze gestart om te komen tot een versterking van de positie van de gemeenten op het terrein van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg.

Een OGGZ gericht op de samenleving en specifiek op kwetsbare mensen. In een publikatie van de GGD Nederland van 2004 wordt de OGGZ gedefinieerd als “alle activiteiten op het terrein van de geestelijke volksgezondheid die worden uitgevoerd niet op geleide van een vrijwillige, individuele hulpvraag”.

Belangrijke taakvelden:

- samenwerkingsverbanden (transparant, enz.)
- crisisopvang en acute (bemoei) zorg
- dak- en thuislozenopvang
- preventie
- sociale kaart
- psychosociale hulp na rampen
- signaleren en adviseren
- onderlinge consultatie.

In november 2003 zijn gesprekken gestart met tal van belanghebbenden en dat heeft geresulteerd in een rapportage van mei 2004 voor het toenmalige OGGZ Platform. In deze rapportage zijn uitgangspunten geformuleerd, toetsingskaders opgesteld en voorstellen gedaan terzake van herkenbaarheid, toegankelijkheid en bereikbaarheid.

Ook werden uitspraken gedaan over de positie van de gemeenten.

Begin 2006 verschijnt er een nieuwsbrief OGGZ+ van het netwerk Zuid Hollandse Eilanden. In deze nieuwsbrief wordt mededeling van het feit dat het platform OGGZ in 2005 is omgezet in een stuurgroep OGGZ en dat de stuurgroep 3 besluiten heeft genomen:

1. Aan de gemeenten wordt voorgesteld de regiestructuur OGGZ aan te scherpen en de betrokkenheid van de gemeenten en de centrumgemeente beter te verankeren
2. Het voornemen het visietraject OGGZ te starten (dit met name in het licht van de Wmo en de toegenomen marktwerking in de zorg)
3. Het intensiveren van het communicatiebeleid teneinde de transparantie en de betrokkenheid te vergroten. Deze eerste nieuwsbrief maakte daarmee de start.

Bij brief van 23 maart 2006 worden de colleges van B. en W. van de gemeenten door het OGGZ+ netwerk geïnformeerd over de nieuwe slagvaardige regionale regiestructuur.

De stuurgroep OGGZ+ wordt voorgezeten door de vertegenwoordiger van de centrumgemeente (Spijkenisse; wethouder mw Hamerslag). De GGD is belast met het secretariaat en ieder eiland is in de stuurgroep vertegenwoordigd met een afgevaardigde vanuit het eilandelijk portefeuillehoudersoverleg.

Het trajectbureau OGGZ+ (met Joost Kadijk als coördinator) bereidt de vergaderingen van de stuurgroep voor en zorgt voor de afwikkeling van de genomen besluiten.

De verbreding van OGGZ naar OGGZ+ werd veroorzaakt omdat de beleidsterreinen maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid werden ondergebracht bij het OGGZ werkterrein.

In 2006 wordt dus gestart met het visietraject. Een noodzakelijk traject omdat de invoering van de WMO per 1 januari 2006 de gemeenten verplicht ook op het terrein van de OGGZ te

komen tot een beleidsplan. Maar omdat de OGGZ problematiek met name ook een regionale verantwoordelijkheid kent, werd besloten dit visietraject gezamenlijk aan te pakken. In de periode november 2006 – april 2007 moet dit visieproject worden doorlopen.

Zoals hiervoor al aangegeven gaat het in dit visieproject om de OGGZ+ problematiek van de 16 gemeenten op de drie eilanden. Het creëren van een vangnet voor een kwetsbare groep burgers. Mensen die weinig weerbaar zijn en een aantal problemen hebben, maar die niet om hulp vragen zoals eenzame ouderen, gezinnen die te maken hebben met huiselijk geweld, hygiënische probleemsituaties en mensen met ernstige psychische of verslavingsproblemen. Verder gaat het om maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid. OGGZ beleid en activiteiten moeten er op gericht zijn dat deze kwetsbare groep wordt geholpen bij het vinden van passende hulp en ondersteuning zodat de eigen problemen en/of de overlast voor de omgeving wordt opgelost of beperkt. Aldus de tweede OGGZ+ nieuwsbrief van oktober 2006.

De eerste conferentie werd uitgeschreven voor 1 november 2006. Uitgenodigd werden wethouders, beleidsmedewerkers, raadscommissievoorzitters en griffiers van de 16 gemeenten.

De bijeenkomst vond plaats in de raadszaal van het stadhuis van de gemeente Spijkenisse en burgemeester Klijs van Strijen fungeerde als dagvoorzitter..

De deelnemers kregen informatie over de OGGZ taken onder de nieuwe Wmo, de doelgroepen, de taken die de gemeenten op lokaal niveau moeten oppakken en de taken die een regionale aanpak vergen. Welke opdrachten liggen er voor de gemeenten en welke voor de regio?

In interactieve sessies werden de deelnemers uitgedaagd beleidsthema's te inventariseren.

De resultaten van deze eerste conferentie zijn neergelegd in een verslag dat aan alle betrokkenen is gezonden.

Een onderscheid werd gemaakt tussen enerzijds de OGGZ basistaken voor de gemeenten en anderzijds de OGGZplus taken voor de regio. Gekozen werd voor een brede visie met wellicht een wat meer beperkte uitvoering vanwege de beperkte financiële middelen. Uitspraken werden gedaan over de doelgroepen en de thema's die nader moeten worden uitgewerkt. De conferentie leverde ook de randvoorwaarden op waaraan het visietraject moet voldoen.

Met de resultaten van deze eerste conferentie kon het projectbureau aan de slag en kon de tweede conferentie op 1 februari 2007 worden voorbereid.

Deze conferentie werd gehouden in het Resort Citta Romana te Hellevoetsluis. Als dagvoorzitter trad op de heer Bouma, wethouder te Hellevoetsluis.

In deze tweede conferentie werden de resultaten van de eerste bijeenkomst teruggekoppeld en gemeenschappelijk gemaakt en werden wij geïnformeerd over de doelgroep, de omvang daarvan en de problematiek binnen de doelgroep. We kregen informatie over de geldstromen en wie wat betaalt. De boodschap achter die informatie was: er is binnen onze regio veel meer OGGZ problematiek dan dat we nu in beeld hebben en we hebben vermoedelijk te weinig financiële mogelijkheden alle problemen en uitdagingen aan te pakken.

Vervolgens werden de deelnemers uitgedaagd de resultaten te benoemen: waar willen we over enkele jaren (2012) staan en wat moet er dan bereikt zijn? En is dat wat we willen ook realistisch? Wat willen de gemeenten en wat willen de aanbieders bereikt hebben?

De resultaten zijn vastgelegd in een verslag dat aan alle betrokkenen is verzonden bij brief van 13 maart 2007. Deze brief was tevens de uitnodiging voor de derde conferentie op 18 april in Ouddorp.

Ook in de OGGZ+ nieuwsbrief van maart 2007 wordt verslag gedaan van deze tweede conferentie.

Het zal duidelijk zijn dat het materiaal en de resultaten van de conferenties de input vormen voor de op te stellen regionale beleidsnota in de tweede helft van 2007.

Peter Visser (dagvoorzitter conferentie mei 2007)
mei 2007

Bijlage 14: inleiding conferentie “kansen voor kinderen”

Dames en heren,

Ook namens het college van B. en W. heet ik u van harte welkom op deze mini conferentie. Wij zijn verheugd dat u met zo velen aan de uitnodiging gehoor hebt gegeven. Maar het gaat dan ook over een belangrijk thema: nog meer kansen voor kinderen.

Vorige week dinsdag las ik een artikel in de NRC over het feit dat studenten hbo niet klaar zijn voor het internet. Volgens dat artikel heeft de Onderwijsraad al de noodklok geluid over de gebrekkige taalbeheersing en rekenvaardigheid van de studenten. Gebrekkige taalbeheersing dus. Waar komt dat toch vandaan? En waar ligt de oorzaak? En waar moeten we beginnen als we iets aan dit probleem willen doen? Het antwoord op deze laatste vraag ligt voor de hand: het begin ligt bij een goed onderwijs achterstanden beleid.

Binnen onze gemeente hebben we de afgelopen planperiode 2002-2006 gewerkt op basis van de nota “meer kansen voor kinderen” waarin taalontwikkeling c.q. taalbeheersing centraal heeft gestaan, naast het afstemmen van beleid en het versterken van de samenwerking tussen peuterspeelzalen en basisscholen en deskundigheidsbevordering.

Doelstellingen gericht op taalbeheersing waren volgens genoemde gemeentelijke nota:

- het verbeteren van de taalbeheersing door woordenschatontwikkeling
- het verbeteren van de startcondities van doelgroepkinderen op het gebied van taal
- het verminderen van de taalachterstand van kinderen uit de doelgroepen.

Het rijk voorzag de gemeente van de financiële mogelijkheden een plan op te zetten en ook daadwerkelijk uit te voeren. Als speerpunt van beleid heeft Middelharnis alle middelen ingezet om de taalstimulering van kinderen in de voor- en vroegschoolse periode te verbeteren. Samen met de betrokken partijen gestructureerd in de Regiegroep GOA zijn de plannen opgesteld. En die aanpak heeft zeer goed gewerkt. Ik wil de regiegroep dan ook van harte dankzeggen voor de inspanning die is geleverd, maar tevens complimenteren met de bereikte resultaten.

Deze mini conferentie betekent dan ook enerzijds de afsluiting van deze vierjarige planperiode en anderzijds een vooruitblik op de komende planperiode waarvoor de financiële mogelijkheden een stuk beperkter zijn geworden. Eerst dus nu een korte terugblik.

De regiegroep heeft in november 2005 de planperiode geëvalueerd. Als belangrijke resultaten kunnen in ieder geval worden genoemd:

- de totstandkoming van een netwerkstructuur voor de groep 0-6 jarigen; een netwerk waarbinnen basisscholen, peuterspeelzalen, kinderopvang, consultatiebureau, opvoedbureau en bibliotheek samenwerken
- de invoering van een overdrachtsformulier bij de overgang van de peuterspeelzaal c.q. kinderopvang naar de basisschool
- er is een pilot Brede Zorg gestart en uitgevoerd met D'n Tuun en Pippeloentje
- de implementatie van Boekenpret op de peuterspeelzalen en op één basisschool
- de ouderparticipatie is vergroot
- er is gewerkt aan de deskundigheidsbevordering van de medewerkers van de peuterspeelzalen

- de samenwerking met de bibliotheek is goed van de grond gekomen; er bestaan inloopochtenden, koffieochtenden, een boekenhoek in twee peuterspeelzalen, enz.); het stimuleren van lezen en voorlezen
- er zijn goede contacten ontstaan tussen de peuterspeelzalen en bijv. het opvoedbureau.

Er is dus veel bereikt en veel om trots op te zijn. En als de vertegenwoordiger van het consultatiebureau in de evaluatie opmerkt dat het is opgevallen dat er bij de kinderen een verbetering is opgetreden in de woordenschatuitbreiding dan mag je toch concluderen dat de belangrijkste doelstellingen van deze planperiode zijn gerealiseerd.

En natuurlijk blijven er nog aandachtspunten. Zo is het niet gelukt de problematiek van de kleine kernen van de grond te tillen, mede omdat de provincie niet bereid blijkt het project te subsidiëren. Zo mogelijk een aandachtspunt voor de komende planperiode. De gemeente Middelharnis zal als het even kan in Stad aan 't Haringvliet een pilot starten terzake van de sociale samenhang in een kleine kern. Een onderwijs achterstandenbeleid zou hier goed bij kunnen aansluiten.

Ook het overdrachtsformulier werkt wellicht nog niet op alle scholen even goed. Toch is het van belang de invoering van dit formulier te blijven monitoren. Het is een belangrijk instrument in het peutervolgsysteem.

De regiegroep is gericht op de gemeente Middelharnis. In RAS verband (dat is de regionale agenda voor de samenleving opgesteld door provincie en eilandelijke gemeenten) wordt gewerkt aan een mogelijke fusie van de peuterspeelzalen op Goeree-Overflakkee. Dat betekent dat het werkterrein de komende jaren wellicht verlegd zal moeten worden van gemeentelijk naar eilandelijk.

Het model Brede Zorg werkt, maar zal ook naar de andere scholen moeten worden overgedragen. Ook hier dus nog een belangrijke uitdaging voor de komende planperiode. De samenwerking met en de betrokkenheid van de bibliotheek is goed, maar vraagt permanente aandacht. De kwaliteit en actualiteit van de collectie moeten hoog op de agenda blijven staan. Binnenkort heb ik een gesprek met het bestuur van de bibliotheek en dan zal ik zeker ook dit thema aan de orde stellen.

En tenslotte vraagt ook de samenwerking tussen de peuterspeelzalen en het consultatiebureau permanente aandacht.

En natuurlijk zijn er ook bedreigingen. De verminderde financiële mogelijkheden. De veelheid aan activiteiten. De invoering van de voor- en naschoolse opvang. De druk op de basisscholen (er ligt al zoveel en er moet al zoveel). De zich veranderende verhouding tussen scholen en de gemeente.

De onlangs aangebrachte knip tussen de verantwoordelijkheid voor het voorschoolse beleid (de gemeente) en het vroegschoolse beleid (de schoolbesturen) mag geen nadelige gevolgen hebben voor het beleid in de voor- en vroegschoolse educatie in onze gemeente.

Maar we moeten ons niet laten teneer drukken door deze bedreigingen. In feite gaat het hier om ontwikkelingen. Ontwikkelingen die ook kansen bieden.

De gemeente Middelharnis heeft in haar raadsprogramma het jeugdbeleid centraal gesteld. Ook in RAS verband een belangrijk thema. We werken aan een beleidsnota Jeugdbeleid. We streven naar een gezamenlijke huisvesting van organisaties rond de uitvoering van het jeugdbeleid (een centrum voor jeugd en gezin?). Er loopt een project vroegsignalering. We praten met betrokkenen over het vorm en inhoud geven aan de opdracht te komen tot voor- en naschoolse opvang.

We zijn bezig met een sluitende aanpak als het gaat om de jeugdbemoeizorg. We werken aan de totstandkoming van één eilandelijk bureau voor de leerplicht.

Al deze plannen, al deze ontwikkelingen vragen samenwerking. Plaatselijk en eilandelijk. In verschillende netwerken. Het zou goed zijn als deze netwerken nog scherper in beeld werden gebracht. Transparant en voor iedereen inzichtelijk. Een mooie uitdaging voor de komende periode.

Maar centraal moet blijven staan het wegwerken van omstandigheden die mogelijk tot een achterstand zouden kunnen leiden.

Uit de GGD enquête gezondheidszorg 2006 ingesteld onder de inwoners van de Zuid Hollandse Eilanden blijkt dat in de leeftijdscategorie van 0 – 11 jaar de meeste opvoedingsproblemen voorkomen en dat 30% van de personen met thuiswonende kinderen heeft aangegeven in de afgelopen jaren problemen te hebben gehad met de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Er ligt hier dus nog een grote uitdaging.

Deze uitdaging wordt nog versterkt door de omstandigheid dat er op Goeree-Overflakkee gemiddeld sprake is van een lager opleidingsniveau dan elders in het land.

56% van de inwoners van Goeree-Overflakkee heeft een laag opleidingsniveau. Dat betekent automatisch dat kinderen eerder doorstromen naar het vmbo onderwijs dan naar havo of vwo onderwijs terwijl dat vermoedelijk niet in overeenstemming is met de talenten van de kinderen. Werken aan die achterstandssituatie is een opdracht voor ons allemaal.

Onze samenleving staat onder druk. Toenemende individualisering. Veel bedreigingen voor onze kinderen. Ouders die de opvoeding deels overlaten aan scholen. Normen en waarden staan onder druk. Kinderen die te weinig sporten en bewegen en daardoor last hebben van overgewicht. Verslavingsproblematiek in veel gezinnen.

En hoewel het spreken van dialect een waardevol element is in de cultuur van ons eiland, is het voor de verdere ontwikkeling van groot belang dat kinderen op jonge leeftijd ook de Nederlandse taal leren spreken en beheersen.

Veel kinderen in de knel. En dat leidt tot achterstanden. In sociale vaardigheden. In taalbeheersing. Terwijl de ontwikkeling van kinderen juist aandacht moet zijn voor: leren, spelen, luisteren, communiceren, creatief bezig zijn, samenwerken, cultuur.

Daar waar ouders in de opvoeding gaten laten vallen zullen anderen (scholen, peuterspeelzalen, enz.) daarin een belangrijke rol kunnen vervullen. Begeleiden, coachen, trainen, enz..

Daaraan aandacht besteden en daarin energie stoppen voorkomt een situatie waarin achterstanden ontstaan.

Voor de komende jaren is er geen verplichting meer te komen tot een vierjarenplan. En eigenlijk is dat jammer. Zo'n vierjarenplan zet je onder druk en zorgt ervoor dat we scherp blijven. Maar je kunt ook werken met een agenda. Een educatieve agenda voor de komende jaren.

Maar dan moet je die agenda wel gezamenlijk vullen met concrete projecten.

Gemeente en schoolbesturen dienen daarom afspraken te maken over de inzet van middelen ten behoeve van de voor- en vroegschoolse voorzieningen en zij moeten een selectie maken van in de regio in te zetten instrumenten voor kwaliteitsverbetering en kwaliteitsborging voor

de taalontwikkeling van jonge kinderen, met speciale aandacht voor de professionalisering van leerkrachten en peuterleidsters.

Ik zou het toejuichen als deze mini conferentie daar een aantal voorzetten voor zou opleveren. We mogen niet verslappen. Want er moeten “nog meer kansen voor kinderen” komen.

Ik wens u een goede en vruchtbare conferentie.

Peter Visser (namens college van B. en W)
16 januari 2007

Bijlage 15: overzicht van informatielefoons, meldpunten, enz.

In het navolgende overzicht is niet gestreefd naar volledigheid. Het is denkbaar dat niet alle telefoonnummers meer 'up tot date' zijn,

Lotgenotencontact	0181 – 626226
Korrelatie	0900 –1450
Mantelzorglijn	020 – 2020496
Kindertelefoon	0800 – 0432
Kinderen en overgewicht (informatielijn)	079 – 343033
Meldpunt vermisten	0800 – 8376478
De psychische gezondheidlijn	0900 – 9039039
Meld misdaad anoniem	0800 – 7000
Allochtonen telefoon	010 - 4367171
Meldpunt kindermishandeling	
Meldpunt Zorg en Overlast (OGGZ)	0181 - 652752
Advies en steunpunt huiselijk geweld	0181 – 652400/652752
Landelijke telefoon huiselijk geweld	0900 - 1262626
SOS telefonische hulpdienst	0900 – 0767
Steunpunt Mantelzorg Middelharnis	
Zorgloket gemeente Middelharnis	
Opvoedtelefoon	0900 – 8212205
Vertrouwenspersoon	
AA Hulpdienst voor Alcoholpatiënten	010 – 4524419
Gezondheidslijn (GGD)	0181 – 652403
Alcohol informatielijn	0900 – 5002021
Drugs informatielijn (Trimbos)	0900 – 1995